

RAPPORTAGE ONDERZOEK JEUGDVANDALISME

DEEL 3

1981/8

augustus 1981

RAPPORTAGE ONDERZOEK JEUGDVANDALISME

DEEL 3

Interviews met jongeren, schoolhoofden en jongerenwerkers

Bram van Dijk
Paul van Soomeren
Martin Walop

In samenwerking met:
Ans van Assema
Mariëtte van IJzendoorn

Met dank aan alle jongeren, schoolhoofden en jongerenwerkers die zo vriendelijk en geduldig bleven onder onze impertinente vragen, hinderlijk onder de neus gestoken microfoons en vervelend piepende opname apparatuur.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	2
Hoofdstuk 2: Een theorie	4
2.1. : Inleiding	4
2.2. : De status van de theorie in ons onderzoek	5
2.3. : De basis van het vandalisme actie-onderzoek	6
2.4. : Een praktisch bruikbaar theoretisch kader	9
2.5. : Tot slot	11
Hoofdstuk 3: Interviews met schoolhoofden	12
3.1. : Inleiding	
3.2. : Vernielingen aan de school - ervaringen	12
3.3. : Vernielingen aan de school - toegepaste maatregelen	16
3.1.1: Erover praten	16
3.3.2: Daders opsporen/straffen	16
3.3.3: Toezicht	17
3.3.4: Beveiligen en verstevigen	18
3.3.5: Anti-erosie	19
3.4. : Vernielingen in de buurt: achtergronden	19
3.5. : Vernielingen in de buurt: voorgestelde maatregelen	22
3.6. : Meningingen omtrent voorzieningen in de buurt en samenwerking met andere instanties	25
Bijlage 1	27
Bijlage 2	29
Hoofdstuk 4: Interviews met jongerenwerkers	30
4.1. : Inleiding	30
4.2. : Vernielingen aan het BJC: ervaringen	31
4.3. : Vernielingen aan het BJC: toegepaste maatregelen	32
4.4. : Vernielingen in de buurt: achtergronden	33
4.5. : Vernielingen in de buurt: voorgestelde maatregelen	35
4.6. : Meningingen omtrent voorzieningen in de buurt en samenwerking met andere instanties	37
Bijlage	41

Hoofdstuk 5: Interviews met leerlingen van het lager onderwijs	42
5.1. : Inleiding	42
5.2. : Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in Osdorp	43
5.3. : Vandalisme	44
5.3.1: Vernielingen door anderen	48
5.4. : Vrijetijdsbesteding	49
5.4.1: Aktiviteiten	49
5.5. : Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt	52
5.6. : Vandalisme	52
5.6.1: Vernielingen door anderen	55
5.7. : Vrijetijdsbesteding	56
5.7.1: Aktiviteiten	56
Bijlage 1	59
Hoofdstuk 6: Interviews met leerlingen van het voortgezet onderwijs	60
6.1. : Inleiding	60
6.2. : Enkele algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in Osdorp	60-61
6.3. : Vandalisme	61-65
6.3.1: Vernielingen door anderen	65
6.4. : Vrijetijdsbesteding	65
6.4.1: Aktiviteiten	65-66
6.4.2: Mogelijkheden en onmogelijk- heden in de buurt	66-69
6.5. : Algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt	69
6.6. : Vandalisme	70-72
6.1.1: Vernielingen door anderen	72
6.7. : Vrijetijdsbesteding	73
6.7.1: Aktiviteiten	73
6.7.2: Mogelijkheden en onmogelijk- heden in de buurt	73-74
Bijlage 1 bij hoofdstuk 6	75-76

Hoofdstuk 7: Interviews met niet-school- gaande jongeren	77
7.1. : Inleiding	77-78
7.2. : Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in Osdorp	78
7.3. : Vandalisme	79-81
7.4. : Vrijetijdsbesteding	81
7.4.1: Aktiviteiten	81-82
7.4.2: Aktiviteiten in groepen	83-85
7.4.3: Mogelijkheden en onmogelijk- heden in Osdorp	85-88
7.5. : Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt	88-89
7.6. : Vandalisme	89-90
7.7. : Vrijetijdsbesteding	91
7.7.1: Aktiviteiten	91-92
7.7.2: Aktiviteiten in groepen	92-93
7.7.3: Mogelijkheden en onmogelijk- heden in de Rivierenbuurt	94-95
Bijlage bij Hoofdstuk 7	96-97
Hoofdstuk 8: Hoe nu verder	98-100
Appendix	101-119

.-.-.-.-.

Hoofdstuk 1

Inleiding

Dit is alweer de derde tussentijdse rapportage van het vandalisme actie-onderzoek in Amsterdam.

De verzameling van het materiaal voor deze rapportage vond plaats in de periode van half april tot half juli door de onderzoekers in samenwerking met Ans vanAssema en Mariëtte van IJzendoorn.*

In deze rapportage vindt men een eerste ordening van de onderzoeksresultaten die voortkomen uit de in twee buurten gehouden interviews met schoolhoofden, jongerenwerkers, schoolgaande jongeren (van zowel het lager onderwijs als het voortgezet onderwijs) en niet-schoolgaande.**

Het betreft ditmaal een voorlopige tussentijdse rapportage. De definitieve rapportage van deze 4e fase van het vandalisme actie-onderzoek vindt plaats in een nota die in januari 1982 verschijnt en waarin tevens de resultaten van de fasen 5 en 6 van het onderzoek te vinden zullen zijn.

Als antwoord op de vraag waarom we gekozen hebben voor het uitbrengen van deze voorlopige rapportage valt te wijzen op het belang dat in dit actie-onderzoek gehecht wordt aan de - vanaf begin 1982 - uit te voeren experimenten.

In de thans volgende fase van het onderzoek zal namelijk de definitieve invulling van die experimenten moeten plaatsvinden (fase 6: augustus - december 1981). Het leek ons beter om iedereen die bij dit keuzeproces betrokken is - of wil zijn - nu al een eerste beeld te geven van de laatste onderzoeksresultaten, zodat men zich ideeën kan vormen over de mogelijke invulling van de uit te voeren experimenten.

* Twee studentes van het Pedagogisch Didactisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam die - onder begeleiding van Peter Kwakkelstein - de interviews met jongerenwerkers en niet-schoolgaande jongeren (en de verwerking van die interviews) voor hun rekening namen.

N.B. Zie ook deel 2, de Definitieve opzet pagina 14.

** Preciezer uitgedrukt: jongeren uit buurt- en jongerencentra.

Natuurlijk heeft het voorlopige karakter dat deze rapportage kenmerkt ook bepaalde consequenties.

-Omdat het gezien de beschikbare tijd onmogelijk bleek alle resultaten van de interviews netjes te verwerken en met elkaar in verband te brengen, hebben we ons moeten beperken tot de twee belangrijkste onderwerpen die in de interviews aan de orde kwamen: vandalisme en vrijetijdsgedrag. Andere onderwerpen (zie de vragenlijsten in deel 2 en 3) en de relaties tussen de diverse onderwerpen zullen pas in de rapportage van januari 1982 gepresenteerd worden.*

-Ten tweede geeft deze voorlopige rapportage slechts een eerste impressie van de twee gepresenteerde onderwerpen. Dit is allereerst een logisch gevolg van het voorgaande punt, daarnaast kan echter opgemerkt worden dat bij de onderzoekers het vele verzamelde materiaal eerst enigszins moet bezinken eer we tot wat meer afstandelijke conclusies willen komen.

Vandaar ook dat men in deze voorlopige rapportage vergeefs zal zoeken naar dat type fraaie samenvattende conclusies per onderdeel en voor combinaties van onderdelen.

Men vindt in de volgende hoofdstukken met andere woorden een eerste schets, het complete schilderij volgt later.

Het "impressionisme" van deze voorlopige rapportage wordt nog versterkt, omdat we een dorre opsomming van cijfers hebben willen vermijden. We hebben daarentegen gekozen voor een presentatie die doorspekt is met zeer veel citaten en die in sommige hoofdstukken zelfs bijna geheel uit interviewfragmenten bestaat. De zaak is daardoor dikker uitgevallen dan aanvankelijk gedacht, doch naar we hopen wel smakelijker leesbaar.

We hopen dat op grond van de thans uitgebrachte drie rapportages van het onderzoek bij de lezer ideeën opkomen die van nut kunnen zijn bij de concrete invulling van de experimenten ter vermindering van vandalisme.

* Dit is overigens geheel in overeenkomst met de planning uit de definitieve opzet.

HOOFDSTUK 2

EEN THEORIE?

2.1. INLEIDING

Achter de titel van dit hoofdstuk hebben we met opzet een vraagteken geplaatst. Deze ingreep vereist echter een toelichting. Bij tijd en wijle kregen de onderzoekers in Amsterdam de vraag voorgelegd welke theorie aan de basis ligt van het vandalisme actie-onderzoek.

Een beknopt antwoord op deze vraag is helaas niet te geven. Er bestaat nu eenmaal geen "overall-theorie" met betrekking tot het verschijnsel vandalisme. De theorievorming op dit terrein staat kennelijk nog in de kinderschoenen.

Desondanks willen we in dit hoofdstuk proberen in ieder geval ons eigen theoretische kader enigszins te verduidelijken.

In paragraaf 2 staan we allereerst stil bij de status van de theorie in dit vandalisme-onderzoek. We gaan daarbij in op de vraag wat wij verstaan onder het woord theorie binnen dit onderzoek en hoe wij met dat begrip werken.

In de daarop volgende paragrafen bespreken we kort de basis-ideeën waar we in het onderzoek mee werken.

In paragraaf 3 presenteren we allereerst de 11 centrale begrippen die volgens ons binnen de vandalisme-problematiek - en met name in dit onderzoek - een zeer belangrijke rol spelen.

In feite vormen deze 11 centrale begrippen de heipalen waarop het onderzoek inhoudelijk steunt. Met behulp van deze centrale begrippen kan namelijk een theoretisch kader vervaardigd worden dat ook zijn praktische waarde heeft bij de concrete onderzoeksactiviteiten van elke dag.

Hoe wij - op basis van de centrale begrippen - zo'n kader geconstrueerd hebben, wordt in paragraaf 4 uit de doeken gedaan en dat wordt in een appendix (zie pagina 101 e.v.) verder uitgewerkt.

We eindigen dit hoofdstuk met enige slotbeschouwingen die in paragraaf 5 zijn opgenomen.

2.2. DE STATUS VAN "DE THEORIE" IN ONS ONDERZOEK

Toen in dit vandalisme-onderzoek het punt kwam dat we jongeren, jongerenwerkers en schoolhoofden gingen interviewen, kwamen de aan hen te stellen vragen natuurlijk niet uit de lucht vallen. Als dat namelijk wel het geval was geweest, hadden we in plaats van de vraag "Heb je wel eens iets stukgemaakt?" net zo goed de vraag kunnen stellen "Welke kleur pantoffels draag je?". Het zal duidelijk zijn dat de eerste vraag in het kader van een onderzoek naar vandalisme zinvoller is dan de tweede vraag. Aan de hand van dit enigszins absurde voorbeeld kan men echter al zien dat onderzoekers altijd uitgaan - en moeten uitgaan! - van een theoretisch kader waar bepaalde vragen wel goed in passen en andere vragen niet.

Bij het woord "theorie" (of: "theoretisch kader") denkt men al snel aan een compleet bouwwerk waarbinnen alle verschijnselen netjes gerangschikt kunnen worden in kamertjes en waarbij men precies weet welke relaties er tussen de diverse verschijnselen (en kamertjes) bestaan.

Als wij echter het woord theorie gebruiken, hebben we bepaald een minder hoogdravend en compleet beeld voor ogen.* Een theorie zal nog (grotendeels) opgebouwd moeten worden.

Voor wat betreft de onderzoekers geldt iets overeenkomstig: Onze huidige ideeën komen voort uit onze interpretaties van alles dat we tot nu toe op het gebied van vandalisme gelezen en onderzocht hebben.**

Die ideeën worden echter met elke fase van dit actie-onderzoek verder uitgebreid en gemodificeerd. Ook wijzelf maken dus als het ware stap voor stap een eigen en steeds completere theorie die met name op het vandalisme in (bepaalde buurten van) Amsterdam betrekking heeft.

Die theorie zal moeten dienen om de uit te voeren experimenten te onderbouwen. Dat is één van de redenen dat wij met grote regelmaat tussenrapportages van ons onderzoek uitbrengen op grond waarvan anderen - en ook wijzelf - zich meningen kunnen vormen, kennis kunnen verwerven en nieuwe ideeën kunnen ontwikkelen. Op het moment dat de experimenten beginnen (begin 1982) staat de theoriebouw echter niet opeens geheel stil. Ook die experimenten moeten - en kunnen - ons weer dingen leren die van nut zijn voor de verdere modificatie van de theorie (wat werkte wel/niet? Waarom wel en waarom niet?).

Samenvattend zien wij de theorie binnen ons onderzoek als iets dat steeds verder uitgebouwd wordt.

* Een praktisch gevolg daarvan is bijvoorbeeld dat wij het woord "ideeën" vaak als synoniem zullen gebruiken voor het woord "theorie".

** Zie als belangrijkste bronnen: waarin samengevat is wat wij van vandalisme weten:

Deel 1: inventarisatienota. Van Dijk, Van Soomeren, Walop, mei 1981.

Deel 2: Definitieve opzet-actie onderzoek vandalisme in Amsterdam. Van Dijk, Van Soomeren, Walop, mei 1981.
Vandalisme ideeën/onderzoek/preventie. Van Dijk, Van Soomeren, februari 1981.
Vandalisme in Amsterdam Van Dijk, Van Soomeren, april 1980 (scriptie).

2.3. DE BASIS VAN HET VANDALISME ACTIE-ONDERZOEK

In deze paragraaf beperken wij ons tot die punten die van direct inhoudelijk belang zijn met betrekking tot het verschijnsel vandalisme. Dit houdt in dat bijvoorbeeld een uitgangspunt als "de praktische (beleids)gerichte aanpak van het onderzoek" hier niet aan de orde komt. Zo'n uitgangspunt is vanzelfsprekend van groot belang voor de gehele richting van het onderzoek, maar we geloven dat dit type - wat algemenere - uitgangspunten reeds voldoende aandacht heeft gekregen in deel 2 (De definitieve opzet).

Evenmin besteden we in deze paragraaf aandacht aan onderzoek dat wij verricht hebben voorafgaande aan dit Vandalisme actie-onderzoek. Ondanks het feit dat dit onderzoek dat door ons in het verleden werd verricht in belangrijke mate onze meningsvorming en ideeën over vandalisme bepaalt, voert het toch te ver om er dieper op in te gaan. De geïnteresseerde lezer verwijzen we naar de bronnen die we eerder noemden (zie noot 2 op pagina 5).

Na de bovenstaande twee inperkingen kunnen we ons thans wijden aan de ideeën die aan de basis liggen van het actie-onderzoek.

Uit de voorgaande twee paragrafen zal in ieder geval duidelijk worden dat het hier om voorlopige ideeën handelt waar nog een heleboel aan verspijkerd zal gaan worden gedurende de rest van het onderzoek.

Voor de presentatie van deze voorlopige ideeën hebben we niet de vorm van een fraai (theoretisch) verhaal gekozen. We willen in deze paragraaf daarentegen kort 11 begrippen introduceren.

Dat zijn volgens ons de begrippen die de belangrijkste rol spelen in ons onderzoek. We spreken dan ook van centrale begrippen.

Men zou kunnen zeggen dat deze 11 begrippen de ruggesgraat vormen van onze theorie. Het zijn:

1. Schoolgaande jongeren
2. Niet-schoolgaande jongeren
3. Objecten
4. Vernielingen
5. Locatie van vernielingen
6. Tijdstip van vernielingen
7. Fysieke kenmerken (zowel van de z.g. micro-environment als van de buurt)
8. Buurtbewoners (sociale buurtkenmerken)
9. Scholen
10. Jeugdvoorzieningen
11. Overheid (gemeentelijke diensten).

In ons onderzoek zijn vooral de relaties die tussen al deze begrippen bestaan van belang. Hierop zullen we verder ingaan in paragraaf 4 en in de appendix zie pagina 101 e.v. Allereerst gaan we in op de 11 centrale begrippen.

-Schoolgaande jongeren + niet-schoolgaande jongeren.

We gaan er van uit dat vandalisme vooral door jongeren (8-21 jaar) gepleegd wordt (zie eerder onderzoek).*

Het is echter onjuist om al het vandalisme dat door jongeren gepleegd wordt op één hoop te vegen. Er is sprake van meerdere typen vandalisme en die typen vandalisme hangen in belangrijke mate samen met de leeftijd en de positie in de maatschappij van de (vernielende) jongeren (zie eerder onderzoek). Ideaaltypisch zou men bijvoorbeeld een onderscheid in drie leeftijdscategorieën kunnen maken: Van 8 tot 12 jaar, van 12 tot 16 jaar en ouder dan 16 jaar.

Het gemeenschappelijk kenmerk in de maatschappelijke positie van de eerste twee leeftijdsgroepen is dat ze schoolgaand zijn.

Tot 12 jaar in het lager onderwijs en daarna in het voortgezet onderwijs. Voor de laatste leeftijdsgroep geldt dat ze voor een belangrijk deel - des te meer naarmate ze ouder worden - niet langer schoolgaand zijn.

Natuurlijk lopen dit soort categorieën bijna altijd vloeiend in elkaar over: Sommige 19-jarigen zijn nog wel schoolgaand en sommige 14-jarigen blijken dat weer niet. Ook is de koppeling van de diverse typen vandalisme (zie eerder onderzoek) aan leeftijdscategorieën vaak uitermate moeilijk te maken. Ideaaltypisch zijn de genoemde grenzen echter zeker te verdedigen.

* Overal waar we hier tussen haakjes "eerder onderzoek" vermelden, doelen we op de reeds in het voorgaande genoemde publicaties (zie noot op pagina 5).

- Objecten

Hiermee worden al die dingen bedoeld die vernield kunnen worden. Misschien lijkt dit begrip in eerste instantie van weinig belang. Er zijn echter twee redenen aan te voeren waarom dit begrip door ons toch opgenomen werd.

- Het begrip "objecten" neemt vaak een essentiële plaats in als men spreekt over vandalisme. Het vormt als het ware een controle- en weegfactor. Als men bijvoorbeeld vraagt "Hoeveel wordt er vernield?" moet men ook weten hoeveel er vernield kan worden, wat vernield kan worden, hoe iets vernield kan worden etc.
- Daarnaast is dit begrip echter ook van belang als we er vanuit gaan dat een vernieling het eindresultaat is van een relatie die bestaat tussen de vernieler enerzijds en het object anderzijds. De vraag die men vaak hoort stellen "Hoe komt het dat bepaalde (bijvoorbeeld openbare) objecten meer vernield worden dan andere?" doelt hierop.

- Vernielingen

Eigenlijk behoeft dit begrip geen nadere toelichting. Vanzelfsprekend vormt het begrip "Vernielingen" de centrale as van een onderzoek naar het verschijnsel vandalisme.

- Locatie + tijd

Deze twee begrippen lijken op het eerste gezicht wellicht niet erg belangrijk, maar toch zijn ze onmisbaar. Alle verschijnselen (en dus ook vandalisme) spelen zich immers altijd ergens in de ruimte af (op een bepaalde plek) en op een bepaald moment in de tijd.

Gegevens over plaats en tijd kunnen van belang zijn bij de verklaring van het verschijnsel vandalisme.

Daarnaast kan men nog opmerken dat er altijd met deze centrale begrippen gewerkt wordt: zo zijn bijvoorbeeld het intekenen van vernielingen op een kaart en/of het noteren van een adres van een school of buurthuis waar iets vernield is niets anders dan het werken met het centrale begrip "locatie". Het gegeven dat winkeliers speciaal met luilak postvatten voor hun etalages vormt een voorbeeld van het belang van de factor "tijd".

- Fysieke kenmerken

Zoals al eerder door ons werd opgemerkt (zie eerder onderzoek) staan wij op het standpunt dat de invloed van fysieke kenmerken op vandalisme zeker niet overdreven moet worden. Toch menen wij dat een totale ontkenning van die eventuele invloed ook onterecht is

Een voorbeeld: Controlemogelijkheden (bijvoorbeeld van buurtbewoners) zullen ten dele beïnvloed worden door de fysieke mogelijkheden om controle te kunnen uitoefenen.

- Buurtbewoners

Dit is als centraal begrip opgenomen omdat we er vanuit gaan dat buurtbewoners ten eerste kennis hebben over de aard en omvang van het vandalisme in hun buurt en ten tweede omdat de invloed van buurtbewoners bij het verminderen van het verschijnsel vandalisme ons inziens groot kan zijn (zie eerder onderzoek).

- Scholen + Jeugdvoorzieningen + overheid

Het belang van deze instellingen in ons onderzoek is reeds verduidelijkt in deel 2 (definitieve opzet).

- Het zijn enerzijds de drie ingangen via welke we gegevens verzamelen. Via de scholen zijn we bijvoorbeeld te rade gegaan bij scholieren en schoolhoofden.

Voor wat betreft de jeugdvoorzieningen zijn we in eerste instantie terecht gekomen bij jongerenwerkers en de jongeren uit de centra.

Via de overheid (gemeentelijke diensten) moeten we zicht zien te krijgen op de aard en omvang van de vernielingen.

- Anderzijds zijn het echter ook deze drie instanties die een belangrijke rol moeten spelen bij de op te zetten experimenten.

Tot zover de door ons onderscheiden centrale begrippen als een eerste verduidelijking van het kader waar wij in ons vandalisme actie-onderzoek vanuit gaan.

Het wordt echter pas interessant - en nuttig - als we gaan kijken naar de relaties tussen deze begrippen.

2.4. EEN PRAKTISCH BRUIKBAAR THEORETISCH KADER

Nadat we als eerste stapp 11 centrale begrippen hebben onderscheiden en deze kort hebben toegelicht, willen we nu in een tweede stap met die begrippen een kader scheppen dat ons in staat stelt het gehele onderzoek te structureren. Daarvoor is het nodig om alle relaties aan te geven die tussen de 11 begrippen bestaan. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want tussen 11 begrippen bestaan in principe $11 \times 11 = 121$ mogelijkheden tot het leggen van relaties.

Immers:

De relatie tussen begrip 1 en begrip 1 zelf

De relatie tussen begrip 1 en begrip 2

De relatie tussen begrip 1 en begrip 3

etc.

De relatie tussen begrip 2 en begrip 1 *

De relatie tussen begrip 2 en begrip 2 zelf

De relatie tussen begrip 2 en begrip 3

etc.

en dat gaat zo door tot:

De relatie tussen begrip 11 en begrip 10

De relatie tussen begrip 11 en begrip 11 zelf.

Het voert te ver om al deze relaties in dit hoofdstuk in te vullen en vervolgens de revue te laten passeren. Vandaar dat we de lijst met ingevulde relaties hebben opgenomen in de appendix (zie pagina 101 e.v.)* *

Deze verschuiving naar een appendix is slechts om praktische redenen gedaan: Anders zou dit hoofdstuk gewoon te dik geworden zijn. Het is persé niet zo dat de inhoud van deze appendix minder belangrijk is. Integendeel!

Als men de appendix opslaat en de eerste kolom bekijkt ziet men daar een grote serie concrete vragen (en soms opmerkingen) staan. Dat zijn de door ons geformuleerde relaties.

Al deze relaties vormen tezamen de expliciet gemaakte basisstructuur van het vandalisme actie-onderzoek.

Een groot voordeel van deze werkwijze is dat iedereen op een zeer concreet niveau kan zien wat ons onderzoek inhoudelijk behelst. Dat is ook een voordeel voor ons als onderzoekers. Zo is de stap van relaties naar enquêtevragen thans niet zo groot meer. Men treft de verwijzing naar de praktische vragen die we in ons onderzoek aan diverse mensen en instellingen hebben gesteld en/of nog gaan stellen in de tweede kolom aan (achter de relaties waar ze bijhoren). Een derde kolom is opgenomen om het geheel hier en daar nog te kunnen voorzien van enige verduidelijkende opmerkingen.

* Deze relatie hoeft niet persé gelijk te zijn aan de relatie tussen het begrip 1 en begrip 2. Elke relatie is namelijk niet altijd wederkerig.

** Met dien verstande dat we niet de hele matrix presenteren doch - na een controle te hebben toegepast op het al dan niet wederkerig zijn van de door ons geformuleerde relaties - slechts het gedeelte van de matrix boven de diagonaal. Voor hen die geïnteresseerd zijn in deze matrix procedure verwijzen we naar de scriptie Vandalisme in Amsterdam van Bram van Dijk en Paul van Soomen (april 1980), hoofdstuk 2 par. 4.

2.5. TOT SLOT

De door ons gevolgde procedure en presentatie van het (theoretische) kader waarbinnen het vandalisme actie-onderzoek zich afspeelt is enigszins ongebruikelijk.

Een nadeel daarvan is dat het doorlezen van de geformuleerde relaties wel enige inzet van de lezer vereist. Het hapt wat minder smeuïg weg dan een fraai doorlopend verhaal over de theoretische uitgangspunten.

Tegenover dit kleine nadeel staan echter enige zeer belangrijke voordelen.

- In de appendix treft men een totale inhoudelijke planning van het onderzoek. In dat opzicht vormt de appendix eigenlijk de inhoudelijke pendant wat de "Definitieve opzet" (Deel 2) op het organisatorische terrein is.
Zo kunnen wij - maar ook een belangstellende buitenstaander - via de geformuleerde relaties bijvoorbeeld nu reeds een beeld krijgen van de ideeën met betrekking tot de volgende fase, waarin we buurtbewoners willen gaan enquêteren. Het geheel aan relaties dat slaat op het begrip "Buurtbewoners" vormt feitelijk de inhoudelijke onderbouwing van dat deel van het onderzoek.
- Naast duidelijkheid bestaat echter ook het voordeel van de grotere flexibiliteit. Nieuwe relaties die in de verdere loop van het onderzoek in de belangstelling komen te staan, kunnen eenvoudig ingepast worden en de consequenties van zo'n inpassing kunnen onmiddellijk bekeken worden.
Dat is van essentieel belang als men even terugdenkt aan de eerder door ons gemaakte opmerkingen over het langzaam opbouwen, uitbreiden en modificeren van een theorie over vandalisme.

HOOFDSTUK 3

INTERVIEWS MET SCHOOLHOOFDEN

3.1. INLEIDING

[In mei, juni en de eerste dagen van juli 1981 is op 28 scholen in Osdorp en de Rivierenbuurt met schoolhoofden gesproken. Het eerste contact met de scholen is gelegd door een brief van de afdeling Onderwijs van de gemeente. In Osdorp is met hoofden van lagere openbare scholen een vergadering geweest, waar het actie-onderzoek is geïntroduceerd. Voor het afnemen van de interviews zijn vervolgens telefonisch afspraken gemaakt.

[In elke buurt is met 14 schoolhoofden gesproken. De namen van deze scholen zijn vermeld in bijlage 2.

De bereidheid tot medewerking aan het actie-onderzoek heeft ons verrast, kennelijk is er bij de schoolhoofden ten aanzien van vandalisme niet van "onderzoeksmoeheid" sprake. Integendeel: over het algemeen toonde men zich erg enthousiast dat met het onderwerp aan de slag werd gegaan. Een van de hoofden in Osdorp: "Het is uitstekend dat wij nu ook naar onze mening worden gevraagd. De schoolhoofden zijn dagelijks met het probleem bezig. Voor een buitenstaander is het moeilijk voor te stellen hoe je je voelt als je 's maandags of donderdags weer naar school gaat en je een handvol ingegooide ruiten of de ravage van een inbraak boven het hoofd hangt. Het is dan ook hoog tijd dat er nu iets gaat gebeuren".

Aangezien interviews zijn afgenomen op 28 van de 32 scholen zijn wij van mening dat over de scholen in de twee bij ons onderzoek betrokken buurten een betrouwbaar beeld is verkregen.

[De meeste gesprekken met de hoofden van scholen duurden ongeveer vijf kwartier à anderhalf uur. Het kortste gesprek duurde een half uur, het langste drie uur. Meestal vonden de interviews plaats op de kamer van het hoofd, soms gedeeltelijk op de speelplaats of tijdens de lunchpauzes. De antwoorden werden door de interviewer direct opgeschreven op de vragenlijst. De vragenlijst is afgedrukt in deel 2 van een eerdere rapportage van het actie-onderzoek.*

Achtereenvolgens komt in dit hoofdstuk aan de orde:

3.2. Vernielingen aan school: ervaringen

3.3. Vernielingen aan school: toegepaste maatregelen

3.4. Vernielingen in de buurt: achtergronden

3.5. Vernielingen in de buurt: voorgestelde maatregelen

3.6. Meningen omtrent voorzieningen in de buurt en de samenwerking met andere instanties.

* Zie deel 2: Definitieve opzet, bijlage III

3.2. VERNIELINGEN AAN DE SCHOOL - ERVARINGEN

Schoolgebouwen worden veelvuldig door vandalisme getroffen. In 1978 - de laatst ons bekende gegevens - bedroeg de schade aan ruiten f 1,7 miljoen, aan branden f 4,8 miljoen en de schade door inbraken 400.000.- gulden. Minder dan 1% - nog geen 50.000,- gulden - van de schade werd op de daders verhaald. De bovengenoemde cijfers hebben alleen betrekking op Amsterdamse openbare scholen. Systematische gegevens van bijzondere scholen zijn ons niet bekend.

Wat wordt er vernield?

De schoolhoofden noemen als vernielingen aan de buitenkant van het gebouw of op het schoolplein o.a.: deuren, deursloten, dak, regenpijp, kozijnen, roosters, koepels, het hek, paardevijsen op schoolplein, muren (graffiti) en uiteraard ruiten. Dat aantal ruiten varieert van hooguit één per maand tot ten minste circa tien per week. Op de helft van de scholen sneuvelt ten minste één ruit per week, op de andere helft is dit minder. Als wij deze tweedeling (meer of minder dan eens per week) op de twee buurten loslaten blijkt er geen verschil te bestaan: aan scholen breken in Osdorp en de Rivierenbuurt evenveel ruiten.

Tussen openbare scholen en bijzondere scholen blijkt wel een duidelijk verschil te bestaan: op 11 van de 12 openbare scholen is het aantal kapotte ruiten ten minste eens per week, terwijl dit bij het bijzonder onderwijs slechts bij 3 van de 15 scholen het geval was. Deze cijfers zijn weergegeven in de volgende tabel:

	Osdorp	Rivierenbuurt	Openbaar	Bijzonder
ten minste elke week ruit stuk	7	7	11	3
ruit minder dan eens per week stuk	7	7	1	13
Totaal 28	14	14	12	16

Een opvallend verschil. In dit tussentijds verslag willen wij ons nog niet uitputtend met het zoeken van een verklaring voor dit verschil bezig houden. Een mogelijke indicatie, dat de schade ontstaat als bijproduct van een spel, is het verschil in gebruik van speelterreinen op bijzondere en openbare scholen. Op de openbare scholen die hier onderzocht zijn blijkt het speel-terrein in 9 van de 12 gevallen ook door kinderen uit de buurt gebruikt te worden. Op bijzondere scholen was dit slechts in 6 van de 16 gevallen zo. De speelterreinen bij de bijzondere scholen zijn namelijk vaak afgesloten.

Wanneer wordt er vooral aan school vernield ?

In Osdorp wordt het meest (6x) de weekends genoemd, en verder uiteraard in de vakantieperiode. Het zomerweer wordt verschillende malen als kenmerkende periode voor veel vernielingen aangewezen. "In de periodes rond de vakanties met mooier weer en langer wordende avonden is het altijd raak. Gedragspatronen gaan veranderen, men zit op het dak en vernielingen zijn niet van de lucht." Een ander schoolhoofd ziet het in perioden terugkomen, als nieuwe vorm van vrijetijdsbesteding; na de knikker- en de frisby-periode heb je dan weer een tijdje de verniel-periode, die ook weer overgaat, als er weer een nieuwe hobby opduikt. Een hoofd noemt nog de verkiezingen, toen er in zijn school en in 40 andere scholen een dag tevoren spijkers in het slot waren geslagen. Taktisch vandalisme noemden wij dit in de Inventarisatienota.*

In de antwoorden op de vraag wanneer er vernield wordt zijn er noch tussen Osdorp en de Rivierenbuurt, noch tussen openbare en bijzondere scholen opvallende verschillen.

Wie vernielen meestal aan school?

"Eigen leerlingen, soms samen met leerlingen uit de buurt" zeggen 9 schoolhoofden (Osdorp 6x, Rivierenbuurt 3x). Vooral de 5e en 6e klassers zou het dan betreffen. In zes gevallen worden "oud-leerlingen" als schuldige aangewezen (Osdorp 2x, Rivierenbuurt 4x). Achtmaal worden "ouderen" genoemd (Osdorp 5x, Rivierenbuurt 3x). Hier zijn geen verschillen tussen openbare en bijzondere scholen.

Waarom zou er aan het eigen schoolgebouw vernield worden?

Als verklaring voor vernielingen specifiek aan het eigen schoolgebouw worden genoemd:

- weinig controle, het gebouw ligt voor bewoners afgelegen (6x genoemd, Osdorp 2 - Rivierenbuurt 4)
- wraak van leerlingen of van oud-leerlingen (6x genoemd, Osdorp 3 - Rivierenbuurt 3)
- speelterrein vlak voor school (3x genoemd, Osdorp 0 - Rivierenbuurt 3)
- andere verzamelplaats van jongeren in de omgeving, zoals jongerencentrum of zwembad (3x genoemd, Osdorp 2 - Rivierenbuurt 1).

Andere oorzaken die genoemd worden, zijn:

- "een mooie oppervlakte glas, dat een lekker geluid geeft", zegt een hoofd, terwijl volgens een ander schoolhoofd er extra veel ruiten aan zijn gebouw aan diggelen gingen toen "I like the sound of breaking glass" een hit werd.
- het ontbreken van goede hekken rond het schoolterrein,
- "terreur" van jongeren in de omgeving (Osdorp)
- "een heuvel siersteentjes, die via CRM voor de leefbaarheid van de buurt vlak achter school was neergelegd. De heuvel was in korte tijd weg." (Rivierenbuurt)

* Zie Inventarisatienota, pagina 5.

In het noemen van "wraak" als motief voor vernielen aan de eigen school bestaat een verschil tussen de antwoorden van hoofden van openbare en bijzondere scholen. Door hoofden van bijzondere scholen werd "rancune" of "wraak" vijfmaal genoemd, door een hoofd van een openbare school éénmaal.

Waarom wordt er aan schoolgebouwen in het algemeen veel vernield?

Zoals uit de inleiding van dit hoofdstuk bleek, vallen schoolgebouwen in het algemeen vaak ten prooi aan vernielingen. Wij hebben de schoolhoofden om een verklaring gevraagd waarom juist het schadebedrag wat scholen betreft zo hoog is.

De meest genoemde oorzaak is: wraak (agressie tegen school, rancune). Tien keer werd dit als oorzaak aangegeven. Eén schoolhoofd vermeldt expliciet dat dit juist níét de oorzaak is. Daarnaast wordt de slechte zichtbaarheid van gebouwen genoemd en de geringe betrokkenheid van buurtbewoners. (7x)

De hypotheken van Newman dus *

"Stompzinnig gebouwd, niet tussen de huizen in", zegt één schoolhoofd. "De school leeft helemaal niet in de buurt" zegt een ander. Daarnaast wordt de leegstand van het gebouw vijfmaal genoemd.

Een schoolhoofd in Osdorp noemt nog als oorzaak:

"De gemeente denkt er veel te gemakkelijk over. Als je maatregelen voorstelt om de vernielingen te verminderen, krijg je te horen: "maak je maar niet druk, het wordt toch wel weer gemaakt".

Een andere keer kwamen er voor hetzelfde raam in dezelfde week verschillende glaszetters. Zij hadden allebei een bon en moesten aan de slag; toen zijn op die plaats dubbele ramen ingezet. Overigens zijn die nu nog steeds heel".

Vernielingen binnen de school

Aan vernielingen binnen het schoolgebouw, wordt vooral graffiti, tekeningen en leuzen op muren en deuren, genoemd.

Een schoolhoofd: "Daar zijn wij heel fel op, wij zitten erop als een duvel op een ziel". Verder worden onder meer genoemd: banken, boeken, handenarbeidspullen, sportspullen, gordijnen, bommen in WC-potten.

Het aantal vernielingen binnen het schoolgebouw wordt in Osdorp door vier hoofden als "veel" getypeerd, in de Rivierenbuurt doet slechts één schoolhoofd dat.

De gruwelijkste vernielingen worden echter aangericht bij inbraken. Een zestal scholen (Osdorp 3, Rivierenbuurt 3) krijgen ten minste ééns in de drie maanden een dergelijk "bezoek" van niet-professionele inbrekers. Het handelt dan om inbraken waar het niet louter om geld te doen is, maar waarbij de aangerichte ravage meer dan een bijprodukt blijkt van de eventuele diefstal. Twee scholen (beide in Osdorp) zeggen maandelijks door een dergelijke invasie getroffen te worden. Geen van de zes bovengenoemde scholen heeft overigens alarm.

* Zie inventarisatienota; paragraaf 4.3. De environmentalistische benadering.

3.3. VERNIELINGEN AAN DE SCHOOL - TOEGEPASTE MAATREGELEN

"Wat gebeurt er bij u op school of wat doet u zelf om vernielingen op uw school tegen te gaan?" is als een open vraag aan de schoolhoofden gesteld. De veelheid van antwoorden hebben wij ondergebracht in de volgende categorieën: "erover praten" (3.3.1.), daders opsporen/straffen (3.3.2.), toezicht (3.3.3.), beveiliging en versteviging (3.3.4.), en "anti-erosie" (3.3.5.).

3.3.1. "EROVER PRATEN"

"Regelmatig de klassen rondgaan en met de leerlingen erover spreken als er iets vernield is" zeggen 7 hoofden (4 in Osdorp en 3 in de Rivierenbuurt) als reactie op vernielingen.

Behalve met de eigen schoolkinderen spreekt men ook met mogelijke oudere vernielers, bijvoorbeeld jongeren die voor school rondhangen. "Als je je gezicht laat zien is het tenminste iets persoonlijker" zegt een hoofd. Wegsturen heeft alleen in zoverre zin, dat je gelijk de glasman voor de volgende dag kunt bellen, zo stellen een aantal anderen.

Een andere genoemde poging om vernielingen tegen te gaan betrof een oproep in de schoolkrant om minder te gaan vernielen. Het aantal ruiten dat stuk ging is daarna alleen maar toegenomen.

Twee schoolhoofden (Osdorp) noemen "praten" ook bij ouderen als schoolfeesten uit de hand zouden kunnen gaan lopen.

Een andere Osdorpse school, de Heimansschool, startte op haar school reeds een vandalisme-project onder de hoogste klassen. Op een interessante wijze werd de vandalisme-problematiek aan de orde gesteld.

Twee scholen (één in Osdorp en één in de Rivierenbuurt) noemen het kinderen zelf verantwoordelijkheid geven als oplossing.

"Wij proberen kinderen en volwassenen samen de verantwoordelijkheid te geven voor een gebouw. Wij maken samen schoon en prikken bijvoorbeeld de papiertjes weg rond de school" (Osdorp)

3.3.2. DADERS OPSPOREN/STRAFFEN

Een andere manier is er zelf achteraan gaan en actief trachten de daders zelf op te sporen.

Een zestal schoolhoofden zegt inderdaad zo te handelen. (Osdorp 3x, Rivierenbuurt 3x).

"Ik ben altijd al om acht uur op school en als er iets is ga ik er onmiddellijk achteraan. Eens was er een enorm verfspoor langs de school. De dader - een oud-leerling - is gepakt en de ouders moesten voor de kosten opdraaien".

of:

"Als de boel hier is volgeklad, grijp ik de knapen onmiddellijk in de lurven. Zij kunnen dan op hun vrije zaterdag terugkomen om het schoon te maken en kunnen dan ook het schoonmaakmiddel (wat heel duur is) betalen. Het helpt". (Rivierenbuurt).

"Ik praat met ouders en laat de kinderen dan bijvoorbeeld een maand lang de helft van hun zakgeld betalen". (Osdorp).

Een schoolhoofd in de Rivierenbuurt stelt er niet meer achteraan te gaan om de schade te verhalen:

"Je hebt dan twee volwassen getuigen nodig en die bereidheid heb je niet".

Een ander schoolhoofd formeerde samen met buurtbewoners een knokploeg om "het hoofd te bieden aan een lastige groep".

"De politie deed niets, stapt niet eens uit de auto's, toen hebben we zelf de knapen met geweld tot andere gedachten gebracht". (Rivierenbuurt)

3.3.3. TOEZICHT

Als het over het laten houden van toezicht gaat, noemen de schoolhoofden met name de conciërge, buurtbewoners (waaronder ouders) en politie.

Op twee scholen woont er een conciërge vlakbij de school die toezicht houdt (1 Osdorp, 1 Rivierenbuurt).

Op een twaalfstal scholen bellen buurtbewoners of soms ouders bij onraad aan de school het hoofd, de conciërge of de politie. Meestal blijkt het om een vaste kern van drie of vier bewoners te gaan.

Vaak zijn het ouders van leerlingen of oud-leerlingen, die de telefoon grijpen. De Vondelschool (Rivierenbuurt) stimuleerde de omwonenden door een rondschrijven om bij onraad (eventueel anoniem) een bepaald nummer te bellen. De brief is opgenomen in bijlage 2. De eerste tijd had de brief inderdaad succes, in die zin dat het aantal reacties toenam. Na verloop van tijd daalde het aantal reacties weer tot bijna de oorspronkelijke frequentie, hetgeen erop kan duiden dat een "follow-up" in een dergelijk geval nodig is.

Een school (Rivierenbuurt) riep middels een foto in Het Parool van vernielingen aan zijn school, buurtbewoners op om te helpen bij het houden van toezicht.

Veel buurtbewoners blijken echter volgens de schoolhoofden zeer benauwd voor repressailles. Een schoolhoofd in Osdorp vertelde dat er na een tip van een buurtbewoner bij de politie twee agenten in uniform bij de bewoner thuis nadere informatie kwamen inwinnen. Dit had tot gevolg dat de buurtbewoner geen verdere tips meer heeft gegeven.

Op een school verschanst zich met luilak een groot aantal ouders uit de buurt, terwijl op die school ook een werkloze als bewaker en reparateur optreedt (kontrolleren, afplakken, regelen met politie) (Osdorp).

In de Rivierenbuurt blijkt de betrokkenheid van de omwonenden groter dan in Osdorp ten aanzien van de actieve waakzaamheid bij scholen: in Osdorp worden vier scholen door buurtbewoners gealarmeerd, in de Rivierenbuurt betreft dit acht scholen.

Bij openbare en bijzondere scholen bedraagt deze getalsverhouding ook vier op acht.

- Een viertal scholen (Osdorp 2, Rivierenbuurt 2; Openbaar 2, Bijzonder 2) noemt de ingeroepen hulp van politie om frequenter te patrouilleren.
Een aantal scholen in N.O.-Osdorp betreurt het dat er niet langer een post van wijkagenten in de Heimansschool zit, deze post had volgens hen duidelijk een preventieve werking.

Schoolhoofden in andere delen van Osdorp zijn minder te spreken over politie:

"bij de politie is een enorme apathie ten aanzien van vandalisme, ze doen absoluut geen moeite"

"de wijkagent komt niet, is er niet: Osdorp is ook een veel te groot gebied voor één of twee agenten"

"de wijkagent wist nauwelijks iets af van Kwak en Monks" (waar een knokpartij tussen was).

Twee openbare scholen in het westen van de Rivierenbuurt zeggen regelmatig contact te hebben met de wijkagent, ("wij geven de namen van kinderen door, hij spreekt met ouders"). Twee (bijzondere) scholen mopperen dat zij nog nooit de wijkagent hebben gezien.

Een tweetal scholen heeft contact met het bureau Jeugdpolitie.

Aangifte van inbraken is verplicht en dit gebeurt dan ook:

Een schoolhoofd in de Rivierenbuurt:

"Inbraak en diefstal moet gemeld worden bij de politie.

Dat is een ramp. Je zit twee uur te wachten om een formuliertje in te mogen vullen dat ik uit mijn hoofd ken".

Ten slotte nog iets positiefs over de politie:

een inbraak op een school (Rivierenbuurt) werd opgelost. Men kreeg tot de eigen verbazing nog een aantal spullen daarvan terug.

3.3.4. BEVEILIGING EN VERSTEVIGING

Vijf scholen (Osdorp 3, Rivierenbuurt 2, Openbaar 3, Bijzonder 2) zijn in het bezit van een alarm. Een alarm dat doorgaans is aangesloten bij een bewakingsdienst.
Over dat alarm zijn de desbetreffende scholen goed te spreken. Een (bijzondere) school in Osdorp heeft een luid alarm, waar volgens het hoofd de buurtbewoners niet meer op reageren.

Een aanbeveling in het eindrapport van de Commissie Jeugd-vandalisme is om op scholen 's nachts licht te laten branden. Een school (openbaar, Osdorp) noemt dit als preventieve maatregel die daar wordt toegepast, maar merkt op dat dit eigenlijk niet mag.

Ten aanzien van de versteviging van materialen en de afbakening van de school worden genoemd:

- kluis 6x (Osdorp 4x, Rivierenbuurt 2x)
- glas (perspex, plexiglas); 5x (Osdorp 3x, Rivierenbuurt 2x)
- hekken 4x (Osdorp 1x, Rivierenbuurt 3x)
- prikkeldraad 1x (Osdorp 0, Rivierenbuurt 1x).

Hekken en prikkeldraad wordt alleen genoemd door de bijzondere scholen.

3.3.5. ANTI-EROSIE

In de inventarisatie-nota (pag. 5) noemen wij het erosie-vandalisme: als iets er haveloos uitziet of als er sneller vernield dan gerepareerd wordt werken de bestaande vernielingen aanstekelijk.

Antwoorden m.b.t. het erosie-vandalisme zijn:

- de schade snel laten herstellen- Dit wordt 5x genoemd (Osdorp 2x, Rivierenbuurt 4x, Openbaar 1, Bijzonder 5).
- Een hoofd repareert bewust altijd zelf:
"Ik probeer juist niet te doen of er niets aan de hand is. Dat helpt. Eén keer hoorde ik een jongetje roepen: verniel dat nu niet, dan moet die ouwe lul het weer maken. Een andere keer kwam een jongen - op last van zijn moeder - terwijl ik aan het repareren was met de inhoud van zijn spaarpot". (Rivierenbuurt).
- de school er mooi en bewoond uit te laten zien en rommel rond school op te ruimen.
Drie (bijzondere) scholen (Osdorp 2, Rivierenbuurt 1) noemen dit punt.
Het opruimen van de rommel rond de school gebeurt soms door de leerlingen, soms door het hoofd en leraren. Een hoofd zegt als er een sloopauto voor de deur staat meteen de Wrakkendienst op te bellen.

3.4. Vernielingen in de buurt: Achtergronden

Wij hebben de schoolhoofden gevraagd door wie, volgens hen, de meeste vernielingen in de buurt werden gepleegd. In beide buurten werden leeftijden genoemd van 8 tot en met 25 jaar. In Osdorp werd de leeftijd 15 en 16 jaar door alle betrokkenen genoemd. In de Rivierenbuurt lijkt het zwaartepunt van de leeftijd waarop vernield wordt wat lager te liggen: volgens de meeste schoolhoofden gebeurt dit vooral door jongens van een jaar of veertien.

Twee hoofden in de Rivierenbuurt daarover aan het woord:
"Vroeger was het altijd een groep van jongens van een jaar of 15 tot 20. Die groep zie je tegenwoordig hier vrijwel nooit meer: misschien zijn ze opgepakt.
Tegenwoordig is het een groep van 12 tot 15 jaar, die hier echt alles stuk maakt."

"Kinderen die van de lagere school komen voelen zich verloren bij het Voortgezet Onderwijs. Het is daar anoniemer, ze missen daar het begrip van de leraren en het veilige gevoel dat alles uitgelegd wordt. Bij de lagere school en in de buurt waar ze vroeger speelden horen ze er ook niet meer bij. Daardoor voelen ze zich genomen."

Wat zijn volgens de schoolhoofden de achtergronden en oorzaken van vernielingen in de buurt? Achtereenvolgens behandelen wij Osdorp en en Rivierenbuurt.

- OSDORP

In Osdorp wordt (evenals door de jongerenwerkers) verveling het meest genoemd (8). Een schoolhoofd wijt dit aan te weinig voorzieningen, drie aan weinig passende voorzieningen. Maatschappelijke factoren (8) worden ook als verklaring van voor verniel-gedrag genoemd: geen of weinig toekomstperspectief (3), de vanzelfsprekendheid van vervanging en overvloedigheid van de welvaartstaat (1) en daardoor de mentaliteit van jongeren (5).

Ten aanzien van het verminderde toekomstperspectief noemt een schoolhoofd "het botsen van moraal en ethiek":

"Thuis wordt je bijgebracht dat je met MAVO heel wat hebt. Heel wat jongeren die fris en enthousiast van school afkwamen, liepen binnen een paar jaar stuk: in de maatschappij kwamen ze niet meer aan de bak. Met MAVO-diploma behoor je dan toch tot de kans-armen".

De thuisituatie wordt ook verschillende malen naar voren gebracht: een gebrek aan contact, geborgenheid (3), slechte opvoeding (2) "Kinderen missen begeleiding thuis, hen wordt onvoldoende geleerd dat er zoiets als verantwoordelijkheid bestaat, daarom worden kinderen vaak egoïstisch", controle en toezicht vanuit het gezin (4) "veel ouders werken hier allebei". "Problemen thuis" wordt éénmaal genoemd.

Groepsgedrag wordt vijfmaal als verklaring genoemd. Met daarbij de nadruk op status en prestige binnen de groep (4), de anonimiteit in de groep (1) en het belang van de groep voor het ontwikkelen van nieuwe gedragspatronen (1).

Een gebrek aan controle in de buurt zeggen vier schoolhoofden: "Je weet toch tamelijk zeker dat je niet gepakt wordt" en "men lacht om de politie".

Drie schoolhoofden wijzen op de sociale samenstelling van de buurt: "Osdorp is een overloopbuurt. "De mensen die oorspronkelijk in de Punt kwamen te wonen, moesten vertrekken. Dat geeft een bepaalde mentaliteit mee. De meer geschoolden de mensen met meer geld trekken nu naar Heerhugowaard of Almere."

"De gemeente zet sociaal zwakkeren, gezinnen met vijf kinderen, in de Punt neer."

"Men is hier nu minder gelijk gericht dan vroeger".

Andere oorzaken die worden genoemd zijn spel (1), baldadigheid (1), wraak ("onvrede met school") (1), alcohol (1), puberteit (1), imitatie gedrag (het zien doen op TV) (1).

Een schoolhoofd noemt beleid als een van de oorzaken van de schade: "Er is sprake van een vestzak-broekzak beleid. Als ik voor f 20.000.- materiaal laat repareren is dat geen punt, maar een bewakingsdienst van f 10.000,- kan er niet af."

- RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt wordt verveling door negen van de veertien schoolhoofden als oorzaak genoemd. Eénmaal wordt dit in verband gebracht met te weinig voorzieningen, éénmaal met slecht passende voorzieningen en éénmaal met "een teveel aan vrije tijd".

Evenals in Osdorp worden maatschappelijke factoren achtmaal genoemd: weinig toekomstperspectief, "doemdenken" (4), de welvaartstaat ("alles kan" + "ontevredenheid") (3) en een "vervlakking van de mentaliteit" (1).

Een schoolhoofd over dat laatste: "Het is te vergelijken met een straat waar achter een bord met verboden te parkeren zes auto's staan: dan gaat de zevende er zo achter staan. Zo wordt het met vandalisme ook: iedereen weet het en gaat het steeds gewoner en gebruikelijker vinden".

Ten aanzien van de thuissituatie worden genoemd: "een gebrek aan geborgenheid" (4) slechte opvoeding, de kinderen missen duidelijkheid (2), weinig toezicht van huis uit (4), gebroken gezinnen (1).

Een hoofd over de thuissituatie: "Het komt allemaal door dat geleuter thuis en dat gekanker thuis: "mijn vader is tegen alles verzekerd" en bovendien kreunt hij over zijn premie, "mijn vader betaalt toch zoveel belasting"; "mijn vader zegt dat de maatschappij toch maar een grote rotzooi is en de beuk er goed in moet". Kinderen leren wel hoe het niet moet, maar niet hoe het wel moet."

Vier hoofden in de Rivierenbuurt noemen de bepaalde controle in de buurt: "de mensen durven er de handen niet meer aan te branden" en "doordat veel mensen er niet meer achteraan durven, blijft de anonimiteit groot".

Andere oorzaken die worden genoemd zijn spel en onnadenkendheid (3), baldadigheid (1), wraak (2), alcohol (1), frustratie (2) erosie ("het is een rommel en de rotzooi wordt maarniet opgeruimd") (2), beleid van gemeente ("die repareert veel te gemakkelijk"), kreet om aandacht (1), "men heeft onvoldoende geleerd om zich verbaal te uiten" (1) bijprodukt van inbraken (1), vernieldrang (1).

Als wij de meningen over de achtergronden van schoolhoofden in Osdorp en de Rivierenbuurt nog eens op een rijtje zetten, komt naar voren dat er in de Rivierenbuurt vernield wordt door de wat jongeren (jongens van een jaar of veertien) en in Osdorp dat dit vooral zou gebeuren door 15 of 16-jarigen.

In Osdorp wordt gewezen op het karakter van de buurt, het is deels een overloopbuurt met grote gezinnen (De Punt), meer dan in de Rivierenbuurt wordt gesteld dat de opvang onvoldoende is. In de Rivierenbuurt werd de controle (wat betreft waarschuwendende omwonenden bij vernielingen aan scholen) groter genoemd.

Daarnaast is de schoolhoofden gevraagd of zij van mening zijn dat de kinderen van hun school betrokken zijn met de buurt en meer concreet of zij het erg vinden als er bijvoorbeeld een bushokje sneuvelt. In Osdorp was dit volgens tien hoofden niet het geval, volgens één wel. In de Rivierenbuurt lijkt de betrokkenheid iets groter: volgens vier schoolhoofden vonden de leerlingen dit wel erg, volgens zes niet.

Als wij de meningen van de hoofden van openbare en bijzondere scholen over de achtergronden van vandalisme vergelijken, springen twee dingen in het oog: geen van de hoofden van openbare scholen noemt de dysfuncties van de welvaartstaat als een van de oorzaken, dit gebeurt wel door vier hoofden van bijzondere scholen. Het verwerven van prestige binnen de groep wordt meer door hoofden van openbare scholen genoemd (6 tegen 3).

3.5. VERNIELINGEN IN DE BUURT: VOORGESTELDE MAATREGELEN

De mogelijke oplossingen die de schoolhoofden naar voren brengen hebben wij in de volgende vijf categorieën onderverdeeld:

- betere opvang (13x genoemd, Osdorp 7x, Rivierenbuurt 6x)
- mentaliteitsverandering (8x, Osdorp 4x, Rivierenbuurt 4x)
- meer controle (7x, Osdorp 5x, Rivierenbuurt 2x)
- straf (6x, Osdorp 3x, Rivierenbuurt 3x)
- positieve sancties (2x, Osdorp 2x, Rivierenbuurt 0)

Uitgesplitst in Osdorp en Rivierenbuurt krijgen wij het volgende beeld:

- OSDORP

De opvang kan voornamelijk worden gezien als middel tegen verveling. In Osdorp worden genoemd:

"Buurthuizen moeten meer passend worden"

"Buurthuizen moeten meer gericht worden op de groepen die het echt nodig hebben"

"Er moet nadruk gelegd worden op activiteiten die de zelfwerkzaamheid bevorderen, zoals brommersleutelen"

"Er moeten wisselende zaken aan bod komen"

"de behoeften van de jongeren zelf moet gepeild worden" (2x)

Ten aanzien van een veranderde mentaliteit wordt in Osdorp genoemd:

"bewustwording" (3x), bijvoorbeeld een groot bord met de vernielingen en schade in school ophangen)

"duidelijkheid: kinderen moeten al vlug weten waar ze aan toe zijn"

Wat meer controle betreft: in vier gevallen wordt gewezen op uitbreiding van het politieapparaat. Ook op de terugkeer van de wijkagent in de Heimansschool.

Een schoolhoofd zegt:

"Als de gemeenschap weet dat er iets gaat gebeuren, dan staan ze er achter. Dan doen zij er zelf weer iets aan."

Ten aanzien van straf wordt genoemd: oppakken en de schade verhalen op de ouders.

"Oppakken schrikt af en zodra je een Nederlander aan zijn portemonnaie komt, kijkt hij wel uit".

Twee scholen zien in een positieve sanctie de beste oplossing. Zij stellen voor een deel van het bedrag dat jaarlijks aan vandalisme besteed wordt op de begroting te reserveren. Reparaties worden uit dit potje betaald en alles wat over is wordt aan de scholieren uitgekeerd, bijvoorbeeld door middel van een feest.

Overige oplossingen die genoemd worden zijn:

"er moet een dienst komen die tussen politie en hulpverlening in staat, de politie is niet de meest geëigende instantie om de problemen aan te pakken"

"een dagopvang voor schoolverlaters"

"bezuinigen, want de mensen worden voorzichtiger als ze minder te besteden hebben"

"positiever nieuws"

"begeleiding voor de jongeren en daar moet geld voor komen"

"Een rittenkaart voor het onderwijs, bijvoorbeeld voor 12-jaar. Nu moeten ze naar school, willen niet, vervelen zich en hangen de beest uit. Zij zijn dan vervelend voor de school en de school is vervelend voor henzelf. Dan komt de partiële leerplicht, die is voor hen weer vervelend, want dan verdienen zij een paar dagen in de week niet. Pas als men een paar jaar gewerkt heeft en begint te balen van het werk, is men gemotiveerd om verder te leren. Maar dan kan het juist niet goed meer".

- RIVIERENBUURT *

In de Rivierenbuurt noemen vijf scholen een betere opvang:

"De Brug (buurthuis) zou meer reclame moeten maken"

"Meer ruimte en gelegenheid voor jongeren om aan brommers te knutselen"

"De Wielingen zou de buurt meer moeten kunnen binden"

"Club- en buurthuiswerk intensiever. En minder alcohol in disco's voor kinderen"

"De gemeente moet een creatief speelterrein maken. Nu is het zo dat als men ergens in wil klimmen men in een hek moet klimmen. Jongeren moeten actief benaderd worden met concrete voorstellen, ze moeten meer in de besluitvorming worden betrokken".

In vijf gevallen wordt gewezen op de noodzaak van een verandering in mentaliteit door het geven van verantwoordelijkheid aan jongeren, het wijzen op de consequenties (bewustwording) en het bevorderen van de zelfwerkzaamheid.

Meer controle vanuit de buurt en vanuit de politie wordt elk éénmaal genoemd.

Straf in de vorm van oppakken of personificeren wordt viermaal genoemd:

"Je moet ze zelf oppakken. Zorg dat je er meteen bij bent. Eventueel hard optreden. Dat gaat als een lopend vuurtje door de buurt. Men krijgt ontslag en wordt voorzichtiger. Eventueel foto's maken, dan kijkt men wel uit.

Nu is de groep waar het om gaat moeilijk grijpbaar".

Andere punten die worden genoemd

"Een actief beleid ten aanzien van een leefbare buurt.

Een beter beleid wat stadsreiniging betreft bijvoorbeeld, zij moeten meer schoonmaken. En een plantsoendienst per buurt."

Een ander schoolhoofd is een andere mening toegedaan:

"De zaak moet vooral niet door spiksplinternieuwe materialen worden vervangen. Nu wordt een ruit ingezet, alsof hij weer twintig jaar meegaat. Zoals in oorlogstijd moet er nu aangepast gerepareerd worden."

Tot slot de mening van een hoofd van een Christelijke school:

"Een generatie moet erover heen gaan. Men zal dan zelf inzien dat die vrijheid niet zo goed werkte en kinderen strenger gaan opvoeden.

* Om misverstanden te voorkomen: In de Rivierenbuurt vinden weliswaar geen experimenten plaats, maar het leek ons zinvol om ook deze schoolhoofden hun mening over mogelijke oplossingen te laten geven.

3.6. MENINGEN OMTRENT VOORZIENINGEN IN DE BUURT EN SAMENWERKING MET ANDERE INSTANTIES

- In relatie tot vandalisme is er in de vorige paragraaf reeds over voorzieningen gesproken. Wat vinden de schoolhoofden van de speelgelegenheden/voorzieningen in de buurt voor kinderen van hun eigen school?

- OSDORP

Vrijwel alle schoolhoofden beoordelen hier de situatie als voldoende. Een paar uitzonderingen:

"Er is niets voor de jongeren van 12-16 jaar"

"Er zijn weinig eigentijdse voorzieningen, zoals crossbanen e.d."

"voor leerlingen van mijn school is er weinig, het ontbreekt hier aan gezellige café's of drukke winkelstraten"

"Het is de vraag of het Buurthuis (De Aker) wel goed funktioneert, er is een kleine groep die daar de gang van zaken bepaalt."

Wel wordt regelmatig benadrukt dat er genoeg sportvoorzieningen en speelplaatsen zijn.

- RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt wordt er heel anders over gedacht.

Met name de hoofden van de openbare scholen zijn slecht over de voorzieningen te spreken:

"grote verkeersaders, daardoor zijn de parken hier ook voor kinderen niet goed te bereiken."

De schoolhoofden van het bijzonder onderwijs zijn over het algemeen juist wel over de voorzieningen in de buurt te spreken. Slechts één van hen vindt dat er te weinig is, de overigen beoordelen de situatie als voldoende, terwijl er volgens één hoofd zelfs teveel is.

- De relatie tussen de scholen en de buurthuizen/ jongerencentra in de omgeving is over het algemeen tamelijk oppervlakkig, aldus de schoolhoofden.

Meestal beperkt zich de samenwerking tot het uitdelen van folders.

- OSDORP

In Osdorp worden in dit verband genoemd Buurthuis Osdorp (5x), JES (3x), Meervaart (2x), Aker (1x).

Een school noemt de Meervaart voor het huren van ruimten.

De scholen voor voortgezet onderwijs hebben via het Jeugdwelzijnsproject contact met het jongerenwerk. Dit Jeugdwelzijnsproject wordt door twee van de drie scholen voor v.w.o. genoemd.

In een aantal gevallen gaat de samenwerking verder dan het uitdelen van folders. Zo worden bijvoorbeeld genoemd:
"samenwerking met een cursus analfabetisme"(met De Aker)
"het doorspreken van leerlingen (De Rolleman)"
"gesproken over het samen organiseren van een vandalisme-thema (Mavo-Nieuw West-Kwak)"

Drie scholen noemen de samenwerking met jongerencentra/
buurthuizen "moeilijk".

- RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt beperkt zich op vier scholen het contact met De Brug tot het uitdelen van folders met activiteiten. Voor het uitdelen van folders worden ook genoemd: het Wijkcentrum, padvinders en de speeltuinvereniging.

BIJLAGE 1 (bij Hoofdstuk 3)

SCHOLEN/OSDORP

	type	levensbe- schouwelijke richting	aantal groepen/ klassen	gesproken met hoofd	met leerlingen
Heiman	lager	openbaar	6	ja	3
Heinsius	lager	openbaar	6	ja	6
Kohnstamm	lager	openbaar	2	ja	3
Van Tienhoven	lager	openbaar	11	ja	3
Jac. P. Thijsse	lager	openbaar	9	ja	6
Johanna Westerdijk	lager	openbaar	5	ja	6
Osdorper Scholen					
Gemeenschap		openbaar	1900 leerl.	ja	39 (33) ⁺
Johannes	lager	P.C.	8	ja	6
Kraemer	lager	P.C.	7	ja	6
St.-Lukas	lager	R.K.	7	ja	3
St. Paulus	lager	R.K.	12	ja	6
Visser 't Hooft	lager	P.C.	6	ja	6 (3) ⁺⁺
Mavo Osdorp	MAVO	P.C.	86 leerl.	ja	9
Mavo Nieuw West	MAVO	R.K.	270 leerl.	ja	9
Willemsenschool	LTS	bijz. neutr.	-	nee	9
Gijsbrecht van Aemstel	MTS	P.C.	-	nee	- +++
Tichtius	lager	P.C.	-	-	- ++++

vanwege storing bandrecorder twee gesprekken niet verwerkt
 ++ waaronder één proefenquête bij tweede klas
 +++ leerlingen met vakantie
 ++++ weigering

SCHOLEN - RIVIERENBUURT

	type	levensbe- schouwelijke richting	aantal groepen/ klassen	gesprekken met hoofd	leerlingen
Berlage	lager	openbaar	8	ja	6
Donge	lager	openbaar	10	ja	-
Gunning	lager	openbaar	8	ja	9
Van der Leeuw	lager	openbaar	7	ja	6
Vondel	lager	openbaar	4	ja	3
Berlage Scholen Gemeenschap		openbaar	-	nee	-
Arabische School	lager	bijz. neutr. ⁺	3	ja	3
St. Catharina	lager	R.K.	8	ja	3
Van Lennep	lager	P.C.	5	ja	6
Maranatha	lager	P.C.	6	ja	6
Maria	lager	R.K.	7	ja	6
Zuider	lager	P.C.	6	ja	6
Amstelland	MAVO	R.K.	15	ja	9
Bugenhagen	MAVO	Oec.	7	ja	9
Grafische School		bijz. neutr.	550 leerl.	ja	- ++
Anne Frank	lager	openbaar	-	nee	- +++

+ wordt m.i.v. 1981/1982 openbaar

++ leerlingen reeds met vakantie

+++ geen gesprek i.v.m. verbouwing school

BIJLAGE 2 (bij Hoofdstuk 3)

AAN ALLE BUURTBEWONERS ! ! !

De laatste tijd dreigt helaas ook de Vondelschool meer en meer de dupe te worden van bepaalde vormen van Jeugd vandalisme. De "traditionele" bal door de ruit en geklieder op de muren zijn ontaard in het doelbewust vernielen van ruiten en deuren om eens lekker binnen in de school de boel op zijn kop te zetten. Natuurlijk is de politie hier al verschillende malen van op de hoogte gesteld, maar helaas nog zonder de gewenste resultaten. Ook ons schoolteam staat tamelijk machteloos, daar de daders logischerwijs hun vergrijpen niet van tevoren aankondigen. De reden dat wij u dit schrijven zenden is, dat wij misschien voordeel kunnen halen uit het feit dat onze school geen "vrijstaande" school is. Wellicht zou u ons met het een en ander kunnen helpen:

1. Zou u wanneer u persoonsbeschrijvingen van deze jongens weet (of misschien zelfs namen!!!) dit aan ons willen doorgeven?
2. Wilt u a.u.b. wanneer u bepaalde jongelui verdacht " bezig" ziet onmiddellijk het politiebureau Van Leyenberghlaan, tel. no. 5599111 hiervan in kennis stellen?
3. Wilt u bij signalering van een gesneuvelde grote ruit of iets anders waardoor direct binnenkomen vergemakkelijkt wordt, misschien het volgende telefoonnummer bellen:
Deze man is bekend bij de Vondelschool, woont in de buurt en kan geleden schade in zoverre herstellen, dat het ongewenste open huis van korte duur zal zijn.

Wanneer u ons op een van die manieren kunt helpen, zijn wij u daar uiteraard zeer erkentelijk voor. Uw naam als tipgever mag wat ons betreft anoniem blijven en zal zeker niet die jongelui ter ore komen. Dit neemt stellig bij deze en gene de twijfel weg de telefoon ter hand te nemen. En ten slotte dit: liever 10 telefoontjes te veel dan die ene dringende te weinig.

Vriendelijke groet
namens het schoolteam van
de Vondelschool

HOOFDSTUK 4

INTERVIEW MET JONGERENWERKERS

4.1. INLEIDING

In totaal is gesproken met 6 jongerenwerkers, een pastoraal werker en met 4 medewerkers van een disco.

Osdorp heeft drie buurthuizen ("De Aker", "Jes" en "Osdorp") en twee jongerencentra ("Kwak" en "De Link"). Tijdens deze fase van het onderzoek ging de jongerenruimte van De Aker letterlijk en daarmee het jongerenwerk figuurlijk in rook op. Van de bovengenoemde buurthuizen en jongerencentra* is met één jongerenwerker gesproken (in De Link met twee medewerkers). Een uitzondering hierop is buurthuis Osdorp, waar geen jongerenwerk plaatsvindt.

Tot het afgelopen voorjaar heeft er in de Pauluskerk een zogenaamde "kerkdisco" gedraaid. In verband hiermee is gesproken met een pastoraal werker en vier vrijwillige medewerkers. De eerste contacten in Osdorp met de BJC's en de pastoraal werker zijn gelegd via het jeugdwelzijnsproject.

In de Rivierenbuurt is gesproken met de jongerenwerker in "De Brug". Tijdens de afgelopen onderzoeksfase vond in de Rivierenbuurt de feestelijke opening plaats van Utopia. Het jongerencentrum Utopia is ontstaan doordat jongeren een leegstaande school in het Noord-oostelijk deel van de Rivierenbuurt kraakten. In hun eigen ruimte is geen jongerenwerker aanwezig, wel is hier gesproken met jongeren (zie hoofdstuk 7).

Algemene gegevens van de BJC waarmee jongerenwerkers gesproken is, staan vermeld in de bijlage.

Alle interviews zijn op band opgenomen en door ons bijna integraal uitgetypt. Dit onderdeel van het tussentijds verslag is bedoeld om de lezer een impressie te geven van de ideeën die onder jongerenwerkers in Osdorp en de Rivierenbuurt leven over vandalisme en over een aantal onderwerpen die daarmee verband zouden kunnen houden.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

* In het vervolg korten wij dit af tot BJC

- 4.2. Vernielingen aan het BJC: ervaringen
- 4.3. Vernielingen aan het BJC: toegepaste maatregelen
- 4.4. Vernielingen in de buurt: achtergronden
- 4.5. Vernielingen in de buurt: voorgestelde maatregelen
- 4.6. Meningen omtrent voorzieningen in de buurt en samenwerking met andere instanties.

Algemene conclusies en een aantal onderwerpen uit de vragenlijst komen hier nog niet aan bod. In het definitieve onderzoeksverslag in januari 1982 gaan wij hier nader op in.

4.2. VERNIELINGEN AAN HET BJC: ERVARINGEN

In deze paragraaf geven wij eerst een aantal ervaringen van de door ons geïnterviewde jongerenwerkers met vernielingen in en rond het BJC weer.

De volgende verhalen kwamen tijdens de interviews naar voren: (het zijn geen letterlijke citaten, we hebben hier en daar wat ingekort).

- tijdens het brugklasproject, voor jongeren van 12/13 jaar, liep een aktiviteit helemaal uit de hand: één jongetje nam al zijn vriendjes mee. Toen hebben ze daar een ongelooflijke keet getrapt, gegooid met meubels, dingen stuk geknipt etc. Het was een groepje van 13-jarigen.
- Tijdens de disco kwam steeds meer troep aan het einde. Er gingen drie kratten pils stuk, dat is niet meer per ongeluk, asbakken kreeg je zo groot als een lucifersdoosje terug. Soms werden hele wc's vernield, er werd veel gejat. Mensen die er niet in mochten, liepen op het dak en hebben dat helemaal vernield. Een vrijwillige medewerker is een keer in elkaar geslagen door een groepje jongens van 16/17 jaar, ze schrokken er zelf van. Op het laatst ging er al een zekere agressie uit van de mensen die binnenkwamen van: "wat zullen we vanavond nou eens gaan doen". Ze hadden gewoon zin om de boel te vernielen. En toch: ze komen voor hun ontspanning. Zelfs als een groepje agressief binnenkomt, ze gaan uit. Ze komen voor hun lol, maar ook om af te reageren.
- Het werd bij ons aardig in de hand gehouden, er waren normen als "niet vechten binnen". Wat er wel gebeurde: klieren, biljartballen door de ruimte smijten, ping-pong-balletjes in de fik steken, aan de barkrukken peuteren totdat ze kapot zijn. Er is af en toe een inbraak.
- De boel is al een paar keer in de fik gestoken.

- In het begin is het een paar keer echt matten geweest. Dan krijg je een slechte sfeer, als je daar niks aan doet, dan blijf je met een kleine "knokploeg" zitten, en de rest gaat weg.
- Na schoolfeesten liep het vaak uit de hand: grote groepen mochten er niet in, dan sneuvelt er wel een ruit.
- Er wordt wel eens een ruit ingegooid. Ook staat er weleens iemand pilsflesjes kapot te slaan op de verwarming, omdat ie kwaad is over iets.
- Hierbinnen hebben we niet zoveel hinder van vandalisme. Alleen laatst met oud en nieuw. Die avond werd er ontzettend veel vuurwerk afgestoken (in het BJC), de lucht was vergeven van de kruitdampen. Ze kwamen steeds met vuurwerk binnen. We zijn erg kwaad geworden en hebben omgeroepen dat het afgelopen moest zijn of dat we zouden ontruimen. Terwijl we daar mee bezig waren, gebeurde een wraakneming tussen twee figuren. De één had de ander in elkaar gebonkt (karate). De ander nam revanche met een gaspistool, ook levensgevaarlijk als het op het gezicht gericht is. Er ontstond een enorme consternatie, de ander trok ook zijn pistool en er was toch al veel rotzooi door al dat vuurwerk. Er brak echt paniek uit. Gelukkig konden wij doorgaan met ontruimen terwijl anderen zich met de schietpartij bemoeiden. We hebben er uiteindelijk geen politie bij hoeven roepen.

Tot zover een aantal opvallende verhalen. De meeste jongerenwerkers die we spraken hebben toch het idee dat het wel meevalt met vandalisme, de meeste gebeurtenissen zijn op één hand te tellen. Iemand merkte wel op: "Ik moet er wel bij zeggen dat wij het misschien soms al gewoon vinden". Een ander: "Je raakt er aan gewend".

4.3. VERNIELINGEN AAN HET BJC: TOEGEPASTE MAATREGELEN

- Je moet vandalisme gewoon hard aanpakken. Niet moeilijk gaan praten. Van mij krijgen ze gewoon een schop onder hun hol. Eventueel het in een groep bespreken achteraf. Als het uit de hand loopt politie bellen. Werken met lidmaatschapskaarten.
- De vrijwillige leiding van de disco reageerde heel rustig. Praten. Af en toe zetten ze er iemand uit. Als het eens echt vechten werd, werd de politie gebeld. Als iemand echt rotzooi had getrapt werd z'n pasje (lidmaatschapkaart) afgenomen.
- We treden vrij streng op. Als er gekloot of vernield wordt dan zeggen we: "dit kanniet", zeggen zij dan: "dit kan wel", dan treden we op, hoé dat ligt aan de situatie. We laten ze het bijvoorbeeld vaak zelf betalen, wat ze kapot maken.

- Als het mogelijk was, losten we het zelf op door in te grijpen. Ik kan zelf niet knokken, wel ingrijpen. Praten helpt dan niets. Als het echt uit de hand liep, belden we de politie.
- We knappen het zoveel mogelijk zelf op, liever geen politie. We dreigen; als ze niet ophouden gooien we ze eruit. Agressieve groepen komen er niet meer in.

Dit zijn zo wat spontane reakies, hoe zit het met "preventieve maatregelen? Op die vraag kwamen de volgende reacties:

- We werken met lidmaatschapskaarten, alleen jongeren uit de buurt mogen erin.
- bepaalde agressieve groepen laten we niet binnen.
- de boel in de gaten houden.
- het is hier een vrij kleine ruimte, we zijn duidelijk aanwezig.
- de medewerkersgroep (bestaande uit bezoekers) let heel goed op.
- Het is belangrijk dat ze je gezicht zien, veel surveilleren tijdens activiteiten. Zouden we de hele avond op kantoor zitten, dan hebben ze vrij bal daar en dan kan er wel eens wat gebeuren.
- Ook heel belangrijk is een goede relatie hebben met de bezoekers, dan hoeft je elkaar een aantal dingen niet meer te zeggen.
- We proberen het gebouw goed op orde te houden. Verder kunnen we er niet veel aan doen.
- Geen gesloopte spullen laten staan, dat lokt uit. Het ziet er hier vrij netjes uit.
- zorgen dat niet iedereen tegelijk, massaal naar buiten gaat, na afloop.

Bijna alle geïnterviewde jongerenwerkers streven ernaar vernielingen zo snel mogelijk te laten herstellen. In de meeste gevallen door onderhoudsmensen, meestal wordt het door de verzekering betaald. In een paar gevallen moesten de jongeren die iets vernield hadden het zelf maken of betalen. De meeste jongerenwerkers waren het erover eens dat dat op zich een goede zaak zou zijn, maar ze merkten op dat het vaak niet na te gaan was wie er precies vernield had(den).

4.4. VERNIELINGEN IN DE BUURT: ACHTERGRONDEN

De meeste jongerenwerkers hebben het idee dat de maatschappelijke positie waarin veel jongeren zitten, een hoofdfactor is als het gaat om achtergronden van jeugd vandalisme. De volgende aspecten werden genoemd:

- Verveling wordt door veel jongerenwerkers genoemd. "ze vervelen zich ontzettend, moet jij eens bedenken wat je als 16-jarige in Osdorp kan doen, er wordt niks voor tieners gedaan. Er zijn te weinig voorzieningen. Niet genoeg werk voor jongeren".
- De groep waar wij mee werken heeft weinig interesses.

"Ze vervelen zich, hebben energie over, zoeken spanning. Het is vaak vanuit een geintje trappen dan heb je tenminste wat beleefd, je hebt spanning nodig."

-Onvrede/kwaadheid over slechte positie, wordt ook vaak genoemd. Werkoosheid is groot, ze hebben gebrek aan perspectief.

"De toekomst interesseert ze heel weinig, het is toch één pot nat." Iemand anders: "Ik denk dat het (vandalisme/agressie) net zoals een heleboel onaangepast gedrag, een gezonde reactie is op een ongezond systeem."

Een jongerenwerker formuleert het als volgt: "Het is een behoorlijk stuk onvrede. En ze vernielen vaak gemeenschapsbezit, omdat ze een enorme hekel hebben aan alles wat overheid is.

Overheid dat is de sociale dienst, het huisvestingsburo, de politie, justitie. Daar hebben ze heel wat klappen van gehad, daar zijn ze ontzettend door teleurgesteld, en dan is het zalig om dingen van die mensen te vernielen. Daardoor denken ze die mensen te kwetsen, ze zouden op een gegeven moment ook een ruit in kunnen gooien bij de sociale dienst of bij de politie, agressiever worden t.o.v. agenten. Het is voor hen niet gemeenschappelijk, zoals ik het misschien ervaar: het is mijn gemeenschappelijk bezit met andere mensen, nee, zij zeggen sodemieter op, dat is van dáár!"

Soms is er sprake van directe kwaadheid: "als ze ruzie hebben met meisje of vrouw, hebben ze iets nodig om lekker kapot te gooien". Ook kan er sprake zijn van een vergeldingsaktie t.o.v. het jongerencentrum waar een groep jongeren niet inmocht, ik heb het zelf meegemaakt toen ik in noord werkte, ik had een aantal jongens heel direct geweigerd, nou de apparatuur werd gestolen en detent ging in de fik. Ze gebruiken geen rationele argumenten, maar geweld."

De situatie thuis speelt volgens sommigen ook mee. Ze ontvluchten thuis; kunnen nooit thuis zijn; er is te weinig ruimte thuis; er is geen gezelligheid thuis etc. Leeftijd werd ook een keer genoemd: onder de 18 hebben ze geen verantwoordelijkheidsgevoel.

Anonimiteit werd twee keer genoemd. "Het is niet duidelijk van wie die lantaarnpaal is, of van wie deze spulletjes in de HEMA zijn". Volgens de meeste was betrokkenheid bij het BJC, als jongeren het gevoel hebben dat het hun eigen plek is, een belangrijke reden voor hen om het níét te vernielen. Een andere opmerking was: "ons gebouw is een krot, dat nodigt uit tot vernielen!"

Naast alle achtergronden die tot nu toe genoemd zijn, moet het feit dat vandalisme een groepsgebeuren is, ook niet onderschat worden volgens veel van de geïnterviewden.

"Het is stoer doen tegenover elkaar, ze proberen zich te handhaven in de groep, willen de stoerste zijn, dan moet je een heleboel uithalen."

Een andere jongerenwerker: "Vooral in die groep merk je heel sterk van als je een grote bek hebt en je bent sterk, dan máák je het gewoon. Ze hebben rationeel niet door dat je dan niet verder komt dan een bepaald punt. Dat je dan bijvoorbeeld leider van zo'n groep bent, maar dat je dan niet meer toekomst hebt. Het is op een bepaalde manier belangrijk zijn, om erbij te horen."

Volgens een jongerenwerkster past "vandalisme" helemaal in het patroon van hoe bepaalde jongeren leven, het is onderdeel van hun doen en laten.

Tot slot: volgens jongerenwerkers zijn er niet zoveel meisjes die dingen vernielen en knokken. Als ze het over jeugd-vandalisme hebben, hebben ze het voornamelijk over gedrag van jongens.

Een jongerenwerkster merkt op dat meisjes niet zovaak dingen vernielen, als ze in een groep zitten kijken zij toe.

"Meisjes "jatten" meer bij de HEMA."

4.5. VERNIELINGEN IN DE BUURT: VOORGESTELDE MAATREGELEN

Welke oplossingen zien jongerenwerkers die we geïnterviewd hebben voor de vandalisme-problematiek. Een aantal reacties achter elkaar:

-De overheid zou veel meer moeten doen aan die achterliggende oorzaken, voor jongeren: voldoende voorzieningen in de wijken, goed geoutilleerde gebouwen, niet altijd van die rotketen, goede mankracht, financiële ruimte om dingen te doen.

Voorts jongerenhuisvesting, daar wordt te weinig aan gedaan. Scholing en werk; aangepast onderwijs bestaat nog niet.

Ik denk dat jongeren geleerd moet worden dat het om gemeenschapsvoorzieningen gaat, maar de overheid moet dan ook naar hen toekomen. Met eigen ruimtes voor jongeren ben je er nog niet, je isoleert bepaalde groepen van elkaar, van integratie komt niets terecht.

-Aan jongeren de verantwoordelijkheid geven voor de dingen die in het jongerencentrum gebeuren. Dan is de voorziening meer van henzelf en houden ze zelf de vingers aan de pols.

Over eigen ruimte: een eigen jongerencentrum is voor jongeren "beter" dan een buurthuis, in een buurthuis moeten ze zich constant aanpassen!

-Oplossingen liggen niet alleen binnen het sociaal-cultureel werk, maar ook binnen buurtvoorzieningen als sportvelden, motorcross, rollerskatebanen.

De oplossing ligt in de wijk, niet bij de club die jongeren opvangt. Vandalisme is niet iets losstaands, het heeft te maken met gezinnen, voorzieningen, scholen.

-Het is een maatschappelijk probleem, dus binnen het sociaal cultureel werk kun je helemaal niet zoveel doen. Je moet voorzieningen bieden, waar ze gewoon récht op hebben, en zeker als ze minder te doen hebben overdag.

Over eigen ruimte: Het lijkt me moeilijk, groepscontrole is er niet en vrijetijdsbesteding is toch een eigen tak van beroep.

-Directe oplossingen zouden zijn: voldoende werk en huisvesting. Maar ook: die jongeren hebben een plek nodig waar ze zich lekker voelen, ze moeten niet overal worden weggestuurd.

Over eigen ruimte: Ik vind keten armoedig, betere voorzieningen zijn er nodig. Er zullen rondom zo'n keet ruzies ontstaan tussen en binnen groepen."

-Een echte oplossing vergt in de hele maatschappij een mentaliteitsverandering. Het sociaal cultureel werk kan wat aan preventie doen, niet aan oplossen. Voor de groeiende groep werklozen en niet-schoolgaande jongeren is overdag-opvang belangrijk.

Over eigen ruimte: Ik denk dat jongerenwerkers nodig zijn, niet voor de controle, maar voor het bewustmakingsaspect. Een eigen keet voor een groep jongeren is verantwoordelijkheid geven over een heel klein stukkie, ze kunnen nog niks doen aan hun toekomst."

- "Algemeen moeten jongeren "positievere" uitingsvormen vinden voor hun energie en onvrede, ze moeten de mogelijkheid hebben om iets op te bouwen. Ik denk dat er niet zomaar meer voorzieningen voor jongeren moeten komen. Wel is de samenwerking binnen het jeugd welzijnsproject (in Osdorp) belangrijk: om de voorzieningen beter op elkaar af te stemmen."

Over eigen ruimte: "Voor een deel hebben jongeren een eigen leefwereld, én heeft het zin dat ze een eigen ruimte hebben. Het nadeel is dat ze geïsoleerd raken."

OVER PROJECTEN

"Bewustmaken van konsekwenties van hun gedrag voor anderen, dat interesseert ze geen bal. Ze zijn meer aanspreekbaar op gevolgen voor henzelf en hun vrienden."

De meeste jongerenwerkers die we spraken dachten zo over voorlichtingsprojecten en bijv. voetbalwedstrijden tussen jongeren en gemeentemensen.

De meesten vinden het "pleisterplakken."

Voorstellen voor andere projecten:

- in het soc.kult. werk meer met projecten werken, gericht bijv. op hobby-ontwikkeling, misschien een sleutelwerkplaats of een motorcrossbaan.

-Over projekten bij de jongeren zelf te rade gaan.
Projekten moeten in ieder geval niet alleen tot doel hebben vandalisme op te lossen. Bushokjes blijven niet heel door een voetbalwedstrijd, ze staan namelijk voor iets gevestigst.

-Een projekt over vandalisme werkt alleen als het in samenwerking is met scholen en andere Buurt en clubhuizen, en dan moet zo'n projekt vrij lang duren.
Tot zover voorstellen voor projecten die jongerenwerkers op het moment van het interview konden doen.

4.6. MENINGEN OMTRENT VOORZIENINGEN IN DE BUURT EN SAMENWERKING MET ANDERE INSTANTIES

Wat is de mening van de jongerenwerkers in Osdorp over de voorzieningen voor jongeren aldaar?

Allereerst passeren de meningen van de geïnterviewde jongerenwerkers uit Osdorp de revue, daarna besteden wij aandacht aan de mening van de jongerenwerker in de Rivierenbuurt.

-Osdorp

De jongerenwerkers zijn tamelijk negatief in hun algemene uitspraken over de mogelijkheden in de buurt:

"Qua voorzieningen is er niks voor jongeren, een snackbar, een café en wat BJC".

"In het algemeen zijn er te weinig voorzieningen voor jongeren in Osdorp, ook weinig uitgaansmogelijkheid, alleen de Meervaat, maar dat is voor de beter-geschoolden."

"Er is toch heel weinig voor jongeren in Osdorp, ze moeten echt zoeken waar ze naar toe kunnen, geen café's, geen bioscopen."

Over sportvoorzieningen wordt het volgende gezegd:

"Slecht, het enige dat grote aantrekking heeft, is het Sloterparkbad. Er is geen rolerskatebaan.

"Er zijn wel veel verenigingen."

"De jongere tieners komen in het weekend nog weleens bij een voetbalvereniging, de ouderen doen dat natuurlijk niet meer."

Voor wat betreft huisvestingsmogelijkheden wordt opgemerkt:

"Slecht."

"Weinig mogelijkheden voor jongeren om een eigen huis te krijgen in Osdorp."

"Voor jongeren is er niets."

Over werkgelegenheid in Osdorp zeggen ze:

"Weinig, er zit weinig industrie in Osdorp."

"Dat is er niet, Osdorp is een slaapstad."

Hun mening over culturele voorzieningen is als volgt:

"Er zijn te weinig culturele voorzieningen in Osdorp. Relatief gezien is het redelijk goed gesteld met de BJC in Osdorp."

"Er zijn vrij weinig BJC en de Meervvaart is te elitair."

"Op zaterdagavond zijn er te weinig BJC open. Er zijn wel veel clubjes in Osdorp."

-Rivierenbuurt

De jongerenwerker in de Rivierenbuurt merkt op:

"Er is geen wijkcentrum en geen maatschappelijk werk."

Hij is van mening dat er genoeg sportvoorzieningen zijn in de Rivierenbuurt.

Volgens hem zijn er weinig huisvestingsmogelijkheden voor jongeren in de Rivierenbuurt, terwijl werkgelegenheid voor jongeren totaal ontbreekt.

Over culturele voorzieningen zegt hij: "Eén Buurthuis is te weinig, alleen Utopia is er verder nog."

Wat zijn de ideeën van de jongerenwerkers over niet bereikte jongeren, wat is volgens hun de reden dat waarschijnlijk veel jongeren niet naar BJC komen.

-Osdorp

In Osdorp zeggen de jongerenwerkers hier het volgende over:

"Een reden voor jongeren om hier niet te komen is dat ze het hier een trutteboel vinden, te tam. Of omdat we ze in het begin geweigerd hebben. Voor een deel zal het ook onbekendheid zijn. Verder heeft ook niet iedereen behoefte aan een BJC."

"Een heleboel jongeren hebben genoeg aan het gezin, studie, sportclub etc. Er zijn ook veel drempels, b.v. geen vriendjes waarmee je kunt gaan."

"De Dijkgraafpleingroep, die kwam niet. We vinden dat er eigenlijk door een nieuwe werker mee gewerkt moet worden. Het selecteert zichzelf, het feit dat de ene groep binnen is, schept afstandelijkheid met anderen."

"Omdat ze niet komen is het moeilijk te zeggen waarom niet. Ik denk dat ze op een andere manier hun tijd besteden en niet zo'n behoefte hebben aan het werk dat wij doen."

"In de buurthuizen zijn veel problemen met jongeren, vanaf 16 jaar botst dat met andere bezoekers. Buurthuizen zijn dan ook niet zo aantrekkelijk voor jongeren. Culturele minderheden hebben moeite om hier binnen te komen, met uitzondering van Indische- en Molukse jongeren. Ook meisjes zien het in dit Jongerencentrum niet zo zitten. Vanwege onze slechte naam in Osdorp stoten we jongeren af, we hebben de naam van een agressieve tent, veel geknok, meisjes zijn bang om verkracht te worden, hetgeen overigens helemaal niet gebeurt."

-Rivierenbuurt

De jongerenwerker in de Rivierenbuurt zegt:

"De hechte medewerkersgroep stoot mensen wel af. Er zijn weinig mogelijkheden om meer jongeren met jongerenwerk te bereiken, qua ruimte etc. De jongeren die niet in het buurthuis komen zitten waarschijnlijk gewoon thuis."

SAMENWERKING MET ANDERE INSTANTIES

In het volgende stukje geven we weer wat de jongerenwerkers zeggen over de samenwerking tussen het BJC, respektievelijk scholen en politie. Ook hier komen eerst de uitspraken van jongerenwerkers in Osdorp aan de orde, daarna die van de jongerenwerker in de Rivierenbuurt.

-Osdorp

Met betrekking tot de samenwerking tussen BJC onderling wijzen alle jongerenwerkers op Jeugdwelzijnsproject Osdorp waar alle BJC's in vertegenwoordigd zijn. De opzet van het Jeugdwelzijnsproject is een taakverdeling te maken over werkgebieden en programmering. De subsidie van dit project dreigt echter stopgezet te worden. Verder worden er tussen BJC voetbal- en tafeltennistoernooien gespeeld.

De door ons geïnterviewde jongerenwerkers in Osdorp zeggen over de samenwerking met scholen het volgende:

"We richten onze publiciteit ook naar scholen toe. Het contact is redelijk goed. Als mensen dreigen school drop-out te worden, dan spelen wij informatie door naar de betreffende school, zodat die er iets aan kan doen."

"Er is een vrij redelijke samenwerking met de LTS, er is een welzijnsmarkt geweest, dit is een kennismakingsmarkt met betrekking tot wat er in Osdorp te doen is, er wordt samen met docenten en mensen van het Jeugdwelzijnsproject een project opgezet. Verder is er een poging gaande samenwerking op te zetten met de OSG en de bedoeling is meer kontakten met scholen te leggen."

"Vanuit het Jeugdwelzijnsproject wel, er is voorlichting gegeven op een LTS. En laatst is er overleg geweest met MAVO-Nieuw West over een knokpartij."

"Die samenwerking is een probleem, theoretisch zijn er mogelijkheden genoeg."

"Die is minimaal, enkel via het Jeugdwelzijnsproject een voorlichtingsproject."

Over de samenwerking met de politie zeggen de jongerenwerkers:

"Voornamelijk met luilak met de wijkagent."

"De contacten met de wijkagent zijn nul komma nul. Verder hebben we alleen contact met de politie naar aanleiding van gebeurtenissen" en:

"Als je belt komen ze vrij direct."

"We zien de wijkagent nooit."

"De wijkagent vertelt in het brugklasproject over zijn werk."

"De wijkagent zien we nooit, met luilak hebben we wel contact met de politie."

-Rivierenbuurt

De jongerenwerker in de Rivierenbuurt zegt over de samenwerking tussen BJC's aldaar:

"Naast de Brug is alleen Utopiaer nog. We hebben geen echt overleg, we praten wel af en toe met elkaar."

Er is geen sprake van samenwerking tussen het buurthuis en de scholen in de Rivierenbuurt.

Over samenwerking met de politie merkt hij op:

"De contacten met de wijkagent zijn heel goed. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt, als er problemen zijn wordt hij opgebeld.

Hij komt ook weleens zo binnen stappen voor een babbeltje."

BIJLAGE BIJ HOOFDSTUK 4.

BJC's waar interviews met jongerenwerkers zijn gehouden.

OSDORP

RIVIERENBUURT

	Bh de Aker	Bh Jes	Jc KWAK	Jc de Link	Kerk disco Pauluskerk	Bh de Brug
Aantal jongerenwerkers	1 vakature	1 en 1 vak.	4	2	1 pastoraal werker, + 6 medewerkers en een aant. begeleiders	
Koepel	KBGJ	Stichting Anker	Vereniging Ons Huis	Vereniging Ons Huis	Jongeren-pastoraat Osdorp	Stichting Anker
Openings-tijden	's-middags van ½ 4 - 6 uur maandag- en woe-avond 7-11 uur	ma, din en woe middag van 3-5 uur ma-av. en vrij-avond 1 zon.mid. p.m.	di, woe, do en zo-av. van 8-½ 2 woe mid. 1-5 1 vrij-av. p.m. 8-3 uur	ma t/m vrij-av. en mid. zon.middag zat.avond feestd.	za.avond 1 x per 3 weken	elke mid 4-6 woe avond en za.avond
Vakantie	Open	½ juni tot eind.aug.	alle vak. dicht.	dicht	-	zo lang mog.open
Aktivi-teiten	Open huis projecten karate zelfverd. meisjes	Open inloop huiswerkkl. disco/film meidengroep projecten weekenden weg.	film/ disco bands/ theater sport projecten	sport/ film vergaderen diskussie tafel-tennis stijldansen disco	disco	open inloop soos video disco projecten
Bezoekers: leeftijd	Rond 18 jaar	15-19 jaar	16-25 jaar	v.a. 16 jaar gem. 19 jaar	16 jaar en ouder	v.a. 16 jaar
seks	vnl. jongens	meer jongens	merendeel jongens	iets meer jongens	evenveel jongens als meisjes	evenveel jongens als meisjes
buitenl. jongeren	weinig, wel Indones. jongeren	weinig, wel Indon. jongeren	veel Ind. en Moluk., ook Marok. jongeren	zelden	Ind. en Sur., ook Marok. jongeren	zelden
werkende jongeren	weinig	ja	ja	ja	weinig	ja
werkloos	veel	ja	ja	een enkeling	weinig	weinig
schoolgaand	weinig	ja, maar ook veel vroegtijdige schoolverl.	weinig	ja	de meeste	ja

HOOFDSTUK 5

INTERVIEWS MET LEERLINGEN VAN HET LAGER ONDERWIJS

5.1. INLEIDING

In het kader van het onderzoek is gesproken met 102 kinderen van de lagere school. 51 kinderen in Osdorp en 51 kinderen in de Rivierenbuurt. Ook de verhouding openbaar - bijzonder onderwijs is in evenwicht: van elk van deze categorieën is met 51 leerlingen gesproken. (Openbaar Osdorp 27, Rivierenbuurt 24). De getalsverhouding jongens meisjes bedraagt 65-37. Er is gestreefd naar een gelijkmatige verdeling van leerlingen over de 4e, de 5e en de 6e klas. In de opzet van het onderzoek + stelden wij voor ons tot deze klassen te beperken. Nadat uit een eerste analyse van het (verniel)gedrag bleek dat er door vierde klassers niet minder vernield werd dan door hogere klassen, zijn bij wijze van proef nog twaalf leerlingen uit het derde leerjaar ondervraagd.

Per school is gesproken met (meestal) twee groepjes van drie leerlingen. Per groepje twee jongens en één meisje allen afkomstig uit de desbetreffende buurt. Afgezien van deze twee voorwaarden moest de selectie van leerlingen willekeurig zijn. In de meeste gevallen vond de selectie op alfabet (de achternaam) plaats. Soms werd voor een andere methode gekozen: de kinderen moesten een getal onder de honderd raden of werden door middel van 'blindenmannetje' aangewezen.

Er is gekozen voor de verhouding van twee jongens op één meisje, omdat uit eerder onderzoek is gebleken dat door jongens meer vernield wordt dan door meisjes ++. Wij verwachtten daarom van de jongens meer 'inside-information' te verkrijgen omtrent vernielen. Het thema van het gesprek was 'hoe kinderen hun vrije tijd doorbrengen, de mogelijkheden om te spelen in de buurt en ook vernielingen in de buurt',

De gesprekken vonden altijd plaats in een aparte ruimte, nooit in aanwezigheid van een leraar of het hoofd. Die ruimte was meestal een leeg lokaal, soms een lerarenkamer, de kamer van het hoofd, of éénmaal op de gang. De interviews werden op de band opgenomen om pas later te worden uitgewerkt. Tijdens het gesprek kwam er geen potlood of papier aan te pas. De gevolgde methode is tamelijk arbeidsintensief, maar heeft als voordeel dat de gesprekken na de eerste vijf minuten (als de kinderen aan de microfoon waren gewend) doorgaans erg ongedwongen verliepen. Bovendien gaat er zo geen informatie verloren.

+ zie: Definitieve opzet, pagina 13.

++ zie bij voorbeeld B. van Dijk en P. van Soomeren: Vandalisme, ideeën/onderzoek/preventie 1981.

De duur van een gesprek met drie leerlingen bedroeg meestal circa veertig minuten. Het varieerde van vijf en twintig minuten tot anderhalf uur. Het feit dat er met een groepje van drie kinderen gesproken is, betekent uiteraard dat de kinderen elkaar kunnen en zullen beïnvloeden. Evenzeer als er van een bepaalde beïnvloeding sprake zou zijn als een leerling alleen tegenover de interviewer gezeten zou hebben. In een groepje van drie bleek het ijs meestal snel gebroken. Kinderen stimuleerden elkaar, zonder nu weer tot indianenverhalen te komen. Er is niet met meer dan drie leerlingen tegelijk gesproken, omdat de stemmen van meer leerlingen op de bandrecorder moeilijk te onderscheiden zijn.

De vragenlijst + heeft de volgende opbouw: na het noemen van naam, leeftijd en straat (ook de interviewer stelde zich hierbij voor), werd gesproken over vrijetijdsbesteding, hobby's en over de buurt. Wat de kinderen vonden van de mogelijkheden om te spelen in de buurt en hoe zij op konden schieten met de mensen in de buurt. Ging het gesprek éénmaal over het pesten van buurtbewoners, bleek het een erg kleine stap naar vernielen in de buurt: ook hier waren de kinderen in het algemeen heel eerlijk over. Vervolgens betrof het gesprek vernielen door anderen (in de buurt/aan school) en kwamen een aantal zaken over de kinderen zelf aan bod (wat ze vonden van school, later worden, beroep ouders, zakgeld, vakantie). Het gesprek werd afgesloten met een discussie wat de kinderen zouden veranderen in de buurt als zij het voor het zeggen zouden hebben.

In dit hoofdstuk is primair onderscheid gemaakt tussen reacties van kinderen in Osdorp en van kinderen in de Rivierenbuurt. Achtereenvolgens komt aan de orde:

- 5.2 Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in Osdorp
- 5.3 Vandalisme
- 5.4. Vrijetijdsbesteding
- 5.5. Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt
- 5.6. Vandalisme
- 5.7. Vrijetijdsbesteding.

OSDORP

5.2. ENIGE ALGEMENE GEGEVENS OVER GEÏNTERVIEWDE JONGEREN IN OSDORP

In Osdorp is gesproken met 51 lagere scholieren: 33 jongens en 18 meisjes. 13 zesde klassers, 17 uit de vijfde, 15 uit de vierde en 6 uit de derde klas. Hun leeftijden variëren van 9 tot 13 jaar. 27 van hen zitten op een openbare school, 24 op een school voor bijzonder onderwijs.

+ zie definitieve opzet, bijlage II.

5.3. VANDALISME

Eén van de vragen die aan de kinderen is gesteld, was 'of men wel eens iets had stukgemaakt buiten'. De woorden vandalisme en vernielen zijn nogal geladen en niet door de interviewer zelf gebruikt. De kinderen spraken zelf meestal van 'slopen' of 'mollen'. Slopen duidt op opzettelijk vernielen. In de vraagstelling is het meer neutrale 'iets stukmaken' gehandhaafd, omdat anders onopzettelijke vernielingen (die tijdens het spelen kunnen ontstaan) buiten beschouwing zouden blijven.

In Osdorp konden 32 kinderen (63%) deze vraag positief (in die zin dat ze wél eens iets hadden stukgemaakt) beantwoorden. Jongens (73%) vernielen hier duidelijk meer dan meisjes (45%).

Kinderen uit de lagere (derde en vierde klassen) zeiden ook eerder te vernielen dan kinderen uit de twee hoogste klassen: Respectievelijk 71% en 60%.

Als wij kijken naar het type onderwijs zijn het in Osdorp vooral de kinderen (uit de steekproef) van de openbare scholen die opgeven te vernielen (70% - 55%).

Meisjes noemen als objecten die zij wel eens stukgemaakt hebben: bomen en takken (4x), ruiten (3x), bloemen (uitrukken) de banken in tram, dakpannen, trapleuning.

De jongens noemen vooral ruiten (10x). Verder boomtakken (4x), speeltuin (3x), fietsen (3x), fietsbanden (2x), graffiti, oranje afvalbak, container (in de fik), banden politie auto, school, nummerborden ('opblazen met nieuwjaar, je legt er gewoon een bom tussen'), invalidewagentje.

WRAAK

Motief blijkt vaak wraak te zijn, of om iemand te pesten: 'Bij ons in de school zat één of andere rare, die yoga gaf. Heb ik een ruit ingegooid om 'm te pesten' (J-6e).

'Toen wij buiten met sneeuwballen gooiden stuurde een man ons voor zijn deur weg. Toen ie weg was hebben wij een ruit van hem ingegooid' (M-5e)

tegen de politie:

'Grote vijfduimers voor hun banden. Dan hoor je ze wegrijden en dan sssssssssssssssssssss. Alle vier de banden lek. Dan sta je je eigen dood te lachen, want ze kunnen niet bewijzen dat je het gedaan hebt..... Vijfduimers die kan je kopen, ik heb er mijn zakgeld wel voor over'. (J-6e)

tegen Turken:

'Wij hebben steentjes en glas voor de autobanden van een Turk gelegd ze pakken de banen van Nederlanders af: laten ze terug gaan naar hun eigen land'. (M-3e).

Het lek prikken van banden of het uitrukken van spaken wordt ook genoemd als vergeldingsactie als je kwaad op iemand bent.

SPEL

Een tweede veel genoemde oorzaak is spel: bij een spelletje gaat al of niet per ongeluk wat stuk. (Een ruit die bij een verdwaalde trap met voetbal ingaat, rekenen wij niet onder vandalisme). Voorbeelden van spelvandalisme die wij tegenkwamen zijn:

'Bij ons in de buurt werden huizen gebouwd. Hebben we de dakpannen van die huizen gepikt om er zelf hutten van te bouwen. Maar na een tijdje braken die dingen. Kregen Turken lekker de schuld en moesten ze ze betalen'. (M-4e).

Vaak zijn bomen het slachtoffer van spelvandalisme:

'We gingen allemaal op die tak wiebelen en bij mij brak ie juist' (M-4e),

of:

'Ik heb ook wel eens een paar dingen stukgemaakt. Takken gebroken, afbreken enz., kapot maken. Dat komt wij gingen wel eens weeshuisje spelen. En dan nemen we allemaal een zweep, want daar kan je goed mee slaan. Toen gingen we zogenaamd slaan, hè.... Ik ga altijd avonturen beleven. Lekker, ga ik heel spannende dingen doen. Dan gaan we steeds een man achtervolgen of jongens pesten. Dat is heel spannend. Of een bal afpakken van grote jongens. Komen ze je achterna, dat is heel spannend. Ga je genieperig achter een auto zitten, heel stiekem enzo hè. Dan geven we hem later terug, gaat het ons weer vervelen. Dan gaan we weer wat anders doen. Fietsen of met mijn rollerskates' (M-4e).

VERVELING

Dit citaat brengt ons op een volgende achtergrond, die veel genoemd wordt: verveling, of de spanning.

'We hadden een keer een fiets gevonden, die stond daar al een tijd. Niet op slot, nou dan neem je em mee. Je denkt: er zit nog wel wat op. Maar toen kregen we er niks af en hebben we die hele fiets uit elkaar getrokken en gerukt. Soms vinden we wel eens zo een wankel karretje.

Dan halen we wel de wieletjes eraf en dan keihard tegen de muur met al die spieltjes. Het is wel leuk... soms.... want dan heb je iets te doen. Meestal verveel je je. Want al dat voetballen en dat basketballen en al dat ballen meer begint je zo langzamerhand toch ook wel te vervelen' (J-5e).

EROSIE

Wraak, spel en verveling kunnen als achterliggende oorzaak worden onderscheiden. Vaak noemen kinderen zelf als motief, 'het moet toch stuk', of 'het wordt toch afgebroken'.

Erosievandalisme noemden wij dit in de inventarisatienota. Dit erosievandalisme wordt vaak als een rationalisatie gebruikt om te kunnen vernielen. Waar het in feite veelal om draait is sensatie. Daarbij wordt een gegeven dat 'iets toch wel binnenkort stuk zal gaan' als een eerste legitimatie gebruikt.

De tweede legitimatie is dan de groep: 'het zijn ook anderen die het doen, ik doe het niet in mijn eentje'.

De groep is op zo'n moment niet zozeer de plaats om prestige of status te verwerven, maar een beschermende en tegelijkertijd normstellende eenheid. In dit verband hoorden wij dan ook vaak de fraaie verklaring voor het eigen vernielgedrag: 'Ik heb daarbij meegeholpen':

"Ik vind slopen wel leuk, als het maar wel mag. Bijvoorbeeld Bambino en de Tjiftjaf (twee kleuterscholen). Die school moest daar weg en toen werd ie afgebroken. Nou en toen gingen al die jongens daaraan meehelpen. Dat was wel leuk: met een paal door de muur heenrossen en zo. Hebben we allemaal meegeholpen met dat ding afbreken. En met de Tjiftjaf toen ook, hebben we ook meegeholpen. '(J-6e)

"Er was een auto tegen de boom aangebots, die was helemaal total-loss. Toen zijn we erop gesprongen. De volgende dag stond op dezelfde plaats zo een invalidekarretje, tegen een boom aangebots. Nou, toen hebben we die motor nog gestart en er nog mee gereden. Hij was wel bijna helemaal stuk, maar die motor reed nog, tien meter. Toen hebben we hem maar helemaal in elkaar getrapt. "(J-4e)

"Ik heb op de speeltuin ook wel eens iets kapot gemaakt. Want het was al kapot. Ik kon het dus makkelijk kapot maken. Dat was dat huissie, dat was toch al helemaal vernield. D'r was zo een apparaat, dat voor de lichten zorgt en ik had een stok en dat gooide ik er steeds tegen aan, want het was toch al helemaal vernield. En die rekken, die allemaal werden omgedraaid enzo, daarbij heb ik effe meegeholpen. Want het was helemaal stuk en ik heb geholpen om het in de fik te steken." (J-4e)

"Die trapleuning hing al los en wij waren hardstikke melig. Nou toen hebben we em d'r maar helemaal afgetrokken". (M-4)

Kinderen weten heel vaak zelf dat 'het gaat toch stuk', in feite een rationalisatie, een smoes is. Interessant in dat verband is het volgende gesprek (- = jongen 5e klas, -- = interviewer, --- = meisje 5e klas):

- Dat kleine schooltje, De Duizendpoot, wordt binnenkort weggehaald. Nou daar hebben ze van die WC-ruitjes van achteren en daar ga ik altijd met vriendjes heen en dan pakken we stenen of zo en dan gaan wij het keihard ingooien. Dat is wel leuk. Mijn vriend gaat er wel eens in, dan ben ik er niet bij, gaan ze dat zootje tafels slopen. Het zijn hele zwakke stoelen en dan gaan ze alles slopen.....Ik doe het gewoon voor de lol die ruiten ingooien. Niets te doen hè Je kan het nou nog wel doen want die school wordt toch weggehaald, kan je net zo goed die ruiten ingooien.

-- Als ze die school niet zouden weghalen, zou je die ruiten dan niet ingooien?

- Nee, dat is eigenlijk een beetje duur voor ze. Ze kunnen dat geld voor die ramen ook weer voor iets anders gebruiken.

--- Dus je komt er zelf ook achter.

- Ja.

--- Hihihihhi.

- Daar hebben ze ook die ruiten ingegoooid. Nou dat vind ik ook niet leuk, want dat is dubbele beglazing en dat lijkt mij hardstikke duur. Die hebben wij nu ook en als ze worden ingekinkeld nou dat is wel heel veel geld.

PRESTIGE

Vernielen om 'stoer te zijn' wordt ook éénmaal genoemd:

"Wij waren met z'n tweeën en ik had een appel en toen heb ik een ruit ingegoooid". Vriendje: "Hij zei: Moet je kijken en toen gooide ie keihard een appel tegen het raam". (J-5e)

De omvang van de groepjes, waarin men vernielt, worden meestal op 5 à 6 begroot. Alleen bij het slopen van de speeltuin (Saaftingestraat) wordt een groepje van 20 gemeld.

Wraakvandalisme (om iemand te pesten of omdat je met iemand ruzie hebt) gebeurt vaak alleen.

Eerder in deze paragraaf stelden wij dat 32 van de ondervraagde kinderen wel eens iets vernielt (62%).

Twaalf van hen (23%) slopen regelmatig of vernielen grotere zaken, (veel) ruiten bijvoorbeeld. Deze 'zware' vernielingen werden in Osdorp vooral 'opgebiecht' door kinderen van openbare scholen. (openbaar onderwijs 10 x, bijzonder onderwijs 2 x).

WAAROM ER NIET WORDT VERNIELD

In het voorgaande is aan de orde gekomen, waarom er wel vernield wordt, maar niet waarom sommige kinderen niet vernielen. Zelf noemen zij als oorzaak: 'niet nodig' of 'heeft geen nut' (4x), het is zonde (4x) en bang straf te krijgen (2x).

Drie citaten:

"Ik vind het zonde en Osdorp wordt er erg lelijk van" (J-4e)

"Ik heb andere dingen om mee te spelen. De mensen moeten het toch betalen - en als jij betrapt wordt, zit jij met de ellende, dus zie ik er het nut niet van in" (M-5e).

"Ik wil ten eerste geen straf krijgen en bovendien is het nergens voor nodig: als het stuk is is het weg. Terwijl andere mensen er misschien nog plezier van zouden kunnen maken. Ik weet bijvoorbeeld wie dat plastic geval bij de Aker heb stukgemaakt. Ik vroeg aan diegene waarom ie het deed. Toen zei ie dat ie het leuk vond om stuk te maken. Zeg ik: ben jij stom maar andere kinderen vinden het misschien wel leuk om op te spelen! Toen werd ie helemaal rood en rende ie weg" (M-6e).

5.3.1. VERNIELINGEN DOOR ANDEREN

Wie vernielen vooral, volgens de kinderen van de lagere school in Osdorp? Leeftijden worden genoemd van 10 tot 20 jaar, maar het meest wordt de leeftijdscategorie van 16 tot 18 jaar als 'dader' naar voren geschoven.

Verder het bekende verhaal: vooral jongens en wel in groepjes (tot circa 20 man). Specifiek wordt genoemd: 'jongens van JES met brommers', 'turken', 'blanke jongens met leren jasjes', 'van het kamp', 'meestal burgers' en 'Kwak'.

Als oorzaak wordt vooral prestige genoemd (6x):

"Ze denken dat ze stoer zijn" of "opscheppen".

Verveling wordt viermaal genoemd:

"Voor jongens van een jaar of zestien is niet zoveel te doen in Osdorp. Dan vervelen ze zich en gaan kattekwaad uithalen" (M-5e).

Eénmaal puberteit:

"Ze groeien en dan groeit hun kracht, ze kunnen hun energie niet kwijt, dan doen ze het op die manier" (M-4e).

en ook:

"Kinderen die last hebben met hun ouders en niks te doen hebben" (M-5e).

Wat is er tegen te doen? Hierop de volgende reacties:

"Gewoon bang maken op het politiebureau, dan doen ze het nooit meer" (J-5e).

"Straf, niet zo erg hoor: bijvoorbeeld twee dagen in de gevangenis" (M-5e).

"Een camera, die in de winkels hangt, daarboven, moeten ze eigenlijk ook in tram en bus doen. Dat vind ik eigenlijk wel handig" (J-4e).

"Meer opletten. Zeg: de speeltuin wordt weer helemaal hersteld en je zou twee of drie honden in de speeltuin neerzetten. Die grote herders en bouviërs. Reken maar dat ie niet meer vernield wrdrt hiero" (J-6e).

5.4. VRIJETIJDSEBESTEDING

5.4.1. AKTIVITEITEN

Vijftien van de achttien meisjes zijn lid van een georganiseerde club. 8x is dit een sportvereniging, verder zijn dat muziekclub, drumband, jazzballet, zeeverkenners, evangelisatieclub.

Ongeorganiseerde sport wordt vrijwel niet genoemd (slechts éénmaal: paardrijden, voetbal, badminton, tennis).

Spelletjes buiten, die het meest aanslaan, zijn respectievelijk: tikkertje (4x), verstopper (2x), blikkie trap (2x), bordjetik, (2x), stand in de wand (1x), 'keten' (1x) en 'in de speeltuin' (2x).

Binnen blijkt muziek (3x), lezen (3x) en TV-kijken (2x) het meest gewild.

Van de 33 jongens in Osdorp zijn er 16 bij een vereniging aangesloten, in alle gevallen sportverenigingen.

Van de niet-georganiseerde sport/aktiviteiten blijkt evenals in de Rivierenbuurt, voetbal het meest geliefd (20x), dan volgt fietsen (7x), crossen (5x), vissen (3x), slagbal (3x), zwemmen (2x), basketbal (2x), rollerskate (2x) en volleybal, rugby, tafeltennis, karate, turnen (1x). Eén jongen gaat regelmatig knutselen in de JES.

Overige spelletjes (verstopper, tikkertje (2x), stoepen en blikkietrap) blijken minder populair dan bij de meisjes en komen ook minder vaak voor dan in de Rivierenbuurt.

Wel erg populair blijkt 'keten' of 'gein trappen' of 'in de liften spelen'. Dit noemden de kinderen zesmaal.

Van de aktiviteiten binnen worden kaarten (4x), tv-kijken (3x), postzegels (3x), knutselen (2x) en lezen (2x) genoemd.

5.4.2. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN DE BUURT

Vinden de kinderen zelf dat ze genoeg mogelijkheden hebben om te spelen in hun buurt?

'Ja' zegt 73% van de meisjes. De jongens blijken veel minder positief: 61% is hierover ontevreden, 39% is er wel over te spreken.

De positieve reacties:

"Vergeleken met de stad wcon je hier prachtig. Bijna iedere straat heeft een speelveld, klimrekken en de vernielingen worden gauw weer hersteld" cf

"Als je op de kaart ziet wat er in Osdorp voor een gras is, schrik je je eigen dood" zegt een jongen uit de derde klas, die juist op zijn school met een project over Osdorp bezig is.

De negatieve reacties betreffen:

"De speeltuinen hier zijn alleen maar voor kleine kinderen" (4x).

"De speeltuin is helemaal stuk, je kunt er helemaal niet meer spelen" (3x), de grasvelden liggen onder de hondepcep(3x),

"auto's scheuren hier veel te hard" (2x), "jongens pesten je of jagen je weg" (2x), "je mag niks van oudere mensen"(2x),

"bij mij is helemaal geen speeltuin in de buurt" (1x).

Nog een paar citaten hierover:

"Ik verveel me dood. D'r is niet eens een goeie speeltuin. Ze zijn er wel, maar ze worden allemaal gesloopt, door oudere jongens" (M-5e).

"Bij ons voor de deur kon je lekker voetballen. Zit er een vrouw voor de deur. Zegt ze: "rot op hier". Komt ze met een emmer water en die gooit ze dan over me heen. Nou ging ik daar achter voetballen, want daar was een heel groot grasveld. Mag dat weer niet van de gemeente! Hebben ze er allemaal bergen neergezet. Toen hebben wij er allemaal kleine veldjes van gemaakt, mag je daar weer niet voetballen. Waar moet je dan voetballen?"... (even later)... "Ik zou d'r nog meer bergen tussen zetten, dan kunnen we maar niet voetballen. Maar dan helemaal vol met struiken, bergen, rotzooi, troep, ouwe auto's. Dan ken je autootje rijden, cowboytje spelen met allemaal machinegeweren. Dat lijkt me leuk!" (J-6e).

Zes kinderen beantwoorden de vraag of zij voldoende speelruimte in de buurt hebben met 'nog wel'. Allen (5 jongens, 1 meisje) doelen zij hiermee op het feit, of voor hun de dreiging, dat Osdorp 'volgebouwd' wordt en dat het verrijzen van nieuwe wcnin-gen (bijvoorbeeld aan de Jan Oudegeeststraat) de graslandjes aan hen zal ontnemen.

22 kinderen (18 jongens en 4 meisjes) zeggen buiten regelmatig door ouderen op hun kop te worden gezeten. In 19 gevallen betreft dit volwassenen en 3 gevallen oudere kinderen, zoals bijvoorbeeld in onderstaand citaat:

"Ik speel nooit buiten. Want dan word ik in elkaar geslagen door een paar stoere jongetjes. Ze durven niet alleen op te treden. Als ik naar huis toeloop en ik ben op de hoek: dan kijken of er niemand is en dan... hups, heel snel naar huis toe rennen. Binnen spelen doe ik wel altijd natuurlijk"(J-5e).

Aan de kinderen is ook gevraagd wat zij zouden veranderen in de buurt als zij het voor het zeggen zouden hebben, bijvoorbeeld veranderingen wat speelmogelijkheden betreft.

Als zaken die zouden moeten verdwijnen of veranderen in de buurt worden genoemd: auto's (6x) en dan bijvoorbeeld met stoplichten of verkeersdrempels, kinderspeelplaatsjes weg (5x) en ook twee maal 'de neutronenbom'. Dat laatste bleek duidelijk onder kinderen te leven. Een citaat:

"Mijn bal lag in de bosjes en dan wil je hem even pakken. Nou dan verniel je wel eens een tak. Dan roepen mensen: "scheer je weg of je krijgt een emmer water op je hoofd". En dan komt er echt zo een gek aan die een emmer water naar je kop gooit. Ik kan het niet hebben dat die grotere mensen denken dat ze alles kunnen. Daarnaast zeggen ze dat de jeugd van tegenwoordig wel op kan rotten. Maar de tijden veranderen nu eenmaal: vroeger had je bijvoorbeeld geen atoombom en nou wel. Of ze nou met atoombommen of met emmers water gooien komt eigenlijk een beetje op hetzelfde neer".

Dingen die er in Osdorp bij zouden moeten komen als het aan de kinderen ligt, zijn:

- een speeltuin. Dit wordt 11x genoemd (jongens 6x, meisjes 5x). "speelplaats repareren" zeggen drie kinderen (van de speeltuin in de Saaftingestraat), "beter bewaken" zeggen twee anderen. Op hun speeltuin zou in ieder geval moeten komen schommels (5x), glijbaan (4x), wip (2x), draaimolen (2x) en een W.C. (1x).
- een eigen speelplek (5x), bijvoorbeeld met hutten, kuilen, die de kinderen zelf kunnen inrichten.
- crossterrein (3x).
- ijsbaan (3x),
- bioscoop (3x),
- pretpark (3x),
- zwembad (3x). Maar dan graag overdekt of gratis.

Minder dan driemaal wordt genoemd:

- 'een sportterrein waar iedereen voor betaalt, maar waar je geen dingen moet doen', 'skatebaan', tennisveld, manege, rolschaatsbaan, botsautootjes, sporthal, 'meer films bijvoorbeeld in buurthuis Osdorp of het OSG'.

Volgens vier kinderen moet het precies zo blijven en mag er vooral niets bijgebouwd worden.

Eén meisje antwoordt op de vraag wat er zou moeten veranderen in Osdorp:

"De jeugd zou ik veranderen. Dat ze niet zo veel stuk maken. Dat er een bestraffing op staat als ze worden gesnapt".

RIVIERENBUURT

5.5. ENIGE ALGEMENE GEGEVENS OVER DE GEINTERVIEWDE JONGEREN IN DE RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt spraken wij ook 51 kinderen van de lagere school, 32 jongens en 19 meisjes. 12 kinderen uit de zesde, 19 uit de vijfde, 13 uit de vierde, alsmede 7 derdeklassers. Eén leerling is 8 jaar, de leeftijden van de overigen variëren van 9 tot 13 jaar. 24 van hen zitten op een openbare school, 27 op een school voor bijzonder onderwijs.

Als wij de beide steekproeven (in Osdorp en de Rivierenbuurt) vergelijken blijkt dat er qua leeftijd, klas, geslacht en type onderwijs nauwelijks verschillen zijn.

5.6. VANDALISME

In de Rivierenbuurt bleken 24 kinderen die wij spraken wel eens wat vernield te hebben. Dat is 47%, minder dan in Osdorp, waar het percentage in de steekproef 63% bedroeg.

Ook in de Rivierenbuurt vernielen jongens van de lagere school meer dan meisjes (jongens 59%, meisjes 26%). Evenals in Osdorp zeiden meer kinderen van de lagere klassen de derde en de vierde klas, wel eens wat vernield te hebben dan kinderen van de hogere klassen (vijf en zes): 60% versus 39%.

Op openbare scholen zegt 17% van de leerlingen wel eens iets stukgemaakte te hebben, op bijzondere scholen blijkt dit 70%. Hierin een heel duidelijk verschil met Osdorp.

Meisjes noemen als dingen die zij wel eens stukgemaakt hebben: ruiten (2x), slot (met kauwgom dichtgestopt), schommels, bloemen (uitgerukt), fietsbel, alsmede banden leeg laten lopen (2x).

Jongens noemen ruiten (9x), Amsterdammertjes (2x), fietsenstalling, lantaarnpalen, telefooncel, hek, mast, takken, auto, stenen in de bouw, graffiti, alsmede fietsbanden leeg laten lopen (8x).

Het aantal fietsbanden scoort hoog in de Rivierenbuurt. Het leeg laten lopen van een band door het ventieltje hebben wij overigens niet als vernieling meegeturfd, wel het kapot snijden van een band.

Evenals in Osdorp dus veel ruiten. Daar betrof het meestal jongens van openbare scholen, die ruiten van kleuterscholen inkegelden. Hier zijn vooral jongens van bijzondere scholen die ruiten van openbare scholen ingooien. (Althans volgens de opgaven wat de leerlingen uit de steekproef betreft):

"Bij de Dongeschool, daar waren allemaal kleine raampjes, hè. Wij waren daar met een tennisbal steeds tegen de muur aan het gooien en toen gooide ik tegen een raam en toen ging ie in.

Maar het was maar een klein raampje. D'r wordt daar toch een heleboel vernield, dus het is niet erg zo een klein raampje. Ik zit altijd bij hun op het dak, bij de Dongeschool en de ramen worden altijd vernield en de deuren bij hun altijd bekladderd..... Bij ons spelen ze niet op het schoolplein: als ik hier zou spelen, wordt er hier ook veel kapot gemaakt"(J-5e).

Het erosie-element (het is niet erg, want daar wordt toch een heleboel vernield) dient hier om de zaak goed te praten.

"Soms zijn het vriendinnen van mij die het stuk maken, dan help ik wel eens mee. Schommels en ruiten en dan keihard wegrollen. Het zij toch ouwe ramen, want iedereen maakt ze stuk (ramen van de Arabische school). En die schommels, je hebt van die kleine schommels. Kan je eraf halen en dan bij die andere schommels doen. Kun je lekker met zijn tweeën schommelen".(M-4e).

MOTIEVEN

In Osdorp noemden wij de elementen wraak, spel en vandalisme uit verveling. Deze elementen kwamen wij in de Rivierenbuurt ook tegen en ongeveer in dezelfde verhouding. Wel werden ze stuk voor stuk wat minder genoemd dan in Osdorp. Wraak (in de vorm van fietsbanden leeg laten lopen is reeds genoemd).

SPEL

Een voorbeeld van spelvandalisme.

"O ja, ik heb nog eens iets kapot gemaakt. Waren wij op het dak. Toen waren we wel vandalen hoor, echt een stelletje vandalen. Wij klommen van het dak van school en toen waren er van die bollen, van die plastic dingen. Daar gingen we heerlijk op springen en veren. Die dingen stonden op een paar meter afstand en toen zei ik: met één voet op de ene, met één voet op de andere met een tussensprong en met twee voeten op de derde. Dat veert altijd heerlijk. Toen de eerste, met de andere voet op de andere en toen..... kratch, toen ging ik er doorheen. Deed ik niet expres ook. Het waren van die koepels, van die plastic koepels". (J-6e).

VERVELING

'Verveling' kwamen we wellicht het meest tegen in de Rivierenbuurt. Spanning en sensatie: zoals veel fikkie stoken.

Twee andere voorbeelden:

"Je hebt van die paaltjes, die Amsterdammertjes. Gaan we een beetje losrukken als ze al een beetje loszitten. Gaan we erop schommelen. Wij schommelen er alleen op, we gaan ze d'r niet echt helemaal uitrukken. Want de vuilnisman, die gaat dan draaien en dan rijdt ie em d'r uit. Hihihihhi". (J-6e).

"Soms verveel je je wel eens en iedereen doet wel eens iets wat niet mag. Bij voorbeeld met m'n vriendje: toen waren er mensen in de fietsenstalling. Hebben we de deur dicht gedaan. Dat doe je ook wel eens in je vrije tijd: als je niks te doen hebt dan verveel je je rot en dan ga je een beetje herrie schoppen. Niet echt ramen inkinkelen, maar gewoon iets wat je niet mag doen. Bijvoorbeeld een autoband leeg laten lopen: dat doe je gewoon" (J-5e).

De nieuwe glasbakken werden juist ten tijde van onze laatste gesprekken geplaatst. De kinderen bleken hier erg enthousiast over:

"Je kan er lekker op spelen en als je er stenen ingooit, rinkelt het heerlijk" (J-3e).

Misschien dat het stenen gooien in de glasbak ooit met het gooien van ruiten zal kunnen concurreren.

EROSIE

Evenals in Osdorp wordt in de Rivierenbuurt ook het feit dat iets al stuk is, veel genoemd als motief (erosie vandalisme)

"Er stond een ouwe rot auto voor de deur. Wij dachten dat ie naar de sloop ging, toen hebben we hem lekker ingedeukt, banden laten leeglopen, spiegeltjes eraf gebroken, maar toen bleek dat ie toch verkocht moest worden. (We deden het 's avonds, ik zat toen nog in de eerste klas"(J-3e).

Ook in de Rivierenbuurt wordt vernield in groepsverband, de kinderen noemen met z'n tweeën, drieën, vieren, zessen tot aan twaalf man toe. Eenmaal werd ook een groepje van vijf meisjes genoemd.

Ook hier hebben wij onderscheid gemaakt tussen kinderen die soms kleine dingen vernielen en kinderen die regelmatig grote dingen stuk maken.

In de Rivierenbuurt kwamen we zo uit op acht 'grote' vernielers, zeven jongens en één meisje. Allen op bijzondere scholen. In Osdorp kwamen wij hierbij op een totaal van 12 kinderen uit die de zwaardere vernielingen pleegden.

WAAROM ER NIET WORDT VERNIELD

Bij de vraag naar waarom kinderen niet vernielden werd in Osdorp meestal "niet nodig" of "zonde" gezegd.

Dat laatste element kwamen we hier ook éénmaal tegen:

"Ik verniel niet. Ik vind het zonde: je hebt hier al zo weining dingen in de buurt en waarom moet je dan vernielen: dan heb je niks meer" (J-4e).

De overige uitspraken wijzen allen in de richting van controle en angst voor straf:

"Ik ben bang dat ik gepakt word" (j-4e)

"Je wordt toch altijd gepakt" (J-4e)

"Anders moet ik betalen" (J-3e)

"Ik verniel niet, anders krijg je moeilijkheden" (M-5e).

5.6.1. VERNIELEN DOOR ANDEREN

Als leeftijd waarop in de Rivierenbuurt het meest vernield zou worden, geven kinderen van de lagere school vooral van 13 tot 16 aan. Anders dan in Osdorp dus ook de 13 en 14-jarigen, die veel zouden vernielen. Ook hier vooral jongens in groepjes. Als specifieke groepen worden genoemd: 'Jongens van een jaar of 13, die niet mee mogen doen met voetballen', 'turken' (3x), 'Utopia' (3x), 'De Brug', 'kinderen van de lagere school, maar niet expres', '1e en 2e klas middelbare school', 'schoffies van een jaar of dertien die niks waard zijn'.

Als oorzaak wordt vooral verveling ('aktie', 'sensatie') genoemd (6x), prestige (stoer doen, elkaar uitdagen) (3x), werkloosheid (1x).

Een citaat:

"Ik denk gewoon dat ze niks anders kunnen doen. Daarom pakken ze ook meestal kinderen die kleiner zijn. Die kunnen ze beter in elkaar rammen dan kinderen die groter zijn, want dan krijg je ook een paar rake klappen. Dat hebben ze liever niet, ze hebben meestal liever iets dat zichzelf niet kan verdedigen. Daar is een ruit natuurlijk heel fijn voor: die kan je gewoon ingooien" (M-5e).

Wat is tegen vandalisme te doen?

De volgende mogelijkheden worden voorgesteld:

"Je kan maar één ding doen, gewoon een paar opsluiten en hen er niet meer uit laten komen" (M-5e)

"Ik denk niet dat er iets tegen te doen is. Ze zijn helemaal niet bang voor de politie. Ze schelden de politie zo voor hun neus uit" (J-5e).

"Een buurtagent..... Hoewel dan mogen we niet meer in de boom en dat is niet leuk. Of dan schrijf je je naam erin en dat mag helemaal niet" (J-6e).

Alle oplossingen wezen tot dusver in de richting van straf, bang maken of toezicht. Eén meisje (5e klas) brengt als suggestie naar voren:

"D'r is wel wat aan te doen ja. De Tweede kamer of de Eerste kamer of weet ik veel, die moet eigenlijk met die jongens gaan praten. Er moet iemand komen om met die jongens te praten. Maar ze moeten ook een speciale weg maken, waar die grote jongens kunnen crossen. Bijvoorbeeld in Holendrecht, waar huizen worden gebouwd heb je van die bergen. En daar zie ik die jongens allemaal crossen en als ze crossen dan vernielen ze niks, want ze maken alleen maar autosnelwegen, dat kunnen ze. Maar aan kinderen denken ze helemaal niet meer".

De verschillen tussen Osdorp en de Rivierenbuurt nog even op een rijtje:

- in de Rivierenbuurt zou verhoudingsgewijs meer worden vernield door 13-en 14-jarigen. Kinderen die van school af komen en niet meer geaccepteerd worden door de kinderen van hun (voormalige) lagere school, zo veronderstelden een aantal schoolhoofden reeds (zie 3.4.). Dit beeld wordt, althans wat de leeftijd categorie betreft, bevestigd door de lagere scholieren.

- In de Rivierenbuurt wordt 'verveling' meer als oorzaak aangegeven, in Osdorp wordt vooral 'prestige' stoer doen, als oorzaak naar voren geschoven. Opvallend is dat het motief 'het was toch al stuk' of 'het zou afgebroken worden', dat door de kinderen het meeste genoemd werd als reden waarom zij zelf vernielden, bij vernielingen door anderen niet meer wordt aangegeven als oorzaak.
- Aan wat tegen vernielingen te doen is, volgen kinderen in beide buurten de harde lijn: vooral straf, toezicht en intimideren ('bang maken').

5.7. VRIJETIJDSEBESTEDING

5.7.1. AKTIVITEITEN

13 van de 19 meisjes zijn lid van een club. Tien van een sportvereniging, twee van een drumband en één meisje zit op ballet.

Als sporten buiten worden genoemd: zwemmen, voetbal (2x), rolschaatsen (2x), tennissen (2x). De overige spelletjes zijn: elastieken (4x), tikkertje, touwtje springen, verstoppertje, hinkelen (elk 3x), blikkie trap, kaatsen ballen (1x).

Eén meisje doet regelmatig handenarbeid in De Brug, drie spelen meestal in de speeltuin.

Van de activiteiten binnen worden genoemd: lezen (3x), platen draaien (2x), schaken (1x).

Van de 32 jongens in de Rivierenbuurt zijn er 19 lid van een vereniging, (18 van een sportvereniging en één van een drumband). De meest populaire ongeorganiseerde activiteit op sportief gebied is voetbal (20x). Verder worden achtereenvolgens genoemd: fietsen (6x), zwemmen (4x), handbal (2x), honkbal, karate, crossen, joggen, zeilen, surfen, roeien, rollerskate en basketbal (elk 1x).

Van de overige spelletjes buiten blijkt nog steeds tikkertje (4x) en verstoppertje (4x) populair. Ook worden genoemd 'keten' blikkie trap en in de speeltuin (elk 2x) genoemd.

Twee jongens zeggen regelmatig de disco in De Brug te bezoeken.

Over de activiteiten binnen wordt melding gemaakt van: postzegels verzamelen (4x), stripboeken lezen (2x), schaken, spelletjes, platen draaien.

5.7.2. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN DE BUURT

- Vinden de kinderen zelf dat ze genoeg mogelijkheden hebben om te spelen in de buurt?

In de Rivierenbuurt blijkt men minder tevreden over de speel-mogelijkheden in de buurt dan in Osdorp. Van de jongens beoordeelt 70% van de jongens de speelmogelijkheden als 'onvoldoende', van de meisjes is precies de helft ontevreden daarover. In beide gevallen duidelijk minder positief dan in Osdorp.

Enkele gunstige reacties:

'mooie baan om te rollerscaten bij de RAI', Amstelpark is vlakbij', 'niet zo bekakt als de Bijlmer waar ik vroeger woonde', 'je kunt lekker hutten bouwen bij de Rooseveltlaan en op de dijk'en 'speeltuin vlakbij'.

Het begrip 'buurt' wordt door de kinderen van lagere school uiteraard niet als de hele Rivierenbuurt opgevat. Voor hen is de 'buurt' geringer van omvang en beperkt zich meestal tot een straal van hooguit een paar honderd meter rond hun huis of tot vlak bij school. Wij vroegen in ons vraaggesprek naar 'genoeg mogelijkheden'. Als referentiepunt voor dat genoeg wordt soms de stad, of andere buurten in de stad genomen, soms door de kinderen ook een ander deel van de Rivierenbuurt.

De negatieve reacties hebben voor een belangrijk deel betrekking op andere kinderen die je in 'elkaar rossen' of 'wegpesten' (10x):

"jongens voetballen overal, je kunt nergens meer spelen" zegt een meisje uit de vierde klas. Een jongen uit een andere vierde klas:

"Ik ben meestal banger voor die jongens die een beetje jong zijn, dan voor die grote jongens. Die grote jongens zijn niet zo kinderachtig om een klein jongetje in mekaar te slaan of een klein meissie. Die jongens van een jaar of dertien, die pakken je meestal".

Het feit dat je niet genoeg kunt spelen vanwege andere kinderen of jongeren wordt genoemd door zes jongens en vier meisjes. Vermoedelijk vindt dit haar oorzaak in het geringer aantal speelterreinen in de Rivierenbuurt in verhouding tot Osdorp. Het aantal speelplaatsen is schaars en 'the struggle for space' zal dan meestal gewonnen worden door de wat oudere (en sterkere) kinderen.

De tweede bedreiging voor kinderen blijkt de auto. Deze wordt vijfmaal genoemd als belemmering om te spelen (jongens 2x, meisjes (3x):

"Het is een beetje rottig, want wij hebben een bushalte voor de deur en dan kan ik 's avonds niet slapen. Ik hoor steeds het gegrom van die bus. Dat is niet zo prettig. Ik wil lekkere frisse lucht. Bij de camping heb je lekkere bossen, daar kan je lekker doorheen lopen en rennen. Of lekker rustig fietsen. Minder auto's in de buurt zou heel erg fijn zijn. Als er RAI is, staat onze straat helemaal vol met auto's, dan kunnen we helemaal nergens spelen" (J-5e).

Andere zaken die genoemd worden zijn:

weinig speeltuinen (4x), alleen speeltuinen voor kleine kinderen (3x), hondepoep overal (2x), 'je mag niks van de ouwe mensen in de buurt', 'veel vuil hier', 'weinig ruimte', 'de speeltuin is helemaal vernield' (elk 1x).

Over het gebrek aan ruimte:

"Tikkertje en zo, dat kan je hier helemaal niet doen, je kunt nergens lopen. Of je loopt die ouwe mensen voor hun sokken of je zou op straat moeten gaan spelen en dat kan ook niet" (J-4e).

In de Rivierenbuurt zeggen 26 kinderen regelmatig door mensen uit de buurt te worden dwarsgezeten of gepest (29 jongens en 6 meisjes zeggen dit). Tien maal worden in dit verband 'kinderen' of 'jongeren' genoemd; aanzienlijk meer dan in Osdorp. Zestien maal zou dit gebeuren door volwassenen. Als kinderen in de Rivierenbuurt de mogelijkheid zouden hebben om iets te laten verdwijnen in hun buurt, zou het aantal auto's er drastisch verminderen. Dit wordt acht maal genoemd. Bijvoorbeeld: 'langzamer laten rijden' en 'géén autosnelweg op brug over de Amstel'.

Bij zaken die er bij zouden moeten komen als het aan de kinderen lag, wordt een speeltuin in de Rivierenbuurt acht maal genoemd. Op die speeltuin zou moeten komen: schommels (6x), glijbaan (4x) wip (3x), klimrekken (2x), draaimolen (1x), trampoline (1x). In de Berlageschool beschreven een aantal kinderen voor dit onderzoek in de vorm van een opstel/tekeningen hun 'ideale speelplek'. Een paar opstellen zijn afgedrukt in de bijlage.

Andere dingen die de kinderen noemen zijn:

- voetbalveld (7x),
- zwembad (6x) ('gratis!' of 'voor de kleintjes'),
- skateboardbaan (6x),
- basketbalveld (5x),
- kermis/pretpark (4x),
- meer groen (3x),
- een gebouw waar je zelf dingen kunt doen (3x). Bv.: beatdansen, platen draaien of een huis in de speeltuin waar je spelletjes in kunt doen (3x).

Minder dan drie maal wordt genoemd: 'keten' (2x), crossterrein, sporthal, manege, tennisbaan, rolschaatsbaan.

Mijn ideale speelplaats

Mijn speelplaats zou heel groot moeten zijn. Met een huis met 2e etage, op elke etage 3 kamers met speelgoed en een plat dak waar je op mag spelen. Er moet wel een hek om heen. Er moeten ook schommels, wippen en een glijbaan zijn. Ik wil een hoge en een lage glijbaan. Ik zou er ook graag een groot grasveld bij willen hebben met een zwembad met een glijbaan die het water in gaat. Als het regent moet er een dak zijn die dan dicht kan. Ik zou er ook een doolhof bij willen hebben. Er moet een hek omheen waar niemand door of over kan. Er mag alleen iemand in als ik het zeg.

Zo wil ik mijn speeltuin hebben met wippen, schommels, (glijbaan) glijbanen en een aantal grote pleinen waar we kunnen voetballen, basketballen, tennissen of andere spelletjes kunnen doen. Speelplaats verboden voor mensen onder de acht jaar en boven de achttien jaar.

Mijn speelbuurt

Bij ons er een hele kale vlakte en daar "moet" (vind ik) wat van gemaakt worden. Het is alleen maar onkruid en ze doen er "niets" mee "NIETS". Ik wil in mijn speeltuin een draaimolen, wippen, schommels, hobbelpaardjes, glijbaan, zandbak, bandenschommels, klimrekken en zwaaierekken en kabelbaan + trampoline. Eigenlijk wil ik ook een zwembad bij ons in de buurt. Er is er wel een maar die is helemaal (bijna) bij de nieuwe RAI. Dat is het "Mirandabad". Daar komen heel veel kinderen en mensen. Toegang onder de 12 jaar. Boven de 12 jaar is "NIET" toegestaan. En niet te vergeten "Toiletten".

Mijn ideale speelplaats is zomers een zwembad en s'winters een schaatsbaan en een grote glijbaan een draaimolen en schommels. Zweefdraaimolen en een doolhof. En als het regent een speelplaats binnen. En een rolschaatsbaan. En pony's waar je op mag rijden. Iedereen van de buurt mag er in maar niet kinderen die ouder zijn dan 15 jaar. En er moet een hek omheen. En er moet een bos omheen. En het kost niets. Er mogen geen ouders in komen. En ook geen kinderen die jonger zijn dan vijf.

HOOFDSTUK 6

INTERVIEWS MET LEERLINGEN VAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

6.1. INLEIDING

Er is gesproken met 79 leerlingen van het voortgezet onderwijs: 49 jongens en 30 meisjes.

Voor de selectie van leerlingen binnen de school is dezelfde methode gevolgd als op lagere scholen. Behalve de evenredige verdeling per leerjaar is gestreefd naar een evenwichtige verdeling per schooltype. Leerlingen van eindexamenklassen moesten echter buiten schot blijven, daar de onderzoeksperiode in de maanden mei en juni viel.

In Osdorp is met 62 leerlingen gesproken, in de Rivierenbuurt met 18. Verhoudingsgewijs is de Rivierenbuurt dus ondervertegenwoordigd. Op twee scholen in deze buurt (Berlage Scholengemeenschap en Grafische School) bleken interviews voor de zomervakantie niet haalbaar. Ook is niet met leerlingen gesproken die in Osdorp of de Rivierenbuurt wonen en buiten deze buurten op school gaan.* Dit betekent dat de vergelijking van reacties van leerlingen V.O. tussen Osdorp en de Rivierenbuurt nog niet goed mogelijk is. Toch hebben wij gemeend de bevindingen per buurt de lezer niet te mogen onthouden en in dit tussentijds verslag op te nemen.

De vragenlijst komt grotendeels overeen met de vragenlijst voor lagere scholieren. Er zijn een aantal kleine modificaties aangebracht: "Mogelijkheden om te spelen" werd bijvoorbeeld: "mogelijkheden om je vrije tijd door te brengen". De vragenlijst is opgenomen als Bijlage 1 bij dit hoofdstuk.

De interviews vonden meestal plaats met drie leerlingen, soms met vier tegelijk. Over het algemeen liepen de gesprekken vrij vlot: een interview werd gezien als een aangename onderbreking van de schooldag of als een legaal spijbeluurtje.

6.2. ENKELE ALGEMENE GEGEVENS OVER DE GEÏNTERVIEWDE JONGEREN IN OSDORP

In Osdorp is gesproken met 39 jongens en 22 meisjes. De interviews vonden plaats op de Osdorper Scholen Gemeenschap, MAVO Osdorp, MAVO Nieuw-West en met leerlingen uit Osdorp op de Willemsenschool.** De leeftijden varieerden van 12 tot 18 jaar (alsmede een leerling van 21 jaar); de gemiddelde leeftijd is vijftien. Per klas en leerjaar is gesproken met de volgende aantallen leerlingen:

1e klas: 16 (brugjaar 6, MAVO 6, LTS 4)
2e klas: 18 (brugjaar 9, MAVO 6, LTS 3)
3e klas: 13 (LBO 4, MAVO 6, LTS 3)
4e klas: 6 (HAVO 3, VWO 3)
5e klas: 8 (VWO 8)

* Aan schoolhoofden van lagere scholen is de vraag gesteld op welke scholen de meeste leerlingen van hun school hun "schoolcarrière" vervolgen. De volgende scholen buiten de buurt die wij niet bezochten werden meer dan éénmaal genoemd:
Osdorp: Pascal (3x), Pius X (2x), Mavo Slotervaart (2x),
Rivierenbuurt: Spinoza (4x), St. Nicolaas (2x), Hervormd Lyceum Zuid(2)

** Meer gegevens over de scholen in Osdorp staan vermeld in Bijlage 1 van hoofdstuk

Tijdens de gesprekken bleek dat 15 leerlingen niet (meer) in Osdorp wonen:

3 wonen in Slotervaart,
8 in Geuzenveld,
4 in Oud-West.

6.3. VANDALISME

31 Van de 61 leerlingen in Osdorp vertelden wel eens wat stuk gemaakt te hebben in de buurt. 21 leerlingen (34%) zeiden van niet. 9 leerlingen (15%) beantwoordden onze vraag met "sinds de lagere school niet meer" of "weet niet meer".

Jongens (59%) zeggen vaker dat ze vernielden dan meisjes (40%) Tussen het eerste, tweede en derde leerjaar bestaat nauwelijks verschil.

Leerlingen van het 4e en 5e leerjaar, die wij spraken vernielden duidelijk minder in de buurt. Wel zeggen twee van hen op Koninginnedag "met stenen naar de ME te hebben gegooid".

Van de leerlingen uit de eerste drie klassen zegt 65% van de jongens en 50% van de meisjes wel eens wat te vernielen.

Jongens noemen o.a.: ruiten (7x, bijvoorbeeld "met een katapult school doorzeefd met steentjes), auto's (4x, waaronder banden lekprikken, leeg laten lopen, antennes afbreken), huizen (2x, bloembakken door de lift, bellen), telefooncellen (3x), banken (2x, uit de grond rukken, omgooien), speeltuin (2x), bushokje inkegelen, lantaarnpalen, brandkranen opendraaien.

De meisjes noemen: auto's (4x), bushokje (3x, ruiten inkegelen, bekladden, aan het buurthuis (2x), fietsen, huizen (deuren en ramen) speeltuin (tegels uit de grond trekken).

Als wij een vergelijking trekken met leerlingen van de lagere scholen in Osdorp blijkt dat (zowel wat jongens als meisjes betreft) een evengroot gedeelte van hen wel eens wat stukmaakt maar dat de vernielingen door leerlingen van het voortgezet onderwijs van een aanzienlijk zwaarder kaliber zijn.

Op de lagere scholen zagen wij dat als directe aanleiding voor vernielen regelmatig "wraak" werd genoemd en ook "verveling" met daarbij het accent soms op spel en soms op prestige.

Door de leerlingen van het voortgezet onderwijs werden "verveling" en "wraak" het meest genoemd:

VERVELING

"Je verveelt je zo dat je gewoon iemand in elkaar wilt rammen. Het is gewoon niet nodig, maar je moet iets doen" (jongen - 14 jaar).

Vernielen uit verveling komt vaak voort uit een wat uit de hand gelopen "keten":

"Ben ik met mijn vriendinnetje in de lift. Zet je hem op de noodrem en dan ga je hem volkalken" (meisje - 14), of

"Brandkranen opendraaien, zodat hele straten blank komen te staan. Dan komen ze met groot materieel uitrukken, dat vind ik wel leuk" (jongen - 14).

Een een jongen die erg veel blijkt te "slopen":

"D'r valt gewoon niks te doen hier in Osdorp. En thuis zitten daar krijg je ook genoeg van: elke avond thuis met mijn ouders, lekker met een kopje koffie voor de televisie, nou, bwheeee, dan ga je toch weer de straat op. Maar daar kan je nergens heen: als die buurthuizen die er zijn nu eens zouden zorgen voor een goede opvang....."

(jongen - 16)

Overigens komen we op dit als laatste genoemde punt nog terug in 6.4.2. "Mogelijkheden en onmogelijkheden in de buurt".

PRESTIGE

Soms komt bij vernielen uit verveling het accent vooral op prestige te liggen:

"Antennes van auto's erafrukken. Ik heb er nu al een hele verzameling van" (jongen - 14).

Of om een positie binnen de groep te verwerven:

"Ik heb wel eens een telefooncel stukgemaakt. Kwamen we langs met een hele groep van de disco en je wil erbij horen hè. Pakken we allemaal stenen, hebben we door de ramen heengegoid. Die telefoon hebben we eraf gerukt. Gingen ze nog op auto's staan, die grotere jongens. En als je niet meedoet, dan noemen ze je een dufferik. We waren toen met een stuk of tien, van een jaar of zestien, zeven-tien. Eén was er van mijn leeftijd" (jongen - 14).

WRAAK

Wraak of vergelding wordt opvallend veel genoemd als motief om wat te vernielen. Soms is er sprake van een soort chantage: in het volgende voorbeeld door middel van de dreiging om een ruit in te kegelen.

"Er was met ballen een ruit ingegaan en toen kregen we hem niet meer terug van dat etterkereltje. De bal was van zo'n klein jongetje en die begon te janken. Toen werden we kwaad en hebben we dat andere raam ook maar ingekwakt. Die vent heeft onze bal toen maar gauw teruggegeven, want hij dacht: anders gaan mijn andere ruiten ook in" (jongen - 14).

De volgende vergelding wordt door de betreffende leerling "waar voor mijn geld" genoemd:

"Ging ik met de JES mee, hè. Gingen we drie daagjes weg. Denk je leuk, heb je betaald, hoeft je niks meer te betalen. Is er een knakker, die spat iemand nat. Gaan ze vechten, vliegt er één door een ruit heen. Gaan er twee karate doen en schoppen de hele muur eruit. Want dat is zo slap in die boerderij, dat is allemaal zo goedkoop. Nou, dan moesten we allemaal effe betalen. Leuk is dat, heb je geen moer gedaan. Toen heb ik ook maar een stuk muur eruit getrapt, voor mijn geld. Dat is gewoon waar voor mijn geld (jongen - 15).

Verveling, prestige en wraak worden door de leerlingen vaak als een motief gezien om iets te vernielen: om iets ook daadwerkelijk stuk te maken moet meestal nog een drempel overwonnen worden. Bij lagere scholieren kon als drempel worden aangegeven: de kracht van de groep (anderen doen het ook) en erosie (het is toch al stuk of het wordt toch binnenkort gesloopt).

Op het voortgezet onderwijs wordt de rationalisatie van "het is toch stuk" slechts éénmaal genoemd. Vaker hoorden we: "iedereen doet het, dus je doet mee".

In dit type rationalisatie zijn enerzijds prestige-elementen binnen de groep te herkennen en anderzijds de bescherming die van de groep uit gaat waardoor vandalisme een groepsgebeuren is waarbij men voor buitenstaanders anoniem blijft.

Andere drempelverlagende factoren die wel werden genoemd waren:

- alcohol

"We kwamen van een feessie af en waren helemaal lazarus.

Bij de bouw heb je van die ijzeren staven. En dan zo met die staaf.....pang, ging de telefooncel" (jongen - 15).

"We hadden veel gezopen en toen "gejointrijd", weet je wel. Dan ram je die wagen totall-loss. Niet express, dat gaat automatisch. Je gaat ermee crossen, gaat de versnellingsbak naar zijn moer. Want overal wordt mee geragd. Maar ja, over die tijd ben ik nu wel heen, ten minste dat dacht ik" (jongen - 17).

- luilak

"Dan mag het" (Meisje - 17) en

"De politie pakt je niet, pas als je 18 bent moet je uitkijken" (jongen - 16).

WAAROM ER NIET WORDT VERNIELD

Aan de leerlingen is ook gevraagd waarom ze niet (meer) vernielen.

Meisjes noemen onder andere:

"Heeft geen nut" (meisje - 17), of

"Ik heb wel wat anders aan mijn hoofd" (meisje - 15)

"Ik ben bang om het te doen" (meisje - 12).

Eén meisje zegt:

"Ik laat hem (mijn vriend) het altijd doen. Laat hem maar mollen hoor. Ik kan het wel tien keer tegen hem zeggen, hij gaat toch door. Ik vind het wel leuk om erbij te staan".

Jongens noemen meestal de angst om gepakt te worden:

"Ik wil later politieagent worden, dus ik kijk wel uit" (jongen - 13).

"Bij ons op school hoeft je als leerling niks stuk te gooien. Er is een conciërge en als je herkend wordt, sturen ze je van school af" (jongen - 13).

"Toen je klein was, hè, toen gooide je gewoon al die ramen in van die kleuterschool. Maar nou pas je toch wel een beetje op. Vroeger was het niet erg, hoefde je de cel niet in. Ik heb wel een keer met handboeien gezeten in een politie-auto. Hadden we lood gejat, loodstrippen van die spijlen afgehaald" (jongen - 13).

Vier jongens (13, 15, 16 en 16 jaar) en één meisje (13 jaar) uit onze steekproef kwamen naar hun zeggen vanwege vandalisme al eens met de politie in aanraking. Meestal was dit de aanleiding om, tenminste tijdelijk, met "slopen" te stoppen. Eén jongen daarover:

"Ik wil het niet erger maken dan het nu al is, vandaar. Ik verniel daarom ook niet meer in de buurt: daar kennen ze mij te goed." (jongen - 16).

Andere argumenten die genoemd werden om niet te vernielen:

"Ik zie er het nut niet van in" (jongen 14)

"Het kost alleen maar energie" (jongen 17)

"Je bent er nu te oud voor" (jongen - 18).

6.3.1. VERNIELINGEN DOOR ANDEREN

Als "deskundigen" in de buurt is ook aan de leerlingen van het voortgezet onderwijs in Osdorp gevraagd wie het meest vernielen. De leeftijden 15 en 16 jaar worden hier het meest genoemd.

"Vanaf 16 jaar ga je weer andere dingen doen" zegt een scholier. Een ander: "die van 14 en 15, die willen erbij horen".

Als specifieke groepen worden genoemd: "de Dijkgraafpleingroep", Kwak, "jongens van de Zeevaartschool", "de Willemseschool", "Mavo Osdorp".

Als oorzaken worden aangegeven: "je uiten", laten zien dat je erbij hoort" en "sensatie".

En over vernielingen aan school: "in de winter: ruiten ingooien om vrij te krijgen".

6.4. VRIJETIJSBESTEDING

6.4.1. AKTIVITEITEN

Van de 39 ondervraagde jongens zijn er 21 lid van een (georganiseerde) sportvereniging.

Van de overige activiteiten worden genoemd:

sporten, ongeorganiseerd (13x, meestal crossen of voetbal)

Uitgaan naar: De Aker (1x),

JES (4x),

De Link (3x)

Café's en snackbars in Osdorp (Van Vliet, Banhoek, Dino, Fly-inn, Calland bar),

Anker, jongerencentrum in Slotervaart (1x),

centrum van Amsterdam (5x),

Badhoevedorp (1x)

kustplaatsen op motor of brommer (3x).

"Rondhangen, keten, kattenkwaad uithalen" (8x), t.v.-kijken (7x), met ouders naar camping (4x), thuis platen draaien (3x), verder onder meer: brommer sleutelen, electronica, vrijen.

Van de 20 geïnterviewde meisjes zijn er 8 lid van een sportclub en 2 van een andere vereniging (dansen, jazzballet). 4 meisjes noemen ook een niet-georganiseerde sport.

Waarheen gaan meisjes uit?

De Aker (1x),

Kwak (2x),

JES (4x),

De Link (1x),

andere plaatsen in Osdorp (Van Vliet, Dino, 't Haventje),

Anker (1x),

centrum van Amsterdam (6x) "kost wel erg veel geld",

Disco's in Badhoevedorp: Uiver of Klaverblad (3x),

kustplaatsen met vrienden (4x).

Daarnaast worden genoemd: "keten" (eten, lachen, zwerven, 5x), t.v.-kijken (4x), met ouders naar camping (3x).

6.4.2. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN DE BUURT

Wat vinden de leerlingen van het voortgezet onderwijs van de mogelijkheden in Osdorp om hun vrije tijd door te brengen? Anders dan in de Rivierenbuurt, zoals we straks zullen zien, overwegend negatieve reacties.

Van de jongens typeren 16 de mogelijkheden als slecht of onvoldoende, 6 beschouwen het als wel voldoende. Bij de meisjes 10 negatieve en 2 positieve reacties.

De positieve reacties betreffen vooral de sportmogelijkheden (je kunt er lekker zwemmen) en de groenvoorzieningen ("veel ruimte en parken"). Eén jongen voert een andere oorzaak aan waarom hij tevreden is:

"Binnenkort beginnen ze die grote weg te bouwen, dan kunnen we lekker keten!" (jongen -14).

De negatieve reacties komen er op neer dat het veel te stil is (7x genoemd), of: "het is elke dag hetzelfde" (meisje - 16), "je verveelt je hier dood" (meisje 14).

Over de buurthuizen en jongerencentra in het algemeen wordt gezegd:

"In Osdorp is het altijd knokken in de buurthuizen, daarom ga ik naar 't Anker in Slotervaart" (jongen 14)

"Nooit disco's voor 12 tot 16" (meisje 13)

"In de vakantie gaan ze dicht en is er in Osdorp helemaal niks te doen. Het is dan ook hun schuld dat er zoveel vernield wordt in Osdorp" (jongen 15).

Over de buurthuizen en jongerencentra afzonderlijk wordt het volgende gezegd:

De Aker: "Vroeger draãiden er films (meisje 16), "Leuk: speurtochten en disco's, maar ja, nu is het afgebrand" (jongen 14), "nooit wat te doen, kun je nog beter thuiszitten" (jongen 16), "voor schooierige kinderen" (meisje 14).

JES: "daar heb je tenminste nog soms een leuke film" (jongen 14), "alleen maar disco's en kookclubs" (jongen 13), "daar krijg je meteen een klap voor je kanus" (jongen 16), "veel te vaak dicht" (meisje 16), "de oude hap is weg, nu niks meer aan" (jongen 17), "vroeger heel leuk, nu wordt alles gesloopt, komt geen kip meer" (meisje 17), "alleen maar op bepaalde tijden open" (meisje 16).

Kwak: "tenminste altijd open, maar nu te grote en ongezellige ruimte" (meisje 16), "smerige hasjtroep" (jongen 16), "ze doen wel veel, maar het is stil geworden en er wordt niet gedanst" (jongen 15).

De Link: "daar allemaal van die duffe gasten" (jongen 13), "ze dansen op stijlmuziek" (meisje 18). "In de Meervaat is het alleen voor ouderen, is er ook een jongerencentrum?, nooit iets van gemerkt" (meisje 15), "wij mogen er nooit in" (jongen 16).

Buurthuis Osdorp: "Kan je plakken en vingerverven" (jongen 16) "doet helemaal niets" (jongen 15).

Van de café's wordt gezegd: "veel te duur" of "voor oude bokken".

Toen wij de leerlingen in Osdorp vroegen wat zij zouden veranderen als zij het in de buurt voor het zeggen zouden hebben kregen we tweemaal te horen dat hen dat al "officieel" gevraagd was:

"We kregen allemaal een formuliertje thuis wat we graag zouden willen hebben. Het ging uit van de gemeente. Er stond een schaatsbaan op, een revalidatiecentrum en nog veel meer. Uit die enquête kwam een ijsbaan uit de bus. Kregen we een briefje thuis van "kon niet doorgaan, te weinig mogelijkheden".Waarom zetten ze het dan op het papiertje" (jongen 15).

"Kreeg je een folder in de bus van het buurtcomité en kwamen er studenten langs. Kwamen ze langs met een vragenlijst wat je d'r van vond en sommige vragen waren ook voor kinderen. Ik geloof dat het alweer een jaar op touw is, maar ik hoor er niks van. Volgens mij worden die brieven ook zo opzij gelegd. Dat ze er niet eens naar omkijken. Want wij hebben toen ook een brief gestuurd naar de gemeente. Hebben we gevraagd naar een grotere rolschaatsbaan. We hebben wel een rolschaatsbaan, maar daar kan je niet op, omdat er meerdere fietsen op zijn. Daar hebben we ook niks meer van gehoord en sinds kort hebben ze daar allemaal bloemperken neergezet" (jongen 13).

Een aantal leerlingen zouden er graag een bioscoop in Osdorp bij willen hebben. Dit werd genoemd door 5 jongens en 2 meisjes.

Leerlingen tot een jaar of 13, 14 noemen vooral meer (ongeorganiseerde) sportmogelijkheden: een crossbaan (4x), speelterreinen (4x, maar dan zonder hondepoe), rollerskatebaan. Een meisje (13) noemt het een schande dat de sportvelden in Ookmeer zo vaak niet worden gebruikt. Drie meisjes noemen nog een "snelheidsbeperking voor auto's" (meer controle, drempels). In de leeftijdscategorie van 13 tot 16 worden veel genoemd: gok- of amusementshal (3x), pretpark, kermis.

6x wordt een andere jongerenruimte genoemd:

- groot jeugdcentrum op een centraal punt,
- disco's voor jongeren tot 16 jaar,
- een ruimte waar je ook overdag naartoe kunt,
- jeugdcafé's,
- eigen ruimte (2x).

Een discussie over een eigen ruimte geven we in extenso weer:

1e meisje (17): "Ik zou voor iedere groep een eigen honk willen hebben. Doe je weer een groep erbij dan krijg je weer ruzie, dan wordt de boel weer gesloopt. Doe het dan voor iedere groep dan krijgt iedereen een eigen plaatsje".

2e meisje (16): "Nee dat lijkt mij geen oplossing. Als je die groepen apart gaat houden gaan ze weer naar elkaar toe en dan gaan ze elkaar toch weer in elkaar rossen. Want op een gegeven moment gaat het ze vervelen en dan willen ze toch iets anders opzoeken".

1e meisje: "Ja maar dan kunnen ze niet zeggen van: we hebben niks".

1e jongen (17): "Zo krijg je nooit vrede, dat lijkt me geen oplossing".

1e meisje: "Okee, maar als je ze bijmekaar zet, dan wordt het toch knokken".

2e meisje: "Maar dat heb je toch: "Jij hebt buurthuis Osdorp, wij hebben De Aker, hij heeft de JES. En toch is het knokken".

1e jongen: "Puinhoop, troep ellende".

1e meisje: "Je moet ook eigenlijk nietzeggen "als ze dan maar niet gaan knokken", Dat gebeurt toch, dat kan je op je vingers natellen".

interviewer: "Zou er ook een jongerenwerker bij moeten zijn, in die ruimte? "

1e meisje: "Nee, dat hoeft helemaal niet. Wij proberen een garage te krijgen, waar we met zijn allen in kunnen zitten, muziek draaien. Maar dat ging niet. Maar ze vinden het wel erg als je me een grote casetterecorder op straat zit, die knoerhard aanstaat met André Hazes op.

Er zouden echt van die honkies moeten komen. Degenen die gewoon wil gaan zitten, die gaat zitten. Die wil knutselen gaat knutselen. Wat we knutselen maakt niet uit. En dan moet er gewoon iemand zitten van als er rottigheid is, dan moet ie er gewoon uitgegooid worden. En als ze willen zitten, dan maken ze gewoon maar geen rottigheid.

2e jongen (15): "Maar het zijn allemaal van die stomme pikkies, die er achter staan!".

1e meisje: "Het moet gewoon iemand van de groep zijn, met wie jullie omgaan. Die moet de leiding hebben".

2e meisje: "Dan heb je tenminste wel een onderdak, dan zwerf je niet op straat rond. Zo komt de sloperij".

1e meisje: "Het komt alleen door de verveling van jongeren. En als je op straat gaat zwerven dan ga je toch rottigheid uithalen".

2e meisje: "Door de verveling, dan loop je op straat en dan zie je een lantaarnpaal en dan heb je een steen in je handen. Nou, daar gaat ie dan".

2e jongen: "Je ken ook schoppen, dan gaat ie ook uit".

Een andere jongen over een jeugdcafé:

Jongen (16): "Een jeugdcafé lijkt mij wel heel leuk. De meeste café's waar wij hier komen, vooral de Banhoek, gaan we lekker biljarten. Nou kennen de mensen ons gelukkig, maar eerst was het zo van: "hé jongen, heb jij je broekspijpen wel dichtgebonden" en "heb je geld bij je" als je gaat biljarten. Bang dat je het laken sloopt, hè. Maar een echt jeugdcafé zou mij wel leuk lijken. Maar om het goed te doen, zouden de verschillende groepen er naar eentje kunnen gaan, dat je niet ruzie krijgt, onderling. Maar dat kan volgens mij niet, dat wordt teveel. Eigenlijk zou het wel moeten. In elke buurt een jeugdcafé: de Punt, bijvoorbeeld Dijkgraafplein, Pieter Calandlaan en bijvoorbeeld in Grasrijk.(.....)

Een particulier zou het moeten runnen, dat kan heel veel geld opbrengen. Want bij ons ook: je drinkt wat en je eet wat, soms. Het is voor die mensen gewoon een goudmijntje, dat weet ik zeker. Maar.... je krijgt natuurlijk ook weer: een jeugdcafé, daar kan geen alcohol geschonken worden. En ze zijn natuurlijk bang dat het gesloopt wordt. En dat ken ik begrijpen, want ik zou zelf ook nooit een jeugdcafé beginnen. Voor geen goud. Want ik weet hoe ze hier zijn in Osdorp, ik ben er zelf ook één".

Opvallend was tenslotte dat twee jongens bij de vraag naar veranderingen in de buurt, oversprongen op atoomwapens.

"Kernwapens weg" kregen wij tweemaal te horen.

6.5. ALGEMENE GEGEVENS OVER DE GEÏNTERVIEWDE JONGEREN IN DE RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt is bij het Voortgezet Onderwijs gesproken met 10 jongens en 8 meisjes. De interviews vonden plaats op de Bugenhagen MAVO en op MAVO Amstelland. +)

De leeftijden van de leerlingen variëren van 12 tot 18 jaar; de gemiddelde leeftijd ligt iets onder de vijftien.

Zowel op de eerste, de tweede als de derde klas is met 6 leerling(er) gesproken. Alle leerlingen wonen in de Rivierenbuurt.

+) Nadere gegevens over de scholen in de Rivierenbuurt staan vermeld in Bijlage 1 van hoofdstuk 3.

6.6. VANDALISME

10 van de 18 leerlingen die wij in de Rivierenbuurt spraken, vertelden wel eens wat te vernielen in de buurt.

De jongens vernielen meer wel (6) dan niet (4), bij de meisjes ligt dat evenals in Osdorp andersom (2 wel, 6 niet).

De jongens noemden de volgende objecten: fietsen (in elkaar trappen), tram (volkladden), huizen (bellen eraf slopen, deuren), ruiten, verkeersborden (omdraaien), basketball-buckets, melkkratten (omtrappen), bouwkeet (omkieperen). De meisjes noemen: ramen, bomen (takken afbreken) en verkeersborden (omdraaien).

Als we bovenstaand lijstje bekijken en vergelijken met die in Osdorp zien we dat de aard van de vernielingen aanzienlijk verschilt. In Osdorp was meer dan in de Rivierenbuurt sprake van "zwaardere" vernielingen.

Als we de verhalen van de leerlingen in de Rivierenbuurt beluisteren zijn vrijwel alle vernielingen een product van "keten": wat rondhangen, je vervelen, kattekwaad uithalen.

VERVELING

"Ik verveel me heel veel. Meestal zit ik 's middags op mijn kamer platen te draaien. Vooral 's middags. Want dan zijn de anderen er nog niet. Elke dag bij de snackbar of de ijssalon hangen, dat verveelt ook..... Bij ons staat een werkstijger op de hoek. Klommen we helemaal tot het dak. Deed er een mevrouw het raam open en die zei: "als jullie niet gauw weggaan, dan gooi ik met water". Nou toen zijn wij blijven zitten en gooide ze met een emmer water. Toen kwam een man naar beneden die zei: "Jullie bezorgen mijn moeder nog eens een hartverlamming". Wij met die man staan praten en even later gingen wij er weer op. En toen ging ik op zijn auto zitten, kwam ie naar beneden meteen van "als je nou niet....., heel schreeuwer dan sla ik je kapot". Toen kwam mijn vader naar buiten en die hoorde dat. Mijn vader houdt niet zo van schreeuwende mensen, dus die heeft hem even op zijn nummer gezet. En wij met zijn allen lachen" (jongen 14).

Een 18-jarige scholier:

"Nu is het vooral met viltstiften. Vroeger was het meer het mensen uitdagen, het ongerichte keet trappen".

PRESTIGE

Een wellicht belangrijker element in de Rivierenbuurt dan verveling is prestige. Het keetschoppen vindt plaats in groepjes. Men probeert elkaar de loef af te steken of (vooral de jongeren) erbij te horen:

"vaak ben ik met een groep jongens van een man of vijf, zes, de meesten zijn een jaar of zeventien. En je loopt er als veertienjarige tussen, dan moet je je natuurlijk een beetje groothouden. Dan durf je ook veel meer. Staan er bijvoorbeeld een aantal melkkratten opelkaar. Die trap je dan om. Dat is lachen, hè." (jongen 14)

"Soms wil je het wel niet doen, maar dan gaat het gewoon. Zeggen ze: "kom op, kom op. Dan doe je vanzelf mee" (meisje 15).

"In de tram. Als je met groteren bent om stoer te doen. Dan pak je vanzelf je stift." (jongen 14)

WRAAK

In Osdorp werd "wraak" zeer vaak genoemd als motief om wat te vernielen. In de Rivierenbuurt kwamen wij dit motief slechts éénmaal tegen:

"Bij de RAI stond toen zo'n HB-keet. Die hebben wij toen omgedraaid, op zijn kop gezet. Dat gaat heel gemakkelijk, hoor. Eén wiel weggraven en dan...., hup. Dat komt: we mogen die HB niet zo. We mogen niet eens in de buurt van de RAI komen of ze sturen honden op je af. Stelletje etterlijers zijn het. Zonder enigereden staan zij met hun vuisten klaar". (jongen 14)

SPEL

Vernielen als "ongelukje" tijdens het spelen wordt tweemaal genoemd. Een voorbeeld:

"Ik heb wel eens een basketbalbucket kapot gemaakt. Twee keer zelfs. Houten bord, ik ging er aan hangen. Brak dat hele bord naar beneden. Bord op mijn kop. De tweede keer brak alleen de ring af. Dat kwam zo: ik sprong erg hoog en wilde zo die bal uit de ring tikken. In plaats van de bal pakte ik de ring. Toen hoorde ik iets kraken, bleef nog iets langer hangen en klap..... komt ineens die hele ring naar beneden" (jongen 15).

In 6.3. noemden leerlingen een aantal voorwaarden waarbij de drempel om te durven vernielen verlaagd werd. In de Rivierenbuurt wordt genoemd:

Met lulak en met oud-en-nieuw (dan mag het"),

alcohol:

"Als je bezopen bent kan je je lekker op fietsen uitleven" (jongen 18).

De kracht van de groep kwam eerder deze paragraaf onder prestige al aan de orde.

"Het is toch al stuk" (erosie) wordt in de Rivierenbuurt wel verschillende keren naar voren gebracht als rationalisatie waarom vernield mag worden. Een voorbeeld:

"Bij de RAI mollen we verder nog wel eens wat. Van wat in aanbouw is. Veel te slopen daar! Je hebt er van die zakken met wil spul, cement of zo. Die takelen we naar boven en laten ze dan naar beneden vallen, wordt alles helemaal wit. En dan (met zijn drieën) ramen ingooien. Maar die worden er toch uitgethaald. Dus het maakt eigenlijk niks uit. Het wordt toch weggehaald. Of niet, hahaha" (meisje 15).

WAAROM NIET VERNIELEN

Waarom men niet vernielt, wordt als volgt beargumenteerd:

"herrie schoppen ligt mij niet zo. Wel klieren tegen anderen als je in een groep bent" (meisje 17).

"Ik heb er nooit behoefte aan gehad" (meisje 16).

"Ik heb eigenlijk nooit iets genekt. Ik ben een beetje bange poeperd in die dingen. En ik vind het ook niet nodig. Ze hadden een keer het stuurslot van mijn bromfiets gemold. Dat zijn gewoon geen leuke dingen. Ze zeggen wel: "brommers jatten enzo", maar ik vind dat moet je gewoon niet bij een ander doen. Ik zit d wel zo meelijwekkend na te denken dat zo een figuur een jaar lang of nog langer gespaard heeft daarvoor, weet je wel. En dat het heel zielig is als zijn brommer weg is. Nee dat is niks voor mij dat soort werk. Ik ga ook nog liever dood dan dat ik wat moet jatten. Want ik sta te bibberen en te beven. Als je nou gesnapt wordt, dan sta je zo voor lul, he" (jongen 17)

6.6.1. VERNIELINGEN DOOR ANDEREN

Over de leeftijden waarop in de Rivierenbuurt door anderen het meest vernield zou worden, is geen duidelijk beeld te krijgen. De leeftijd die men noemt varieert van 5 tot 19 jaar. Specifieke groepen die genoemd worden zijn: "Hindoestanen", "Marokkanen", "jumble-jeans figuren".

Als oorzaken worden "verveling" en "gein" aangegeven.

6.7. VRIJETIJDSEBESTEDING

6.7.1. AKTIVITEITEN

Van de 10 ondervraagde jongens zijn er 6 lid van een georganiseerde (sport)club.

De volgende overige activiteiten worden genoemd:

sporten ongeorganiseerd (7x, meestal voetbal),
uitgaan naar De Brug (2x),
 Utopia (1x),
 centrum van Amsterdam (3x),
 discotheken buiten Amsterdam (2x, Uithoorn).

Andere genoemde activiteiten zijn: naar camping met ouders, keten, naar kennissen.

Van de 8 meisjes zijn er 2 lid van een georganiseerde sportclub, twee van een andere club (ballet, dansles).

Andere activiteiten:

sport ongeorganiseerd (2x, voetbal)
uitgaan naar De Brug (1x),
 Utopia (2x),
 soos Waalkerk (2x, woensdagavond),
 in centrum Amsterdam (1x)
 discotheken buiten Amsterdam (1x, Hilversum).

Verder wordt genoemd keten, naar camping met ouders, naar kennissen, binnen t.v. kijken.

6.7.2. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN DE BUURT

Zowel bij de jongens als de meisjes houden de positieve en negatieve reacties wat de mogelijkheden om in de Rivierenbuurt je vrije tijd door te brengen, elkaar in evenwicht. Ontevreden zijn vooral de jongere jongens ("te weinig speelgelegenheid", "je bal komt zo op de weg" "mensen zitten je op de kop") en de wat oudere meisjes ("de buurt is saai, d'r valt hier niks te doen").

De oudere jongens zijn veelal juist wel tevreden:
"Je kunt hier van alles doen, zwemmen enzo", of
"het is hier best leuk: groen, schoon. En je vertier zoek je dan toch ergens anders" (jongen 17).

En een meisje van 14 zegt:

"Als je weet waar je heen kunt gaan valt er hier genoeg te beleven".

Over Utopia en De Brug wordt het volgende opgemerkt:

- Utopia

"Leuk, maar de muziek staat wel erg hard" (meisje 16)

"Vol met Turken en negers, voor mij is het niks" (jongen 15)..

- De Brug:

"die jumble-jeans jeugd daar bevalt mij niet" (jongen 17)

"erg leuk" (jongen 18)

"op vrijdag komen er altijd van die kleintjes en zaterdag van die grote jongens vanaf een jaar of 18. Ik val er net een beetje tussen" (meisje 16).

Wat zouden de leerlingen van het voortgezet onderwijs veranderen als zij het voor het zeggen hadden in de buurt?

De jongeren tot circa 14 jaar noemen vrijwel zonder uitzondering "velden om op te spelen" (5x, honkbal, voetbal of basketbal).

"Maar dat wordt toch meteen weer vernield", zegt een 14-jarige scholier. Twee anderen zegge er meteen bij dat "zoiets wel georganiseerd moet zijn, anders wordt het een rotzooi".

Twee voorstellen van een meisje van 14:

"Een museum voor kinderen, bijvoorbeeld over speelgoed van vroeger, maar wat er precies in zo een museum moet komen moet in een enquête onder kinderen uitgemaakt worden" en

"Een indianendorp met een uitkijktorentje, houten glijbaan, klimpalen totempalen, hutjes. De overheid en kinderen moeten dat samen maken. Ouders mogen er niet in, er moet wel iemand zijn die het begeleidt en die de kinderen helpt. Voor kinderen tot een jaar of 12, het kan dan gelijk een crèche zijn".

De wat ouderen noemen een flipperhal (3x) of een "grote discotheek, een groot clubhuis in de RAI".

Een zeventienjarige jongen:

"Voor de jeugd een soort sociëteit. In een ruimte waar ook ouderen kunnen komen. Dat er ook maatschappelijk werkers bij aangesloten zijn. Mensen die drugsverslaafden kunnen helpen en alles weten. En ook een bar met mensen die vandaar uit disco-avonden organiseren. Misschien zoiets als De Meervaat in Osdorp. Dan heb je een beetje ruimer contact ook, dan breng je meerdere mensen bij elkaar. Als je die groepen tuig er een beetje bij haalt dan slijt het ook wel volgens mij. En stop je ze weg in een bepaald hoekje, dan blijven ze wel lullig doen. En dat is wel logisch ook eigenlijk".

BIJLAGE 1 .VRAGENLIJST BIJ HOOFDSTUK 6
SCHOLEN VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS - LEERLINGEN

Ik werk bij de gemeente Amsterdam. Wij doen onderzoek in een aantal buurten in Amsterdam naar hoe jongeren hun vrije tijd doorbrengen, naar de voorzieningen in de buurt en ook naar vernielingen in de buurt. Daarvoor praat ik onder andere met leerlingen van lagere en middelbare scholen.

Jullie zitten dus in de ...klas van de...school.
Om wat gemakkelijker te praten zou ik graag willen dat je om de beurt je naam noemt, zegt hoe oud je bent en in welke straat je woont.

- 1) Het is half vier/vier uur, de school gaat uit. Wat doen jullie dan meestal? (en tussen de middag evt.)
 - En 's avonds? Waar ga je meestal heen?
 - Mag je van je ouders overal naar toe?
 - Hoe laat moet je thuis zijn? Hoe laat ga je naar bed door de week?
- 2) En in het weekend, hoe breng je dan je vrije tijd door?
 - eventueel hobby's, lid van een club.
- 3) Wat vinden jullie van deze buurt?
Vinden jullie dat er buiten genoeg mogelijkheden zijn om te spelen/voorzieningen zijn om je vrije tijd door te brengen?
- 4) Wat vinden jullie van de mensen uit de buurt?
Kan je er wel mee opschieten, heb je er weinig mee te maken of heb je ook wel met ze?
Pest je ze ook wel eens?
- 5) Vinden jullie dat er in deze buurt veel dingen worden stukgemaakt buiten? Noem eens een aantal dingen op.
Heb je wel eens gezien dat er dingen in de buurt werden vernield? Wat dan, hoe ging dat?
Wie waren dat: jongeren van deze school, andere school, anderen?
In groepjes? Hoe groot waren die groepjes, Jongens/meisjes?
Hebben jullie er een verklaring voor dat er vernield wordt?
Wat zou er aan te doen zijn?
- 6) Hebben jullie in de buurt ook wel eens dingen stuk gemaakt, buiten?
Zo ja: wat, wanneer, hoe ging dat?
Zo nee, waarom niet?

- 7) Wordt er aan deze school veel vernield?
Wat zoal?
Wie zou dat doen denken jullie? Leerlingen van deze school
of anderen? (anderen: wie dan/ leerlingen: welke klassen
vooral)
Waarom zou dat gebeuren?
- 8) Wat vinden jullie van school?
Heb je het hier naar je zin of vind je het maar vervelend?
Waarom?
Spijbelen jullie wel eens? Waarom/waarom niet?
- Nu zou ik graag nog een paar dingen over jezelf willen weten:
- 9) Wat wil je later worden/wat wil je gaan doen als je van
school afgaat?
- 10) Wat doet je vader? Werkt je moeder ook?
- 11) Heb je broertjes of zusjes. Een eigen kamer?
- eventueel. Heb je het thuis naar je zin of vaak ruzie thuis?
- 12) Krijg je zakgeld of verdien je er nog wat bij?
Hoeveel krijg je? (evt. waar verdien je bij)
Waar besteed je het meestal aan?
- evt. extra's. Genoeg zakgeld?
- 13) Wat hebben jullie verleden jaar met de grote vakantie gedaan?
Worden er hier in de buurt in de vakantieperiodes speciale
dingen voor julie georganiseerd?
Zo ja: wat? Wie organiseert dat? Doen jullie daaraan mee?
evt. waarom niet?
- 14) Stel: jullie hebben het met z'n drieën in deze buurt hele-
maal voor het zeggen. Je zou er dingen bij mogen maken,
weg halen, veranderen. Wat zouden jullie dan doen?

HOOFDSTUK 7

INTERVIEWS MET NIET-SCHOOLGAANDE JONGEREN⁺)

7.1. INLEIDING

In totaal zijn in de Rivierenbuurt en in Osdorp met 34 jongens en meisjes gesproken. In Osdorp vonden de interviews plaats in de jongerencentra "Kwak" en "De Link" en in buurthuis "De JES". In de Rivierenbuurt in jongerencentrum "Utopia" en in buurthuis "De Brug".

Op een aantal punten zijn wij afgeweken van de oorspronkelijke plannen. ++)

Binnen de strakke tijdsplanning bleek het onmogelijk jongeren in café's en op pleinen op te zoeken en te interviewen.

Onder de jongeren met wie er gesproken is, zat een aantal nog op school. Dit lijkt ons geen bezwaar omdat dit hoofdstuk van het tussentijds verslag voor een deel betrekking heeft op het gebeuren in het centrum. In feite is dit een verslag van gesprekken met jongeren in buurthuizen en jongerencentra in de sfeer van vrije tijd.

Ten tweede zijn wij toch met een casetterecorder en een lijst met gesprekspunten (zij bijlage) naar jongeren toegestapt.

In de onderzoeksopzet gingen we er nog vanuit dat interviews met jongeren minder gestructureerd moeten zijn, wil er wat uit de gesprekken komen. Zeer snel bleek echter dat de jongeren het niet erg vonden als er een casetterecorder aan stond tijdens een gesprek. De gesprekken liepen toch vrij ontspannen.

Voordat wij nader ingaan op de manier waarop de gesprekken zijn gevoerd, nog het volgende:

Er zijn meer jongens dan meisjes geïnterviewd (verhouding 3:2).

Zoals eerder vermeld gaan we er vanuit dat meisjes minder ervaring met vandalisme hebben. Dit bleek ook uit de gesprekken met de jongerenwerkers, die we eerst gevoerd hebben. In dit verslag bespreken we de resultaten van de gesprekken met meisjes respectievelijk jongens apart. Dit omdat we het idee hebben dat de ervaringen van meisjes met betrekking tot de verschillende gespreksonderwerpen anders zijn dan die van jongens.

Over het algemeen verliepen de gesprekken heel plezierig. Alle jongeren die we voor een interview aanspraken, wilden wel een gesprek met ons voeren. We hebben ernaar gestreefd om met twee jongeren tegelijk te spreken. Dit bleek namelijk de prettigste manier te zijn: de gesprekken verliepen waarschijnlijk spontaner dan als we met één jongen of meisje tegelijk hadden gesproken.

⁺) Lees: jongeren in buurthuizen en jongerencentra.

⁺⁺) Zie: Definitieve opzet, pagina 14 t/m 16.

Voor de gesprekken zochten we een rustig kamertje op in het betreffende buurthuis; de tijdsduur van de gesprekken lag tussen de dertig en vijfenveertig minuten.

De namen van de geïnterviewden staan niet op de bandjes; ook wilden een aantal niet precies aangeven waar ze wonen.

Evenals in de voorgaande twee hoofdstukken is hier in de weergave van de reacties in eerste instantie onderscheid gemaakt tussen Osdorp en de Rivierenbuurt.

Achtereenvolgens komt aan de orde:

- 7.2. Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in Osdorp
- 7.3. Vandalisme
- 7.4. Vrijtijdsbesteding
- 7.5. Enige algemene gegevens over de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt
- 7.6. Vandalisme
- 7.7. Vrijtijdsbesteding.

7.2. ENIGE ALGEMENE GEGEVENS OVER DE GEÏNTERVIEWDE JONGEREN IN OSDORP

In Osdorp is met 21 jongeren gesproken: 13 jongens en 8 meisjes.+))

Hun leeftijden liggen tussen de 14 en 27 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 19 jaar.

Van de jongens zijn er drie schoolgaand, drie werkloos, zeven werken (verzekeringsbank, drukkerij, gemeente, haven, horeca, systeemanalist, marine).

Twee jongens wonen zelfstandig, de overige elf wonen thuis. Twee van hen zeggen buiten Osdorp te wonen (één op de Overtoom, één in de Kinkerbuurt).

Vier van hen, allen thuiswonend, zijn ontevreden over hun woonsituatie. Eén van hen vertelt:

"Ik kom alleen thuis om te slapen en te eten. Ik heb liever een eigen woonruimte, in de tuinsteden of in het centrum".

Van de meisjes gaan er vijf naar school, twee werken (postkantoor en balie-assistente van een bank), één is werkeloos.

Alle meisjes wonen thuis: vijf in Osdorp, twee in de Kinkerbuurt, één in Geuzenveld. Vier meisjes geven aan min of meer ontevreden te zijn met hun woonsituatie. Voor twee daarvan speelt het punt van te weinig vrijheid een rol, bijvoorbeeld:

"Soms is het niet leuk, ik moet te vroeg thuiskomen en te vroeg naar bed door de week. In het weekend mag ik wel later thuiskomen."

+) In Kwak: 4 jongens, 2 meisjes, JES: 4 jongens, 3 meisjes; de Link: 5 jongens, 3 meisjes. De Aker heeft geen jongerenwerk meer.

7.3. VANDALISME

We hebben aan de jongeren in Osdorp gevraagd of ze zelf wel eens vernielen, of ze weleens vernielingen hebben zien aanrichten, wat er dan vernield werd en hoe dat gebeurde. Ook hebben we ze de vraag gesteld wat ze vinden van vernielen en waarom ze denken dat het gebeurt. Knokpartijen en stelen zijn hierbij ook aan de orde gekomen.

In de gesprekken met de meisjes uit Osdorp over vernielen en knokpartijen kwam vrij duidelijk naar voren dat het hierbij gaat om een groepsgebeuren.

Drie meisjes zitten zelf in zo'n groep. Alles bij elkaar maken ze met de groep een heleboel mee. En daar gaat het dan ook om. Volgens hen is de belangrijkste achtergrondreden: niks te doen hebben, verveling. Een meisje: "Zoals nu weer, gaat JES op vakantie en Kwak, dan heb je niks te doen en ga je slopen of vechten."

Meestal zijn het de jongens die, als ze in "niet zo'n leuke bui zijn", er op uit trekken om wat te gaan vernielen met z'n allen. Of ze krijgen ineens een kick en gaan naar een school. Soms doen ze heel achterlijk, dan gaat er één boven op een auto zitten en heel hard blèren." Maar meisjes doen steeds aktiever mee: "Ik doe weleens mee, laatst zeiden ze: "gooi jij eens een ruïn in", toen pakte ik een steen op en gooide zo een ruit in!"

Solidariteit binnen de groep is groot, ze zullen (mogen) elkaar nooit verraden. Een meisje: "Je hoort er toch bij, als je gepakt wordt met z'n allen kan je gewoon niet zeggen "ik heb niks gedaan". Ik zou nooit iemand verraden, dan zit ik liever vast." Op de vraag of ze een gebeurtenis wilden beschrijven, kwam het volgende verhaal naar voren: "Pas geleden gingen we naar DEVO (snackbar), het leek wel een western, iedereen vecht met elkaar, stoelen door de lucht, viel er nog een wijf flauw, ik word er niet hysterisch van."

Knokpartijen met andere groepen komen ook nog al eens voor volgens de meisjes die we spraken. Met groepen uit Noord, uit Slotervaart en uit Badhoevedorp bijvoorbeeld. De aanleiding is vaak een gejatte brommer, of een vechtpartijtje tussen twee. Volgens de meisjes wordt er aan hun buurthuis niet zoveel vernield, een meisje zei dat dat zonde zou zijn, dan verniel je je eigen troep. Een ander meisje zei dat de flesjes je soms om de oren vliegen, "maar verder niet". De invloed van de meisjes op de groep is volgens henzelf niet zo groot. Een meisje zei dat je gauw een trut genoemd wordt. Een ander meisje vertelde dat ze het voor elkaar had gekregen dat de jongens niet op eenden gingen jagen, omdat zij dat lullig vond.

Volgens twee meisjes die we in Kwak spraken, wordt er in Kwak niet vernield. In ieder geval niet door henzelf. In Osdorp wordt volgens hen niet meer vernield dan in de stad. Ze vertelden wel dat er een grote knokpartij is geweest tussen de Monks, een groep Surinaamse jongens en de jongens uit Kwak. Ze vonden het "heel beestachtig".

De drie meisjes in de Link zeiden nooit zelf iets te vernielen. Een meisje: "Ik vind het een beetje onzinnig om dingen kapot te maken die toch niet van jou zijn. Bovendien moet het toch weer betaald worden, het komt allemaal uit de zakken van je ouders....."

Een ander meisje vertelde dat er op het Osdorperplein, donderdags-avonds, vaak groepjes jongeren zitten, van 14-15 jaar. "Die zitten er echt om mensen uit te lokken, relletjes te trappen." Op de vraag waarom die jongeren dat volgens haar deden antwoordde ze: "Ik denk dat er voor hen in de buurt helemaal niks te doen is of zo. Er is geen jongerencentrum waar ze naartoe kunnen. Voor Kwak zijn ze te jong en voor middagclubjes van de JES zijn ze te oud. Ik denk dat ze daarom maar op straat gaan zitten." Een ander was het daarmee niet eens: "Ze kunnen toch ook op een sportclub gaan! Ze vinden gewoon niks leuk volgens mij. Alleen maar negatief."

Van de geïnterviewde jongens uit Osdorp zeiden alleen de jongens uit de Link dat ze nooit vernielen. Ook in de Link zelf is alleen heel in het begin wat vernield. Een jongen vond het maar een dooie boel. De meeste denken dat vooral jongere jongens vernielen. Vroeger deden enkele zelf ook wel eens wat, uit baldadigheid, in een groep: "durf je wel, durf je niet". Ook gebeurt er nog wel eens wat als er veel gedronken is. Maar over het algemeen vinden ze zichzelf vergeleken met andere groepen erg rustig.

Luilak is voor de meeste jongens, die we gesproken hebben in Kwak en JES een speciale gebeurtenis. Dan gaan er banden in de fik, worden er liters olie op de weg gegooid, een brandkraan open gedraaid enzovoorts. Dat is dan puur om de lol.

Een jongen: "Dat is wel te gek, dan zie je de politie aankomen.... Een jongen van de "Dijkgraafpleingroep" vertelde het volgende over Luilak: "We zijn eerst naar de Uiver gegaan in Badhoevedorp. Maar die boeren gingen allemaal naar Zwanenburg, om daar luilak te vieren. Dus dat was geen vechten. Dus gingen we maar weer terug. Toen hebben we in het winkelcentrum ruiten ingegooid en zo. Toen naar Kwak toe, film gekeken. Toen zijn we weggegaan om twee uur. Banden meegenomen en toen banden en bezine op de weg in de fik gestoken."

Een andere jongen uit de "Dijkgraafpleingroep" vertelt dat ze met de hele groep vaak 's avonds wat rondlopen en wat winkelruitte ingooien. Volgens hem uit pure verveling. In de JES zelf vernielt zijn groep niet: "dat doen de ouderen...." Over de kerkdisco vertelt hij het volgende: "De kerkdisco is nu dicht, omdat alles er vernield is, door onze groep zo'n beetje. Toen iemand met flessies begon te gooien, deed iedereen het." Hij vindt het erg jammer dat die disco niet meer draait. De wat oudere jongens die we gesproken hebben, hebben over het algemeen andere beweegredenen, dan alleen voor de lol vernielen, zeggen ze. Vernielen heeft vaak een doel. Een jongen die in de "Van Vliet-bende" heeft gezeten vertelt over die tijd.

"We waren toen wel erg". Ze gooiden Colaflaskjes door bushuisjes, gooiden brandbommen op de Osdorperban en naar politieauto's. Volgens hem was het voornamelijk doelgericht vernielen: "We wilden een nieuw clubhuis hebben." Nu vernielt ie niet meer:

"We hebben ons doel bereikt". (Kwak zit in nieuw gebouw)

Een andere jongen zegt alleen ruiten in te gooien om wat erachter ligt te jatten: "Anders heb je er niks aan". Een andere wat oudere jongen moest lachen toen we het hadden over antennes van auto's slopen. Als er door vrienden uit zijn groep aan auto's gezeten wordt, is dat niet puur om te vernielen, maar heeft dat een doel, bijvoorbeeld jatten wat er in ligt.

Volgens een aantal oudere jongens heeft vernielen iets met leeftijd te maken: "Er wordt heel veel vernield in Osdorp, maar niet door ons." Een jongen: "Ik zie het nut er niet van in: je staat zelf 's morgens te kankeren als je in de regen staat, omdat het tramhokje gesloopt is. Volgens mij zijn het jongere jongeren, van 16-17 jaar, in die wilde leeftijd."

Tot slot: heel veel jongeren die wij spraken in Osdorp wisten over knokpartijen en ruzies te vertellen. Onder andere tegen de politie, andere groepen uit Oud-West, Noord en tegen de Monks. Deze vechtpartijen op straat, snackbars en discotheken kunnen ook veel materiële schade tot gevolg hebben.

7.4. VRIJETIJDSEBESTEDING

7.4.1. AKTIVITEITEN

We hebben de vraag gesteld wat jongeren zoal in hun vrije tijd doen en de vraag óf en met wie ze op vakantie gaan komende zomer.

De ondervraagde meisjes in Osdorp noemen de volgende activiteiten als vrijetijdsbesteding, tussen haakjes staat het aantal keren dat de betreffende activiteit genoemd werd.

Naast het gaan naar het BJC waar we de meisjes aantreffen, gaan 2 meisjes nog naar andere BJC in Osdorp.

Naar het centrum van Amsterdam (film, Paradiso) (6)

Sporten, georganiseerd in clubverband (5)

Sporten, ongeorganiseerd (3)

Naar een feestje (4)

Naar kustplaatsen (Zandvoort, Egmond) (3)

Dansles (3)

Op het Dijkgraafplein zitten (2)

Knutselen aan brommer/motor; 's middags de stad in; muziek beluisteren; lezen; t.v. kijken; naar vriendin (1).

Wat ons hierbij opvalt

- Vijf van de 8 meisjes sporten in clubverband, terwijl er ook nog 2 meisjes elke week sporten in of met het BJC. De sporten die de meisjes beoefenen zijn: karate, zwemmen, waterpolo, jazz-ballet, handbal en voetbal.
- De volgende zaken spelen voor meerdere van de geïnterviewde meisjes een rol: een vaste vriend, muziek, motor, brommer.

Drie meisjes gaan deze zomer niet op vakantie, 2 zeggen er geen geld voor te hebben. Twee meisjes gaan met vrienden, 2 gaan met hun ouders mee.

De volgende activiteiten worden door de ondervraagde jongens in Osdorp genoemd.

Naast het gaan naar het buurthuis/jongerencentrum (BJC) waar we de jongens aantreffen, gaan 5 jongens nog naar andere BJC in Osdorp.

Naar het centrum van Amsterdam (film, dancing, rondlopen, café, terrasje, Paradiso, de Melkweg) (9)

Sporten, niet georganiseerd (9)

Naar kustplaatsen (Bergen, Zandvoort, Egmond, Hoorn) (7)

Snackbar (3)

Koffiehuis (4)

Gokken (kaarten, pokeren, flipperen) (4)

Knutselen, stripboeken lezen; muziek beluisteren, wandelen; naar een feest; naar vrienden; naar hun vriendin; thuis zitten, op het Dijkgraafplein zitten; dansles (2).

Wat ons opvalt

- Vijf jongens willen uitdrukkelijk niet sporten in clubverband. Een paar uitspraken waren als volgt: "Ik ga niet bij een club, daar wil iedereen de baas zijn." en "Ik wil niet bij een club, je moet dan altijd presteren."
- Drie jongens geven aan dat ze zich vaak vervelen, b.v. "je kunt je niet vermaken, vooral in Amsterdam niet" en "Ik verveel me, vooral door de week, ook in het BJC door de week, je moet geld hebben of gaan kaarten."
- Opvallend is ook het aantal jongens dat naar de kustplaatsen trekt om uit te gaan. Eén jongen merkte op: "Ik ga zover mogelijk de stad uit, in de stad hangt een rare sfeer, rottigheid, die is er niet buiten de stad, daar word je wel geaccepteerd".
- De volgende dingen lijken bij meerderen van de geïnterviewde jongens een rol te spelen: hasj, een auto, een vaste vriendin, dansen, muziek, een brommer.

Op de vraag of en met wie ze op vakantie gaan deze zomer kwamen de volgende antwoorden: 6 jongens gaan op vakantie, onder wie er 2 nog met hun ouders meegaan, de andere 4 gaan met vriend(en). Twee jongens gaan niet op vakantie en bij 2 jongens is het afhankelijk van het feit of ze genoeg geld hebben.

7.4.2. AKTIVITEITEN IN GROEPEN

Veel van de geïnterviewde jongeren in Osdorp, zowel meisjes als jongens, brengen een groot deel van hun vrije tijd in groepsverband door. Vandaar dat we ook een hoofdstukje wijden aan groepen, hun gedrag en hun activiteiten.

De meisjes die we gesproken hebben in JES, Kwak en Link, hebben verschillende ervaringen met groepen. Globaal zijn er op basis van deze interviews, drie groepen te onderscheiden.

- De Dijkgraafpleingroep. Volgens drie meisjes is dit een vrij hechte groep "Als iedereen er is zijn we wel met 50, meestal zitten we met een stuk of 20." Meisjes zijn voornamelijk "aanhang" van jongens: "Meisjes die met één van de jongens gaan, komen in de groep." Ze kennen elkaar vanuit de buurt, De Punt, van school en van JES. Ze ontmoeten elkaar bij een snackbar op het Dijkgraafplein, vandaar de naam. Leden van de groep komen ook in JES. Volgens de meisjes is de voornaamste groepsactiviteit met z'n allen weggaan, door Osdorp zwerven, of gewoon wat zitten voor de snackbar: "Af en toe is het wel saai hoor, gebeurt er niks, zit je daar met z'n zessen of tieners." In het weekend gaan ze soms met z'n allen naar een discotheek in Badhoevedorp: "De Uiver". Het voornaamste vervoer in de groep is de brommer; maar er worden ook wel eens nachtelijke fietstochten gemaakt. Bovendien zijn volgens de geïnterviewde meisjes hun vriendjes wég van motoren. Hasj wordt in de groep alleen door jongens gerookt. De jongens uit de groep zijn gemiddeld 18 jaar en ouder. De meisjes vaak jonger dan 16.
- Volgens de meisjes die we in Kwak spraken is de groep die in Kwak komt niet hecht: "Die groep van hier, je kent ze allemaal wel een beetje, je praat wat, het is niet echt een hechte groep." Meisjes komen volgens hen niet in Kwak, of het is via verkering met een jongen. Er zijn maar drie meisjes die alleen komen. Vooral de jóngens gaan met elkaar weg, naar Bergen bijvoorbeeld. Activiteiten van wat kleinere groepen zijn: naar Paradiso, carnavaal, pink-pop etc. In Kwak zijn er volgens de meisjes allemaal kleine ploegjes die een beetje door elkaar lopen.
- De meisjes die we in de Link spraken, vertelden ons dat de medewerkersgroep van Link uit dertig mensen bestaat die elkaar in ieder geval met naam en toenaam kennen. Zijzelf zitten in een groep van 10 - 12 mensen. De groep bestaat uit meisjes en jongens. Ze kennen elkaar van het jongerencentrum. Ze gaan met de groep wel eens naar Zandvoort of Egmond. Of ze gaan naar de bioscoop, en ze zien elkaar op feestjes. Het belangrijkste van de groep vinden ze de gezelligheid. Van de jongens uit Kwak vinden ze dat die agressiever zijn. "Bij Kwak en JES enzo zijn veel vechtersbazen, knokploegen, die mogen hier niet in."

Ook uit de interviews met jongens in Osdorp komt naar voren, dat er verschillende groepjes zijn in Osdorp.

- Twee jongens vertelden over de Dijkgraafpleingroep, waar ze in zitten. Volgens hen is het een vaste ploeg, die elkaar vooral vanuit JES kennen. Er zitten ook meisjes in. Belangrijkste activiteiten zijn:
 - op het Dijkgraafplein zitten, beetje rondkijken
 - in JES zitten, kaarten, flipperen
 - tennissen, voetballen
 - bij iemand thuis zitten
 - feestjes, fuisjes, met z'n allen zaaltje huren.

De meeste groepsleden hebben een brommer, zelf wilden ze er ook graag één.

- Vijf jongens zitten in een min of meer vaste groep van Kwak-bezoekers. Voornamelijk jongens. De groep wordt soms door een jongen verlaten als hij verkering krijgt. Een jongen: "Ze zeggen wel van niet, maar het is wel zo. Ik had ook een wijf, nou toen konden ze voor mij allemaal oprotten. Zo'n wijf vind je belangrijker dan vrienden. Ik ben er het afgelopen half jaar ook uit geweest, maar nu ben ik weer terug, ben weer de ouwe."

Aktiviteiten van de groep:

- met z'n allen bij de snackbar op de Osdorperban. Een jongen: "Van Vliet is onze ontmoetingsplek, dat is al jaren zo; we spreken daar af wat we gaan doen, bijvoorbeeld naar Zandvoort."
- ze zijn ook vaak in Kwak: tafeltennissen, blowen, flipperen
- met z'n allen naar Pink-pop
- met de auto ergens naar toe, naar Zandvoort bijvoorbeeld.
- ook andere dingen doen ze samen, bijvoorbeeld als er iemand een auto gaat kopen, met z'n allen mee.

De grotere groep bestaat waarschijnlijk uit kleine groepjes. Een jongen vertelde: "We gaan met een klein ploegje bij iemand zitten, blowen, piraat kijken."

Twee jongens vonden het vroeger in hun "brommertijd" leuker, gezelliger. Ze verveelden zich, zouden meer willen doen.

- Een andere jongen die we spraken in Kwak had de volgende ervaring "We hebben een eigen ploeg, vroeger de "Van Vlietbende"". Het is een wat oudere groep, die nu bestaat uit 6 à 7 jongens. Ze kennen elkaar uit de buurt, de Osdorperban. Vroeger vochten ze letterlijk en figuurlijk voor een nieuw jongerencentrum. Dat is Kwak geworden. Volgens de jongens hebben ze ook nog een tijd een eigen keet gehad.

De belangrijkste bezigheden van deze groep zijn:

- in het weekend de stad uit, met de auto naar Bergen
- met z'n allen naar Pink-pop
- in Kwak
- waterskiën.

De jongen zei zich nooit te vervelen: "Ik bel de jongens op". Belangrijk van de groep vindt ie de gezelligheid. Tot slot was opvallend dat er in dit groepje geen drugs wordt gebruikt, maar alcohol.

Naast deze twee groepen is er volgens een jongen nog een groepje jongeren (16 - 17 jaar) in Kwak, met brommertjes. Hij formuleert het als volgt: "Echt nog van die kinderen, die nemen we niet overal mee naar toe".

- Een paar jongens die we in de Link spreken, zitten in een groep van ongeveer 10 medewerkers. Naast de activiteiten die ze in De Link ondernemen, gaan ze ook vaak met elkaar met de auto de stad uit, naar Zandvoort of Bergen. Ook zijn ze wel eens met elkaar op vakantie geweest. Twee jongens zitten bij elkaar in een kleine groep van ongeveer 4 vrienden, waar ze regelmatig mee uitgaan. Het lijkt ze leuk eens met een grote groep op stap te gaan. Een jongen vertelde: "Vroeger zat ik in een groep van 12 jongens, toen kwamen we altijd samen op één plek (meestal in de box van de flat) en dat was altijd lachen. Echt weggaan deden we nooit....." Opvallend was dat niemand in De Link hasj rookte.

7.4.3. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN OSDORP

In dit hoofdstukje komt achtereenvolgens aan de orde wat ze van de buurt vinden, wat ze van het BJC vinden waar we ze aantreffen ("eigen" BJC), naar welke voorzieningen in Osdorp ze nog meer gaan en wat hun mening is over die voorzieningen.

Vrijwel alle ondervraagde meisjes die in Osdorp wonen, vinden dat er "geen moer te doen is voor jongeren". Eén van hen zegt hierover: "Vreselijk, ik woon in de Punt, het is echt een eindpunt, saai, stil, ver van de stad. Ik wil wel in de stad wonen". Over voorzieningen in de buurt wordt het volgende opgemerkt: "Alleen die BJC, daar hang je ook maar rond, omdat je niks te doen hebt" of "Er zijn niet genoeg voorzieningen voor jongeren in de buurt, geen discotheek, je kunt in de buurt niet terecht voor iets leuks" of "De voorzieningen moet je zelf opzoeken".

"Eigen" BJC:

De JES: "Ik vind er niks meer aan, ik ga er wel heen, vroeger was het er echt gezellig. Er wordt bijna niks meer georganiseerd" en "Vroeger was het altijd heel druk, veel leuker".

Kwak: "In Kwak is het ook niet leuk meer, minder bezoekers, geen leuke films meer enzo".

De Link: "Het is wel leuk hier, we doen aan sport, dansen en er zijn discussie-avonden".

Meningen over andere voorzieningen:

De Aker: De meesten van de geïnterviewde meisjes in Osdorp gingen vroeger wel naar de Aker. Eén van hen merkt op: "Ik ging er alleen heen als er een bandje was."

Kwak: "Vroeger in het oude gebouw vond ik het wel gezellig, ik voel me er niet meer op m'n gemak". De geïnterviewde meisjes uit de Link zeggen over Kwak: "Dat trekt me helemaal niet".

De JES: "Ga ik soms op maandag heen, vroeger was het er wel leuk, nu is het er te stil, ongezellig".

Over de Meervaart wordt een paar keer opgemerkt: "Vroeger ging ik er wel heen, nu is het echt iets voor oude mensen geworden daar. Ik ga er nu enkel nog heen met popfestivals".

Opvallend is dat de meisjes die we in de Link gesproken hebben niet naar andere BJC gaan, terwijl de andere geïnterviewde meisjes zowel in Kwak, de JES als de Aker komen.

Op de vraag of ze invloed hebben op de bepaling van de activiteiten in het BJC, geven de betreffende meisjes als volgt antwoord. In Kwak is dat totaal niet het geval, de staf bepaalt alles; in de JES hebben de bezoekers weinig invloed op het programma; in de Link functioneren werkgroepen, de helft van de bezoekers zijn medewerkers.

Op de vraag wat er volgens hun zou moeten veranderen v.w.b. de voorzieningen in Osdorp, deden de geïnterviewde meisjes de volgende suggesties: een bioskoop, meer organiseren, zoals popgroepen of drive-in shows; een motorcrossbaan; een discotheek, de BJC's vaker open; een MacDonald; ruimtes in de Meervaart beschikbaar maken voor jongeren. Een meisje zegt over dat laatste: "Zoals de Meervaart, dat was in het begin wel leuk, met die bibliotheek enzo, toen kwam ik er ook elke dag, toen kwamen die jongens er ook, maar toen die oudjes kwamen mocht je je mond niet meer open doen".

Over eigen ruimtes voor jongeren wordt het volgende opgemerkt: "Een eigen centrum voor onze groep (de Dijkgraafpleingroep) waar we alles zelf kunnen regelen, zonder werkers, dat zouden we zo snel mogelijk willen, net als in de speeltuin toen, dat was alleen te klein". Drie andere meisjes zeggen ook dat ze het idee van een eigen ruimte een leuk idee vinden. Een ander meisje: "Het lijkt me wel leuk, maar wel moeilijk, je moet konsekvent zijn, je moet op mekaar kunnen rekenen". Een paar anderen zijn van mening dat: "er een beetje leiding moet zijn, anders wordt het een zootje".

Het merendeel van de jongens zegt dat er in Osdorp voor jongeren weinig te doen is. Uitspraken als: "Osdorp is een beetje aan het vergrijzen" en "Het is een stille buurt, er wonen een hoop bejaarden, het is echt een buitenwijk" werden meerdere keren gedaan.

Een paar andere jongeren zeggen: "Het is een leuk stadje, dorpje, heel stil. Er wonen een beetje veel bejaarden" en "Het is een gezellige straat, ik woon leuk, alles dichtbij".

Bijna alle geïnterviewde jongens zeggen dat er weinig voorzieningen voor jongeren zijn in Osdorp. "Je hebt hier niet veel voor jongeren. Kijk naar de Meervaat, dat is meer een oude van dagen club geworden" en "er is hier weinig vertier voor jongeren, je hebt een enkel BJC, maar voor de rest is er weinig, bioscopen of dancings zijn er niet. Dat zou ik wel willen". Een jongen is van mening dat "er best wel wat te doen is".

"Eigen" BJC

De JES: "Het is een asociaal gebouw, niet netjes" en "het is prima hier".

Kwak: "Ik verveel me in Kwak en verder is er niks te doen. Kwak is er slechter op geworden dan op de Ban, het staat nu te afgelegen, daar was een chinees, een kroeg, een snackbar. Het was gewoon in de buurt, hier niet, hier is niks te beleven." en "Het is wel leuk, een relaxte tent."

De Link: "Het is echt een dooie boel. Het is hier een teveel beschermde sfeer, je bent zowat veilig" en "Het is echt tam hier, dat kan nooit helemaal goed zijn als het zo tam is. Het is behoorlijk beschermd hier. Je zit hier altijd met dezelfde groep, en dat is wel wat saai op een gegeven moment. Het gaat hier wel democratisch, maar voor mij is het zwak." Enkele andere jongens zeggen: "Het is leuk hier, het is een wat meer beschermde sfeer" en "De bedoeling van dit jongerencentrum is de jongeren bewust te maken dat ze met elkaar gaan praten, het is niet alleen maar een pilsje drinken."

Meningen over andere voorzieningen

De JES: "Daar komen voornamelijk jonkies" en "Er is geen moer aan".

Kwak: "Als er een film is is het wel leuk".

De Meervaat: "Ga ik alleen heen met popconcerten, zijn ouwe lui allemaal, er is niet veel te doen".

Disco in de Pauluskerk: "Daar was niks aan, was in een veel te kleine ruimte" en "Was leuk, onze hele groep ging er naartoe. Toen gingen ze flesjes gooien.....".

Opvallend is dat de jongens die we in de Link gesproken hebben niet in andere BJC komen: "Alleen met toernooien kom ik in andere BJC. Of toen Kwak werd geopend, kregen we een uitnodiging. Ik ben niet bang om erheen te gaan, maar de ontspanning die me daar geboden wordt trekt me niet aan." Jongens die we in de andere BJC in Osdorp geïnterviewd hebben gaan zowel naar de JES, Kwak als de Aker. Zij komen niet in de Link: "Daar zijn we uitgezet, dat is een heel ander publiek."

Is er volgens de jongens waarmee we gesproken hebben inspraak in het vaststellen van het programma in het BJC? Voor zowel KWAK als de JES geldt dat de bezoekers weinig invloed op het programma kunnen uitoefenen: "Meestal beslist de staf over film, bands. Ik vind dat we inspraak moeten hebben over het programma" en "We hebben geen invloed op bands enzo. De bands die ze erin gooien, dat is derderangs, ze maken zelf uit welke bands". Een gedeelte van de geïnterviewde jongens in de Link zegt dat de bezoekers veel kunnen bepalen: "De werkgroepen bepalen de activiteiten", een ander gedeelte merkt op: "Een kleine groep bepaalt het, je kunt je overal voor opgeven, maar het is altijd hetzelfde klikje dat eraan meedoet".

Op de vraag wat er volgens hen zou moeten veranderen voor wat betreft de voorzieningen in Osdorp, deden de ondervraagde jongens de volgende suggesties: jongerenhuisvesting in Osdorp; BJC's vaker open met meer activiteiten; een koffieshop; een videotheek, een bioscoop; een reisburo voor dagjes uit; een discotheek. Eén van hen merkt bijvoorbeeld op: "Er zijn veel jongeren die geen wagen hebben, die moeten dan met de taxi naar Osdorp terug of met de laatste bus, dan zou zoiets als een discotheek wel fijn zijn".

Bijna alle geïnterviewde jongens in Osdorp stonden positief tegenover het idee van een eigen ruimte. Sommigen zijn van mening dat het BJC ook meer van henzelf moet zijn: "Ze moeten ons meer vertrouwen, we kennen elkaar al zo lang, ze moeten ons meer in handen geven bijvoorbeeld het BJC ook open als zij er niet kunnen zijn". Een enkeling lijkt het runnen van een eigen ruimte door jongeren nogal moeilijk.

7.5. ENIGE ALGEMENE GEGEVENS OVER DE GEINTERVIEWDE JONGEREN IN DE RIVIERENBUURT

In de Rivierenbuurt is met 13 jongeren gesproken: 8 jongens en 5 meisjes. +) De leeftijden variëren tussen de 16 en 21 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 18,5.

Geen van de jongens gaat naar school, zes werken (magazijnwerk, bussiness-manager bij een autoimporteur, elektriciën, in een dropfabriek, acquisiteur bij een krant, bij de Rijkspostspaarbank), twee zijn zonder werk.

Het merendeel vindt het werk wat ze doen, zij het om verschillende redenen, wel leuk. Een aantal heeft slechte ervaringen:

"Je kunt geen eisen stellen, je hebt maar te pikken wat ze je geven, want je kunt niks", of:

"Het lullige is dat je zonder diploma altijd lopende bandwerk krijgt".

+) In de Brug: 5 jongens, 2 meisjes; Utopia: 3 jongens, 3 meisjes.

5 Jongens wonen zelfstandig (waarvan twee met een vriendin),
2 jongens wonen thuis. Zes woonachtig in de Rivierenbuurt,
twee die zelfstandig zijn gaan wonen, wonen er nu buiten.

De meesten zijn tevreden over hun woonsituatie, maar vinden
"zelfstandig" wonen, ook al is het in het huis van hun ouders,
heel belangrijk. Eén jongen:
"Ik zou niet uit huis willen gaan wonen, aan de ene kant is het
vrijer als je uit huis woont, maar aan de andere kant is het
gemakkelijker als je eten klaar staat....."

Van de meisjes gaan er twee nog naar school, twee werken
(receptioniste, koffieshop) en heeft er één net eindexamen
gedaan en zoekt werk. Vier meisjes wonen thuis een meisje
woont samen. Eén meisje woont buiten de Rivierenbuurt: in Oost.

7.6. VANDALISME

We hebben aan de jongeren in de Rivierenbuurt gevraagd of ze er
zelf weleens vernielen, of ze weleens vernielingen hebben zien
aanrichten, wat er dan vernield werd en hoe dat gebeurde. Ook
hebben we ze de vraag gesteld wat ze vinden van vernielen en
waarom ze denken dat het gebeurt. Konkpartijen en stelen zijn hierbij
ook aan de orde gekomen.

Op de vraag aan de meisjes in de Rivierenbuurt of ze zelf weleens
vernieten of vernield hebben, antwoorden 3 meisjes zelf nog nooit
iets vernield te hebben. Eén meisje zegt: "Misschien heb ik vroeger
wel vernield, maar ik weet niet wat".

De meisjes waarmee we in de Brug spraken waren van mening dat
het wel mee valt met vernielen in de Rivierenbuurt, alleen in
de Rivierenflat wordt volgens hen tamelijk veel vernield.

Een meisje vertelt: "Ze zitten daar in die hal, doen sigaretten-
peuken in de plantenbak, maar ze mollen ook weleens de boel.

Dat zijn allemaal van die kleintjes van een jaar of 12 - 13,
die hebben daar van die jeugdbendes, groepjes die stoer willen
doen, ze noemen zich een bende, dat is helemaal niet zo. Vroeger
zaten wij daar ook in die hal, te kletsen enzo".

In de buurt van Utopia is in het begin vrij veel vernield door
jongeren die Utopia niet inmochten. Een meisje daar vertelt:

"De eerste vrijdagochtend dat we open waren, zijn er veel banden
lek gestoken enzo door mensen die er niet inmochten, we werken
namelijk met deelnemerskaarten. En kratten bij de melkboer geplunderd,
een autoraam gesneuveld, bloemen uit plantenbakken gehaald.

Dat vonden we niet leuk, want wij krijgen de schuld ervan. Maar
het is nou veel minder. En dan de flesjes die mee naar buiten worden
genomen....., maar vanavond staan er twee mensen bij de deur
die daarop gaan letten". Verder zijn het volgens hen meestal de
kleintjes die vernielen: "Die vervelen zich".

Volgens de meisjes met wie we gesproken hebben, wordt zowel in de
Brug als in Utopia weinig vernield, er wordt wel in w.c.'s
gekladderd of weleens met viltstift ergens op geschreven:

"Van de week was er met viltstift op de bar geschreven, diegenen
hebben het zelf moeten schoonmaken".

Over knokpartijen in of rond het BJC merken de meisjes uit de Brug het volgende op: "Vorig jaar kwamen hier knokploegen uit Noord en West binnenstormen, op vrijdagavond bij de kleintjes waren hardstikke bang, maar ze waren ook gauw weer weg" en "Je hebt wel vaak dat er ploegjes voor de deur staan met kettingen en knuppeltjes, die mogen er dan niet in, maar ze doen niks, alleen op die auto's gaan zitten enzo, een beetje bluffen". In Utopia komen volgens de aldaar geïnterviewde meisjes geen knokpartijen voor.

De door ons geïnterviewde jongens in Utopia vertellen dat er vroeger veel meer vernield werd in de Rivierenbuurt: "Vroeger was alleen de Brug er voor jongeren, toen liepen er echt groepen in de buurt te zwerven uit verveling" en "Het valt reuze mee nou, er worden weleens banden lekgeprikt, waarschijnlijk door mensen die er niet in mogen".

Volgens de jongens in de Brug valt het vernielen in de Rivierenbuurt wel mee, het is normaal heel rustig in de buurt, alleen met luilak wordt er wel het één en ander vernield. Ook door jongeren die niet uit de Rivierenbuurt komen wordt er wel vernield: "Die mogen hier niet binnen komen, we hebben hier een systeem met deelnemerskaarten. Dan blijven ze een tijdje voor de deur hangen en dan zien ze die school hiernaast, er liggen stenen zat hier..... het is een beetje om zich toch te uiten ofzo. Soms richt het zich ook wel tegen het BJC, een ploeg van die vechtersbazen uit Noord heeft eens alle ruiten ingegoooid".

In Utopia zelf is tot nu toe alleen een keer met stift op de bar geschreven. In de Brug wordt gekladderd, is weleens een w.c. kapot en "liggen de deuren er af en toe uit omdat ze er met een bromfiets doorheen gaan".

De jongens in Utopia vertellen dat er vroeger regelmatig een konfrontatie was tussen jongeren uit de buurt en buurtbewoners of politie. Naar hun zeggen kwam dat voort uit verveling. In Utopia zelf zijn geen knokpartijen: "Er staan ook twee "aardige" jongens bij de deur".

Ook de jongens in de Brug zeggen dat er tegenwoordig zelden gevochten wordt in de Brug, vroeger kwam dat wel wat vaker voor, "Knokken door mensen die er niet in mogen gebeurt bijna niet, ze weten dat ze hier weinig maken, in een mum van tijd staan er 30 volwassene die een stootje kunnen hebben". Een ander merkt op: "Er komen weleens van die nep hell's angels binnen die de boel op stang proberen te jagen. Maar als je ze geen aandacht geeft zijn ze snel weer weg ook". Weer een ander vertelt: "Een keer op een vrijdagavond zouden er een heel stel komen uit Noord. Toen waren er een stel van ons, wat ouderen, opgebeld. Op een gegeven moment waren er zoveel van ons uit de buurt, dat was niet te geloven $\pm$ 75 mensen. Er zijn er toen een stel opgepakt door de politie, een stel uit Noord dus".

Over stelen werd onder andere het volgende opgemerkt: "Vroeger heb ik ook gestolen, ik ben nu ouder geworden, en dat doe je niet meer, daar heb ik geen behoefte meer aan. Ik deed het gewoon uit baldadigheid, een naald jatten van f 80 uit een platenzaak, had je niet eens nodig".

In Utopia is net een inbraak geweest, er is $\pm$ f 800 uit de kas verdwenen.

Verder worden er in de buurt fietsen gestolen.

7.7. VRIJETIJDSEBESTEDING

7.7.1. AKTIVITEITEN

We hebben de vraag gesteld wat zij zoal in hun vrije tijd doen en óf en met wie ze op vakantie gaan deze zomer.

De geïnterviewde meisjes noemen de volgende activiteiten, waarmee ze hun vrije tijd vullen:

Van de drie meisjes die we in Utopia spraken, gaan er twee ook wel eens naar de Brug. De meisjes uit de Brug komen niet in het andere JC.

De stad in (slenteren, geen trappen, naar de film) (3)

Thuiszitten (lezen, kruiswoordpuzzels) (3)

Naar café De Bol (2)

Op de motor (achterop) weg (2)

Naar het zwembad (1)

Sportclub (1)

Dieren verzorgen (1).

Alle geïnterviewde meisjes zijn van plan op vakantie te gaan.

Drie gaan met ouders en twee met vriend. Een meisje: "Ik zou met m'n vriendin naar Zuid-Frankrijk gaan, maar dat ging niet door.

Ik zou liever niet met m'n ouders gaan, maar met wie moet je zo gauw, de meeste mensen die ik ken hebben al verkering."

Wat ons opvalt

De meisjes brengen alle vijf het grootste gedeelte van hun vrije tijd door in het desbetreffende BJC.

- Een meisje heeft wel op sport gezeten, maar vindt het te "vast".
"Als je er een keer niet bent, word je gelijk opgebeld, je moet altijd present zijn."
- De volgende "dingen" lijken bij meerdere van de geïnterviewde meisjes een rol te spelen: een vaste vriend, discomuziek en discodansen, een motor. Eén meisje wil als ze 18 jaar is zeker een motorrijbewijs halen.

De jongens uit de Rivierenbuurt doen de volgende dingen in hun vrije tijd:

Van de jongens die we in de Burg geïnterviewd hebben, gaat er maar één af en toe naar Utopia. De jongens die we in Utopia spraken gingen wel eens naar de Brug.

Aan motor of brommer sleutelen (4)

De stad uit met motor of auto (naar de kust, naar de Veluwe, naar Duitsland)

Naar Café De Bol (4)

Kaarten/gokken (6)

Thuiszitten (2)

Verder werd genoemd: fotograferen, disc-jockey, crossen met motor, naar vriendin, muziek maken, elektronika. (1).

Eenaantal gaat ook wel naar de stad (Paradiso, Vondelpark, film):

Wat ons opvalt

- Een paar jongens gaan niet naar de stad. Een jongen: "Ik vind de stad niet veel aan: te druk en je hebt er zo matten....."
- Dingen die een rol spelen voor veel geïnterviewde jongens zijn: een vaste vriendin, "de" groep, motoren, auto's.
- t.a.v. hasj lopen de meningen sterk uiteen. Twee gebruiken hasj. De anderen zijn erg tegen hasj.
- Muziek speelt in het algemeen bij de geïnterviewde groep wel een rol, maar de één houdt van punk-muziek en de ander van hard-rock, weer een ander van disco.

Vijf van de geïnterviewde jongens gaan in het buitenland op vakantie, met vriendin of vrienden. Twee weten het nog niet precies, blijven in Nederland. Eén jongen gaat mee op een weekend, georganiseerd door de Brug. "Met z'n allen op een boot, keet trappen."

7.7.2. AKTIVITEITEN IN GROEPEN

Veel van de geïnterviewde jongeren in de Rivierenbuurt, zowel meisjes als jongens, brengen een groot deel van hun vrije tijd in groepsverband door. Vandaar dat we ook een hoofdstukje wijden aan groepen, hun gedrag en hun activiteiten.

Alle geïnterviewde meisjes in de Rivierenbuurt gaan met een min of meer vaste groep vriendinnen en vrienden om. Twee van hen kennen de groep waarvan ze deel uitmaken vanuit het BJC, 3 van hen kennen de groep zowel vanuit de buurt als vanuit het BJC.

Het BJC is een ontmoetingsplaats van alle bovengenoemde groepen, 2 meisjes noemden ook Café De Bol als ontmoetingsplaats. Andere door de meisjes genoemde groepsactiviteiten zijn: 's zondags met de motor weg (3), naar Zandvoort (2), naar het centrum van Amsterdam (1).

Wat ons opvalt

- Voor 2 groepen geldt dat bijna alle leden "vaste" verkering hebben binnen de groep.
- In 3 groepen geldt dat het hebben van een motor of een auto voor jongens belangrijk is, de meisjes mogen achterop zitten of meerijden in de auto's.

Vier meisjes geven aan dat er in het BJC naast hun eigen groep nog andere groepen zijn. Volgens 3 meisjes bestaan er in de buurt nog andere min of meer hechte groepen.

Ook alle ondervraagde jongens in de Rivierenbuurt zeggen in een min of meer hechtere groep te zitten. In sommige gevallen bestaat die groep uit 25 of meer leden. De meeste jongens kennen de groep vanuit het BJC, een enkeling kent de groep van school, uit de buurt of uit de stad.

Zeven jongens zitten in een groep die zowel uit jongens als uit meisjes bestaat. Eén van hen merkte met betrekking tot dit punt op: "Meisjes mogen ook wel meedoen".

Aktiviteiten die in groepsverband ondernomen worden zijn de volgende.

Voor alle geïnterviewde jongens in de Rivierenbuurt is het BJC een plaats waar de groep elkaar ontmoet, ook bepaalde café's vervullen een dergelijke rol. Zes jongens trekken er 's zondags op uit op de motor of met de auto, b.v. "Dan gaan we de snelweg onveilig maken met z'n allen op de motor" of "Dan gaan we een stuk rijden op de motor, wat drinken in restaurants langs de weg en dan gaan we een beetje heibel maken, een beetje keet trappen, met de serveersters een beetje ouwehoeren, een beetje rotzooien". Andere activiteiten die door die groepen gedaan worden zijn: een feestje geven, zitten op een plein, naar een pretpark in België gaan, naar een koffiешop gaan, blowen, muziek maken, naar Paradiso gaan.

Drie jongens geven uitdrukkelijk aan dat ze zelden met de groep de stad ingaan, één van hen zegt: "Ik geloof dat weinig mensen behoefte hebben om naar de stad te gaan".

Wat ons opvalt

- Een motor en in mindere mate een auto speelt in meedere groepen een belangrijke rol.
- Enkele jongens geven aan dat in hun groep bijna iedereen "vaste" verkering heeft binnen de groep.

Volgens alle geïnterviewde jongens zijn er in het BJC waar zij komen meerdere groepen te onderscheiden. Een voorbeeld:

"Er zijn meerdere groepen hier in de Brug. Onze groep heeft een motor en die groep heeft geen motor, maar die voetbalt ofzo" of "Er bestaan hier meedere groepen ja, onze groep en wat andere groepen. Je kunt de verschillen zien aan de kleding, onze groep heeft gemiddeld een spijkerbroek aan ofzo, die andere groep ziet er wel piekfijn uit, hebben wél iets nieuws aan, zijn wat chiquer of "Er is een groep die houdt van disco-stampen en bier drinken, dan een groep die overal wel een beetje van houdt, en een groep die tegen disco is, zoals wij, wij houden niet van disco-stampen en bier drinken, wij roken liever een blowtje".

Verder weten 5 van de jongens het bestaan van andere min of meer vaste groepen in de buurt.

7.7.3. MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN IN DE RIVEIRENBUURT

Wat vinden de jongeren van de buurt en van de voorzieningen voor jongeren in de buurt?

De meeste meisjes vinden de buurt gezellig, lekker rustig en voelen zich veilig: "Je kunt hier nog op straat lopen 's avonds". Een meisje merkte op dat je hier ook zo lekker dicht bij het centrum zit. Eén meisje heeft altijd in Oost gewoond, maar vindt de Rivierenbuurt fijner: "Er zijn veel meer jongelui hier, in Oost ook wel, maar dat is zulk agressief tuig!" Over voorzieningen voor jongeren in de Rivierenbuurt zijn sommige meisjes wel tevreden, anderen vinden dat er te weinig te doen is, met name voor jongere teeners. Van het zwembad maken de meeste graag gebruik. Bovendien zijn er een aantal leuke kroegen: De Bol en De Watertoren. Over Utopia waren de meisjes die we daar gesproken hebben heel tevreden, ze hebben het idee dat Utopia aan de behoefte van veel jongeren voldoet. Alleen dreigt er nu al ruimte tekort. Het feit dat ze alles zelf organiseren, met een groep van ongeveer 30 medewerkers bevalt hen erg goed. Van de meisjes uit de Brug hoorden we vreemde spookverhalen over Utopia. Een meisje: "Ik ben er nog nooit geweest, maar dat is echt schorum daar, allemaal van die Punkies met leren jasjes en kale koppen, agressieve lui". De meisjes uit de Brug zijn ontevreden over het feit dat de Brug geen jongerencentrum meer is. Een meisje: "Het is in de Brug wel belachelijk, het is gebouwd als jongerencentrum maar nu is bijna alles voor ouderen. Als er alleen jongeren komen, zouden we veel meer kunnen doen". Een ander meisje vindt dat de Brug ook overdag open zou moeten zijn voor jongeren. Ze denkt dat daar behoefte aan is: "er zijn genoeg werkloze jongeren in de buurt." Over een eigen ruimte merken de meisjes in de Brug op: "Dat zou niks worden, er zou er één de baas worden en daar gaan de anderen dan tegenin." Ze willen gewoon dat de Brug weer een jongerencentrum wordt.

De meeste jongens die we in de Brug spraken, vinden de buurt "lekker rustig". Een vindt de buurt te rustig: "vroeger verveelde ik me weleens". Er zijn volgens de meeste jongens uit de Brug genoeg voorzieningen voor jongeren in de buurt: "Als je ze zoekt zijn ze er wel....." Alleen: het zwembad zou groter moeten en een officieel cross-veld zou ook te gek zijn volgens twee jongens. Een jongen uit Utopia ervaart het anders: "Buiten ons en de Brug is er geen moer te doen." Hij vindt dat er in ieder geval in de buurt van de RAI nog een buurthuis zou moeten komen. Een andere jongen over de buurtbewoners: "De meeste buurtbewoners zijn wel tof, maar er zitten ook zwartkijkers tussen". De meeste jongens uit de Brug willen dat de Brug weer een jongerencentrum wordt, zodat het meer open is voor jongeren. Over de huidige situatie zijn ze ontevreden. Een jongen: "Dan kom je in je eigen buurthuis en dan zitten die oudjes daar. Als je bezig bent hoor je: Oo, wil je ophouden!". Hun invloed op de activiteiten voor jongeren vinden de jongens uit de Brug voldoende: "Als je zelf een boel ontplooit, kan je een heleboel maken hier." Een andere jongen was ontevreden dat er door de jongerenwerker en de vrijwillige medewerkers zo weinig georganiseerd wordt.

De jongens uit Utopia zijn erg enthousiast over hun centrum. Vooral over het feit dat ze alles zelf kunnen beslissen en doen. Utopia is heel vaak open, er is konstant wat te doen, voor verschillende groepen. Het volgende citaat geeft aan hoe alle drie de geïnterviewden over de eigen ruimte denken. "Jongerenwerkers dat zijn figuren die vier jaar lang gestudeerd hebben over hoe ze moeilijke jongeren in toom moeten houden en die komen vertellen hoe we het moeten doen; nou wij weten zelf wel wat het beste voor ons is." Tot slot zei een jongen uit Utopia: "Ik zou het leuk vinden als andere jongeren bij ons langskwamen om te kijken hoe wij het doen, zodat ze zelf ook wat kunnen gaan doen in de buurt."

BIJLAGE BIJ HOOFDSTUK 7

Aandachtspunten voor gesprekken met jongeren

Algemeen

- naam
- leeftijd
- beroep vader/moeder
- aantal broers en zussen
- woonsituatie, eigen kamer, bij ouders of niet
- op welke school gezeten of nog steeds
- werk/werkloos
- inkomen: loon, uitkering, zakgeld
- beoordeling, beleving van deze dingen; wat vindt je ervan

Vrijtijdsbesteding

- geef eens een dagindeling?
- wat doe je in het weekend, beschrijf eens hoe je een weekend doorloopt?
- wat doe je in de vakanties?
- wat doe je in je vrije tijd, hobby, klub, BJC etc. en waarom, wat vind je we leuk aan?
- vind je kleren belangrijk, of muziek, andere dingen, verkering?

Over groepen

- heb je een vaste groep vriendinnen/vrienden; waarom, waarom niet?
- waarvan kennen jullie elkaar?
- wat doen jullie met elkaar?
- wat vinden jullie als groep belangrijk: muziek, hasj, brommer, auto, meisjes, jongens, kleren?
- zijn er (andere) groepen in de buurt?
- verschillen jullie daarvan, hoe?

Over vernielen en vandalisme

- verniel je zelf weleens; wat, wanneer, waarom?
bijvoorbeeld: sla je weleens een ruit in van een bushuisje?
sloop je weleens een lantaarnpaal?
gooi je weleens een ruit in van een school?
sloop je weleens antennes van auto's af?
- verniel je weleens iets in dit BJC, wanneer, waarom, etc.?
- knok je weleens, waarom en tegen wie?
- vernielen anderen (ook) veel in Osdorp; je vrienden of andere groepen?
- waarom doen ze dat, denk je?
(eventueel vragen: zou er iets gedaan moeten worden aan al dat vernielen? zo ja, wat dan; zo nee, waarom niet).

De buurt

- in welke buurt, straat woon je?
- wat vind je van die buurt / straat?
- wat vind je van Osdorp?
- vind je dat er genoeg voorzieningen zijn in Osdorp voor jongeren?

Voorzieningen

- ga je weleens naar andere BJC's dan deze, waarom, waarom niet?
- wat vind je van dit BJC?
- werk je weleens mee aan het bedenken van aktiviteiten ?
- heb je weleens ruzie in dit BJC, met wie etc?
- wat zou je willen veranderen?
- wat vind je van een eigen ruimte, zonder jongerenwerkers?
waar jullie alles zelf mogen bepalen en doen?

HOOFDSTUK 8

EN HOE NU VERDER?

Met dit korte hoofdstuk besluiten we deze derde rapportage van het vandalisme actie-onderzoek. In het belang van het verdere verloop van het actie-onderzoek lijkt het ons nuttig om aan de hand van enige recapitulaties van eerder uitgedokterde strategieën een concreet ingevulde koers voor de toekomst uit te zetten.

Achter ons liggen op dit moment drie rapportages:

Deel 1: De inventarisatienota.

Deel 2: De definitieve opzet

Deel 3: Het onderzoek naar vernielingen en jongeren (voorlopige rapportage).

Deel 1 en deel 3 hadden als achterliggende bedoeling om bij de lezer ideeën over mogelijke experimenten ter vermindering van vandalisme op te doen borrelen en hem/haar daarnaast enige informatie te geven over het verschijnsel vandalisme.

Eind augustus starten (na een korte vakantieperiode) de fasen 5 en 6 van het onderzoek (zie deel 2, Definitieve opzet, pagina 16 + 21). Op fase 5 (Onderzoek onder buurtbewoners) is reeds voldoende ingegaan in deel 2. Behalve dat: Deze fase wordt verder geheel door de onderzoekers afgewerkt. We zullen ons daarom hier concentreren op fase 6 (de bepaling van de experimenten) en met name op het begin van die fase.

Het woord is nu aan alle schoolhoofden, jongerenwerkers, leraren en gemeente-ambtenaren die deze nota's toegestuurd hebben gekregen. Zij kunnen nu met ideeën komen ten behoeve van een definitievere invulling van de experimenten die in begin 1982 in één Amsterdamse buurt gestart zullen worden ter vermindering van het vandalisme.

Wij willen met de betrokkenen in nader overleg treden over de definitieve invulling van de experimenten.

Schriftelijke reacties met ideeën ten behoeve van de invulling van de uit te voeren experimenten zijn zeer welkom.

(Gaarne opsturen t.a.v.:

Martin Walop, Gaaspstraat 21, 1079 VB Amsterdam).

Wij zullen in ieder geval contact opnemen met hen die reageren voor eventueel verder overleg.

Daarom willen we in dit hoofdstuk nog enige procedurele voorstellen doen.

VOORSTEL

Gemeentelijke diensten:

Voor wat hen betreft kunnen we verwijzen naar het in deel 2 (definitieve opzet) onder 6.1. gestelde (zie pagina 19 en 20).

Scholen en jeugdvoorzieningen:

- Allereerst willen we de lezers van de drie rapportages een korte tijd gunnen om het gelezene te doen bezinken.
- Iedereen die in die periode reeds wil reageren en ideeën heeft over de mogelijke invulling van de uit te voeren experimenten kan dat natuurlijk doen (zie ook vorige pagina).
- Begin september zullen de onderzoekers contact opnemen met die schoolhoofden en jongerenwerkers uit de experimentbuurt (Osdorp) die zich in principe bereid verklaard hebben om verder mee te werken aan de uit te voeren experimenten.
 - . Dit eerste contact geschiedt telefonisch.
 - . Er zal in dat gesprek een datum worden afgesproken wanneer er - in combinatie met andere schoolhoofden, leraren en jongerenwerkers - verder gesproken zal worden over een nadere definitieve invulling van de experimenten.
 - . De datum die voor deze vergaderingen geprikt zal worden is geheel afhankelijk van de wensen van de deelnemers. (Zo hebben bijvoorbeeld bepaalde scholen grote haast in verband met roosterplanning. Zij zullen daarom als eerste aan de beurt zijn).
 - . Ten behoeve van deze vergaderingen zullen de onderzoekers een zeer korte notitie (maximaal 5 velletjes A4) maken met daarop enige voorstellen over de mogelijke invulling van de experimenten bij de desbetreffende instelling. *
 - . Er zal naar gestreefd worden deze notitie vooraf aan de deelnemers te doen toekomen, tezamen met een agenda voor de vergadering.
- Op de vergaderingen met schoolhoofden (leraren) en jongerenwerkers zal gekomen moeten worden tot een definitieve vaststelling van plaats, tijd en inhoud van de uit te voeren experimenten. Deze beslissingen zullen uiterlijk voor Kerstmis 1981 genomen moeten zijn, gezien het feit dat de experimentfase start in januari 1982.
- Wensen van de deelnemers die beslag leggen op geld en/of middelen van andere (gemeentelijke) diensten en instellingen zullen door de onderzoekers doorgespeeld, uitgezocht en indien mogelijk opgelost worden. We willen er echter op wijzen dat dit soort wensen in een zeer vroeg stadium aan de onderzoekers bekend gemaakt zullen moeten worden.

* In het eerste telefonische contact zullen we de wensen aangaande deze notitie inventariseren. Men kan immers wel of niet prijs stellen op zo'n notitie en men kan ook bepaalde wensen hebben over de inhoud van zo'n notitie (bijvoorbeeld: liefst zo concreet mogelijk; of: geef maar een meer algemene "outline").

Ten behoeve van eventuele experimenten (projecten) binnen het onderwijs willen we nog opmerken dat men er rekening mee moet houden dat - wil er sprake zijn van een serieus project dat past binnen het kader van dit vandalisme actie-onderzoek - minimaal (1) twee hele projectdagen ter beschikking staan. Dat wil zeggen 16 lesuren, waarbij het verder (thans nog niet) belangrijk is hoe die 16 uren verder uitgesmeerd worden over de experimentfase (- een half jaar van januari 1982 - tot en met juli 1982).

TOT ZIENS

APPENDIX

RELATIE/MATRIX

Begrippen:

1. Schoolgaande jongeren
2. Niet-schoolgaande jongeren
3. Objecten
4. Vernielingen
5. Locatie (van vernielingen)
6. Tijdstip (van vernielingen)
7. Fysieke kenmerken (zowel van micro-environment
als van buurt)
8. Buurtbewoners (sociale buurtkenmerken)
9. Scholen
10. Jeugdvoorzieningen
11. Overheid (gemeentelijke diensten).

Verklaring der letters:

- a = vragenlijst schoolgaande jongeren (voortgezet onderwijs overlapt in principe met lager onderwijs)
- b = vragenlijst niet schoolgaande jongeren
- c = vragenlijst schoolhoofden
- d = vragenlijst jongerenwerkers
- e = vragen m.b.t. cijfermatige buurtgegevens die niet in vragenlijsten staan
- f = vragen m.b.t. gegevens over vernielingen die niet in vragenlijsten staan.
- h = vragen in de bewoners-enquete (nog te houden)

1.1. schoolgaande jongeren - schoolgaande jongeren.

<u>Onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
leeftijd	<u>a</u> inleiding	
geslacht	<u>a</u> visueel vaststelbaar	
schooltype	<u>a</u> bekend	
levensbeschouwelijke	<u>a</u> bekend	
richting school		
vrijetijdsgedrag	<u>a</u> vraag 1+2+12+13	
gezinssituatie	<u>a</u> vraag 10+11	
ouderlijke controle	<u>a</u> vraag 1	
(zak)geldbesteding	<u>a</u> vraag 12	indicator van de houding t.a.v. materiële zaken (hoe makkelijk zijn ze te verkrijgen) en welke rol de ouders daarbij spelen.
schoolprestaties	<u>a</u> vraag 8	Staat niet expliciet in vragenlijst, maar kwam wel altijd aan de orde via de vraag naar spijbelen.
houding t.a.v.		
school leuk of hekel	<u>a</u> vraag 8	
al dan niet spijbelen	<u>a</u> vraag 8	

N.B. de vraag naar groepsverbanden is voor wat betreft niet-vernielers niet gesteld! voor vernielende schooljeugd komt zij bij a vraag 6 aan de orde.

1.2. schoolgaande jongeren - niet schoolgaande jongeren.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- zijn er menggroepen van schoolgaande en niet schoolgaande jongeren.	<u>d</u> ad II <u>a</u> vraag 1	
- zijn er uitgesproken conflicten tussen schoolgaande jongeren en niet schoolgaande jongeren.	<u>a</u> vraag 1 <u>b</u> onder ad II	Hier is niet echt systematisch naar gevraagd, maar het kwam vaak wel ter sprake

1.3. schoolgaande jongeren - objecten

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe worden objecten door scholieren beschouwd: iets vreemds dat van niemand is, of iets dat van ons allemaal is.	<u>a</u> 6,7	Er wordt niet expliciet naar een houding t.a.v. objecten gevraagd; maar het kan in de 'waarom wordt er vernield' vraag naar voren komen.
- Vormen bepaalde objecten (voor schoolgaande jongeren) een uitdaging om te vernielen.	<u>a</u> 6,7	Zie opmerking boven.

1.4. schoolgaande jeugd - vernielingen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe vaak vernielen schoolgaande jongeren	<u>a</u> vraag 6	Het gaat niet om een exact getal, maar om driedeling: nooit/af en toe/vaak.
- Wat is de aard (type) van de door schooljeugd gepleegde vernielingen	<u>a</u> vraag 6	Antwoorden op de vragen "Wat dan" en "Hoe ging dat" geven beeld van de aard.
- Wat zijn kenmerken van niet vernielende scholieren vs. wel vernielende leerlingen. Hoeveel vernielers vs. niet-vernielers?	<u>a</u> vraag 6+1	De vraag "waarom verniel je niet." is hier ook van belang.
- Waarom pleegt schoolgaande jeugd vernielingen	<u>a</u> vraag 6,7 (d32) <u>c</u> vraag 13a,14,19	

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Wat zouden oplossingen voor vandalisme van scholieren kunnen zijn.	<u>a</u> vraag 6, b ad. IV <u>c</u> vraag 20 (d vraag 33, 34, 36, 37)	

1.5. Schoolgaande jeugd - locatie

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Waar vernielen leerlingen binnen de buurt	<u>a</u> vraag 6	"Waar" vraag niet expliciet gevraagd, maar kwam wel aan de orde.
- Vernielen leerlingen (vooral) buiten hun woonbuurt	<u>a</u> vraag 6	Als dit zo, is wordt het lastiger de effecten van het project te meten.
- Vernielen leerlingen van scholen buiten de buurt binnen Nieuw-West en Rivierenbuurt	<u>a</u> vraag 7 <u>c</u> vraag 18	Zie opmerking boven.

1.6 Schoolgaande jongeren - tijd

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Wanneer vernielen leerlingen (pauzes, na schooltijd, tijdens spijbelen, in vakanties)	<u>a</u> vraag 6	De wanneer vraag is vooral van belang met het oog op preventie.

1.7. Schoolgaande jongeren - fysieke kenmerken omgeving/buurt

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Welke mogelijkheden (qua speelruimte) biedt de buurt voor schoolgaande jongeren. Is dat voldoende?	<u>a</u> vraag 3, vraag 1 <u>c</u> vraag 9	
- Maken vernielende leerlingen van andere mogelijkheden gebruik dan niet vernielende	<u>a</u> vraag 1, vraag 3	

1.8. Schoolgaande jeugd - buurtbewoners

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Kennen buurtbewoners en schoolgaande jongeren elkaar?	<u>a</u> vraag 4/h	
- Hebben schoolgaande jongeren respect voor buurtbewoners?	<u>a</u> vraag 4/h	
- Vernielen schoolgaande jongeren het bezit van buurtbewoners	<u>a</u> vraag 6	

1.9. Schoolgaande jongeren - scholen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Zijn er groepen van verschillende scholen die met elkaar overhoop liggen	<u>c</u> vraag 4	
- Vernielen scholieren aan/in hun eigen school? Of juist aan andere scholen	<u>c</u> vraag 10 t/m 13 <u>a</u> vraag 6	
- Wat doet de school tegen vernielers	<u>c</u> vraag 15	
- Op welke scholen, in welke klassen zitten de meeste vernielende scholieren	<u>a</u> vraag 6 <u>c</u> vraag 11 en 13	
- Bestaan er op scholen al vandalisme- of andere projecten	<u>c</u> vraag 22	Organisatorische vraag
- Wat voor ideeën hebben scholen over projecten	-	Komt in nader overleg met scholen aan de orde.
- Doen scholen aan ons project mee	<u>c</u> vraag 22	Organisatorische vraag.
- Waar vervolgen leer- leerlingen na (lagere) school hun carrière	<u>c</u> vraag 2	Mocht blijken dat er veel na lagere school een opleiding buiten de buurt gaan doen dan bereiken we deze groep <u>niet</u> . Het is een <u>vraag</u> die we in een vroeg stadium beantwoord hebben. Helaas niet gevraagd!
- Wordt er door de scholen rekening gehouden met specifieke probleemgroepen (buitenlandse jongeren, dreigende uitvallers e.d.)		
- Zitten op de scholen in hoofdzaak leerlingen uit de buurt?	<u>c</u> vraag 1 <u>a</u> inleiding	Wanneer dit niet het geval is, heeft het project op deze school minder zin Het gaat er immers om de jongeren uit de experimenten buurt te beïnvloeden.

1.10 Scholieren - jeugdvoorzieningen

<u>relatie/onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Van welke typen jongerenvoorziening maken scholieren (in verschillende leeftijdscategorieën) gebruik.	<u>a</u> vraag 1,3,4	
Van welke niet en waarom niet		Deze vraag is niet uit de verf gekomen (of slechts zeer ten dele).

<u>relatie/onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Plegen scholieren vernielingen aan voorzieningen die ze gebruiken	<u>a</u> vraag 6 in comb.met 1,3,4	
Plegen scholieren vernielingen aan voorzieningen waar ze <u>geen</u> gebruik van (mogen) maken	<u>a</u> vraag 6 in comb. met 1,3,4	
Zijn er voldoende voorzieningen	<u>a</u> vraag 3, <u>c</u> vraag 9, <u>d</u> vraag 17	
In hoeverre houden jongerenvoorzieningen rekening met behoeften van scholieren.	<u>a</u> vraag 3 <u>d</u> vraag 17,19,20,21	

1.11. Scholieren - overheid.

<u>relatie/onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Wat doet politie met voor vernieling gepakte scholieren	(vraag aan politie)	
- Hoeveel worden er gepakt	(vraag aan politie)	
- Is het zinnig en mogelijk dat de diensten proberen "hun gezicht te laten zien aan scholieren"		De vraag of het zinnig is, zal door het onderzoek beantwoord moeten worden.
Zo ja hoe		Deze "hoe-vraag" moet in samenspraak met diensten en onderwijs beantwoord worden.

2.2. Niet schoolgaande jongeren - niet schoolgaande jongeren.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- leeftijd, geslacht nationaliteit, werk/werkloos, inkomen/uitkering/zakgeld, vrijetijdsbesteding, gezins-situatie, ervaringen met school	<u>b</u> ad I en II <u>d</u> vraag 9,10,12,14 en 15	
- Bestaan er groepen van niet schoolgaande jongeren. Wat zijn de kenmerken van die groepen. Zijn er verschillen en conflicten tussen groepen	<u>b</u> ad 3+ad 4 <u>d</u> vraag 8	

2.3. Niet schoolgaande jongeren - objecten

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Wat vinden niet schoolgaande jongeren van objecten	<u>b</u> ad IV	Zou in de vraag waarom verniel je naar voren kunnen komen.
Vormen bepaalde objecten een uitdaging voor niet schoolgaande jeugd	<u>b</u> ad IV	Zie boven

2.4. Niet schoolgaande jongeren - vernielingen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe vaak vernielen niet schoolgaande jongeren	<u>b</u> ad IV	Zie overeenkomstige relaties onder 1.4.
- Wat is de aard (type) van door niet schoolgaande jeugd gepleegde vernielingen	<u>b</u> ad IV	" "
- Wat zijn de "kenmerken" van niet vernielende niet schoolgaande jongeren vs. wel vernielende niet schoolgaande jongeren. Hoeveel vernielers vs. niet-vernielers?	<u>b</u> ad IV + ad I <u>d</u> vraag 23,24	
- Waarom pleegt niet schoolgaande jeugd vernielingen	<u>b</u> ad IV <u>d</u> vraag 29,31,32 (<u>c</u> 19)	
- Wat zouden oplossingen voor vernielingen door niet schoolgaande jeugd kunnen zijn?	<u>b</u> ad IV <u>d</u> vraag 33,34,35(<u>c</u> 20)	

2.5. Niet schoolgaande jeugd - locatie

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Waar vernielen niet schoolgaande jongeren binnen de buurt	<u>b</u> ad IV	Zie corresponderende opmerking 1.5.
- Vernielt niet schoolgaande jeugd buiten woonbuurt	<u>b</u> ad IV	Zie boven
- Vernielt niet schoolgaande jeugd van buiten de buurt binnen Nieuw-West en Rivierenbuurt	<u>b</u> ad IV <u>d</u> vraag 23	

2.6. Niet-schoolgaande jeugd - tijd

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Wanneer vernielen niet-schoolgaande jongeren	<u>b</u> ad IV	

2.7. Niet-schoolgaande jongeren - fysieke kenmerken

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Welke mogelijkheden (b.v. groen, cross-terrein) biedt de buurt voor niet-schoolgaande jongeren.	<u>b</u> ad II <u>d</u> 4	
- Maken vernielende niet-schoolgaande jongeren van andere mogelijkheden gebruik dan niet-vernielende.	<u>b.</u> ad II + ad IV	

2.8. Niet-schoolgaande jeugd - buurtbewoners.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe is de relatie tussen niet-schoolgaande jongeren en buurtbewoners (zijn buurtbewoners bang, oefenen ze controle uit e.d.)	<u>h.</u> <u>d.</u> vr. 5	
- Vernielen niet-schoolgaande jongeren bezittingen van buurtbewoners.	<u>b</u> ad IV	

2.9. Niet schoolgaande jeugd - scholen.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Pleegt niet schoolgaande jeugd vernielingen aan scholen. Zo ja, waarom?	<u>b.</u> ad IV	

2.10. Niet-schoolgaande jeugd - voorzieningen (in het bijzonder BJC).

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Bestaan er (vaste) groepen binnen de BJC's	<u>d.</u> vraag 13 <u>b.</u> ad III	
- Welke jongeren komen in BJC	<u>d.</u> vraag 9, 10, 12, 14 en 15	
- Welke jongeren komen niet in BJC? waarom niet? Wat doen die jongeren wel?	<u>d.</u> vraag 16	
- Hoe beoordelen de niet-schoolgaande jongeren de BJC's	<u>b.</u> ad VI	
- Vernielen niet-schoolgaande jongeren in het buurtcentrum waar ze komen of vernielen andere groepen (van niet-bezoekers)?	zie <u>b.</u> ad IV en <u>d.</u> 23, 24	
- Wat onderneemt het BJC tegen jongeren die vernielen?	<u>d.</u> 25, 28	
- Hoe staan de BJC's tegenover projecten en zouden ze mee willen werken.	<u>d.</u> 36, 37	
- Bestaat er een verband tussen werkwijze BJC en vandaal gedrag binnen BJC	<u>d.</u> 1 t/m 3 19 t/m 21 stelling 1,2 + <u>b.</u> ad IV	
- Zijn er genoeg voorzieningen (buiten BJC) voor de niet-schoolgaande jeugd. Zo nee, welke ontbreken	<u>b.</u> ad V <u>d.</u> 4, 17	
- Van welk type voorzieningen maakt niet-schoolgaande jeugd gebruik.	<u>b.</u> ad II <u>d.</u> 14	
- Pleegt niet-schoolgaande jeugd vernielingen aan voorzieningen waar ze geen gebruik van (mogen) maken	<u>b.</u> ad IV	
- In hoeverre houden voorzieningen rekening met behoeften van niet-schoolgaande jongeren	<u>b.</u> ad II <u>d.</u> vraag 4	

2.11. Niet-schoolgaande jeugd - overheid.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Wat doet de politie met voor vernieling gepakte niet-schoolgaande jongeren.	vraag voor politie	
- Hoeveel worden er gepakt	vraag voor politie	
- Is het zinnig en mogelijk dat de diensten proberen hun gezicht te laten zien aan niet-schoolgaande jeugd. Zo ja, hoe?		zie 1-10

3.3. Objecten - objecten.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoeveel objecten per buurt;	<u>f</u>	Eventuele weegfactor m.b.t. het aantal vernielingen. Het antwoord zal slechts voor sommige objecten te geven zijn.
- Verschilt de aard (stevigheid, fraaiheid) van de objecten per buurt.		Hier moet bij interpretatie cijfers rekening mee gehouden worden.

3.4. Objecten - vernielingen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Welke objecten worden in welke mate vernield	<u>f</u>	
- Worden objecten minder vernield naar mate ze fraaier/steviger zijn.	<u>f</u>	Met name voor bepaalde diensten belangrijk.

3.5. Objecten - locatie

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Hoe is de spreiding der objecten in beide buurten		geen zinnige vraag; het is zeer moeilijk te achterhalen en het nut van dat gegeven is marginaal

3.6. Objecten - tijd

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Verandert de aard/aantal objecten in de tijd	<u>f</u>	Moet rekening mee gehouden worden b interpretatie v.d cijfers, met name als je ergens met steviger objecten experimenteert.

3.7. Objecten - fysieke kenmerken.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Objecten zijn kwetsbaarder in slecht controleerbare omgevingen		Dit nemen we als gegeven aan (zie scriptie). Wellic kan er bij experiment "plaatsing steviger objecten rekening mee worden gehouden.

3.8. Objecten - buurtbewoners.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Oefenen bepaalde bewoners controle uit op objecten. Zo ja, welke buurtbewoners.	<u>h.</u>	

3.9. Objecten - scholen (geen relevante relaties)

3.10. Objecten - voorzieningen leeg.

3.11. Objecten - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Verstevigen bepaalde diensten hun objecten.		Deze relatie is impliciet al aan de orde geweest.
- Hoe worden de objecten door diensten onderhouden	vraag aan diensten	Vraag met het oog op: voorkomt goed onderhoud vernielingen

4.4. Vernielingen - vernielingen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoeveel vernielingen in de buurten	<u>f</u>	Verschil per buurt in verband brengen met andere relaties
- Eekt de ene vernieling de andere uit	<u>a</u> vraag 6 <u>b.</u> ad IV <u>c</u> 19 <u>d</u> 32	Zou eventueel in deze vragen impliciet aan de orde kunnen komen.

4.5. Vernielingen - locatie

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Zijn er binnen de buurten concentraties van vernielingen	<u>f</u>	bepaalde concentraties kunnen wijzen op bepaalde typen daders.

4.6. Verschillen - tijd

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Wanneer vinden meer/minder vernielingen plaats.		
a) specifieke tijdstippen en periodes	<u>a.</u> vraag 6/ <u>b</u> ad IV, <u>c</u> 22, <u>d</u> 22 <u>f</u> .	
b) m.b.t. bepaalde tijdsintervallen (minimaal maand).		
- Nemen vernielingen in Nieuw-West af	<u>f</u> .	Ook een nameting onder jongeren kan hier inzicht in geven.

4.7. Vernielingen - fysieke kenmerken.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Kunnen vernielingen voorkomen worden door fysieke kenmerken te veranderen c.q. er rekening mee te houden.		Deze vraag zal in samenwerking met diensten worden beantwoord, ook in verband met de relatie 4.5. van belang.

4.8. Vernielingen - buurtbewoners

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Singaleren buurtbew. vernielingen Welke meer/minder	<u>h</u> .	
- Hoe reageren buurtbewoners op vernielingen (apatisch aangifte doen etc.)	<u>h</u>	
- In hoeverre houdt de mate van sociale controle ver- band met het aantal ver- nielingen in de buurten.	<u>h</u> + <u>f</u> .	

4.9. Vernielingen - school

<u>Onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Waarom zijn scholen het object van vandalisme	<u>a</u> . vraag 6, <u>b</u> . ad IV	
- Wordt er in directe om- geving scholen meer ver- nield.	<u>c</u> . vraag 13a <u>f</u>	
- Wat doet de school om ver- nielingen tegen te gaan.	<u>c</u> vraag 15	
- Hoe registreren c.q. rea- geren scholen op vernie- lingen.	<u>c</u> vraag 16	

4.10. Vernielingen - voorzieningen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Waarom zijn voorzieningen het slachtoffer van ver- nielingen.	<u>a</u> . vraag 6, <u>b</u> . ad IV <u>d</u> . 29	
- Wordt er in directe omge- ving van voorzieningen meer vernield.	<u>f</u>	
- Wat doen voorzieningen (met name BJC) om vernielingen tegen te gaan.	<u>d</u> . 25	
- Wat doen voorzieningen (met name BJC) als er vernielingen hebben plaatsgevonden.	<u>d</u> . 26, 28	

4.11 Vernielingen - overheid.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- De overheid registreert vernielingen	<u>f.</u>	
- Neemt overheid maatregelen om vernielingen tegen te gaan? Welke?		Zie ook andere 11 hokjes.

5.5. Locatie - locatie leeg

5.6. Locatie - tijd

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Een coördinaat relatie die van belang wordt in relatie met derde begrippen: met name: Wanneer wordt waar vernield.	<u>a.</u> vraag 6, <u>b.</u> ad IV <u>c.</u> 10 en 12 <u>d.</u>	

5.7. Locatie - fysieke kenmerken

<u>onderwerp</u>
Een locatie wordt mede getypeerd door fysieke kenmerken.

5.8. Locatie - buurtbewoners.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Oefenen buurtbewoners op bepaalde locaties meer/minder controle uit.	<u>h.</u>	
- Kun je dat veranderen	<u>h</u>	
- Zijn buurtbewoners bang om op bepaalde locaties te komen.	<u>h</u>	

5.9. Locatie - scholen leeg zie verder 7.9.

5.10. Locatie-voorzieningen leeg zie verder 7.10

5.11. Locatie - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Voeren diensten een bepaald beleid (verstevigen, snel repareren, surveillance) t.a.v. bepaalde locaties (b.v. rond scholen, voorzieningen, op stille plekken).	<u>f.</u>	Vóór overleg met diensten van belang. Maar ook i.v.m. de kritische beschouwing van vernieling cijfers.

6.6. Tijd - tijd leeg

6.7. Tijd - fysieke kenmerken.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
In hoeverre bestaat er een verband tussen tijdstip van vernieling en fysieke kenmerken.	<u>f.</u>	Dit verband is wellicht via politie data achterhaalbaar.

6.8. Tijd - buurtbewoners

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Op welke tijdstippen oefenen buurtbewoners meer/minder controle uit.	<u>h.</u>	
- Zijn buurtbewoners op bepaalde tijdstippen bang om op straat te komen.	<u>h.</u>	

6.9. Tijd - school

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Blijven scholen ook buiten schooluren nog geopend.	<u>c</u> vraag 7 en 8	
- Wanneer vinden vernielingen in/aan scholen plaats.	<u>a</u> .vraag 6 <u>b</u> ad IV <u>c</u> 10 en 12 <u>f.</u>	

6.10. Tijd - voorzieningen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Wanneer zijn voorzieningen open (uren/vacantie e.d.) Is dat aangesloten op behoeften van jongeren.	<u>a.</u> vraag 3 <u>b.</u> ad II <u>d.</u> vraag 19	
- Wanneer vinden vernielingen plaats.	<u>a.</u> vraag 6, <u>b</u> ad IV <u>d.</u> 22 <u>f.</u>	

6.11. Tijd - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Op welke tijdstippen oefent de politie meer/minder controle uit. Heeft het zin om meer controle uit te oefenen op bepaalde tijdstippen	vraag voor politie	
- Zijn er bepaalde tijden dat diensten trager herstellen.	<u>f.</u>	zie ook 5.11

7.7. Fysieke kenmerken - fysieke kenmerken

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- % hoogbouw, gemiddelde woningbezetting, woonoppervlak % groen, bebouwingsdichtheid, etc.	<u>e.</u>	

7.8. Fysieke kenmerken - buurtbewoners.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- In welke omgevingen oefenen bewoners meer/minder controle uit (zie ook 5.8.) c.q. kunnen bewoners meer/minder controle uitoefenen.	<u>h.</u>	
- Werkt fysieke omgeving ook door op relatiepatronen tussen buurtbewoners	<u>h.</u>	Dit is natuurlijk een "gevaarlijk terrein".

7.9. Fysieke kenmerken - scholen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Maken bepaalde fysieke kenmerken scholen meer/minder kwetsbaar.	<u>f.</u>	Moeilijk te scheid van andere oorzak
- Werken de fysieke kenmerken van scholen zelf vernielingen in de hand.	<u>a.</u> vraag 6 <u>c.</u> vraag 13 A <u>b</u> ad IV	

7.10. Fysieke kenmerken - voorzieningen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Maken fysieke kenmerken voorzieningen meer/minder kwetsbaar.	<u>f.</u>	zie 7.9.
- Werken de fysieke kenmerken van voorzieningen vernielingen in de hand.	<u>a.</u> vraag 6, <u>b</u> ad IV <u>d.</u> 32	

7.11. Fysieke kenmerken - overheid

<u>onderwerp.</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
Welke fysieke kenmerken zouden ter verhoging van controlemogelijkheden door de overheid veranderd kunnen worden.		Voor overleg met diensten.

8.8. Buurtbewoners - buurtbewoners

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- aantal bewoners/leef-tijdsopbouw/s.e.s. bewoners/nationaliteit	<u>e</u>	
- Hoe is het buurtleven: onderlinge contacten/sociale controle	<u>h</u> <u>d</u> vraag 5	
- Bestaan er "buurtjes" binnen de buurt.	<u>h</u> <u>d</u> vraag 6	

8.9. Buurtbewoners - scholen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Oefenen buurtbewoners controle uit op scholen (na sluiting)	<u>c</u> vraag 15 <u>h</u>	
- Hoe is het contact tussen buurtbewoners en scholen (goed, overlast etc.)	<u>c</u> vraag 6 <u>h</u>	In dit verband moeten ouders van leerlingen en overige buurtbewoners worden gescheiden. Het lijkt van belang te trachten deze functies zoveel mogelijk uit te breiden.
- Vervult de school naast onderwijs functie ook andere functies waar de buurtbewoners iets aan hebben.	<u>c</u> vraag 8	

8.10. Buurtbewoners - jongerenvoorzieningen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Oefenen buurtbewoners controle uit op de voorzieningen	<u>d</u> 27 / <u>h</u>	d 27 heeft alleen betrekking op BJC.
- Hoe is de relatie tussen buurtbewoners en voorzieningen (goed, afkeer, angst, meewerken etc.) Worden buurtbewoners betrokken bij het werk van jongerenvoorzieningen.	<u>h</u> / <u>d</u> 7 <u>d</u> 7	

8.11. Buurtbewoners - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe is de relatie tussen buurtbewoners en overheid (Het is toch maar van de gemeente etc.)	<u>h</u>	
- Geven de buurtbewoners al dan niet vernielingen aan (bij diensten/ politie) Waarom wel/niet	<u>h</u>	

9.9. Scholen - scholen

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoeveel scholen (per type)per buurt.	<u>c</u> . alg.	
- Aantal leerlingen per school	<u>c</u> . alg.	
- contacten tussen de scholen		niet gevraagd.

9.10. Scholen - jongerenvoorzieningen.

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hebben scholen een speelplaats als jongerenvoorziening.	<u>c</u> vraag 3a	
- Is er samenwerking tussen scholen en jeugdvoorzieningen (maakt de school er gebruik van)	<u>c</u> vraag 3b <u>c</u> vraag 4 <u>d</u> vraag 18	Samenwerking en afstemming van activiteiten van scholen en jongerenvoorzieningen in het kader van preventieve maatregelen van belang.

9.11 Scholen - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Zijn de scholen in het kader van het project bereid met diensten/politie samen te werken		voor nader overleg.

10.11 Voorzieningen - overheid

<u>onderwerp</u>	<u>verwijzing vragenlijst</u>	<u>opmerkingen</u>
- Hoe zijn de contacten tussen BJC en politie/overige diensten.	<u>d</u> vraag 18	
- Zijn jongerenvoorzieningen in het kader van het project bereid om samen te werken met diensten/politie.		

11.11. Overheid - overheid

onderwerp

verwijzing vragenlijst

opmerkingen

Integratie van beleid
c.q. preventieve maat-
regelen van diverse
diensten.

voor nader overleg.